

**TC.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER MESLEK
YÜKSEKOKULU**

**DÖNEM SONU
MUHASEBE
İŞLEMLERİ**

(DERS NOTU)

Yard. Doç.Dr. Alaettin İMAMOĞLU

Ocak 2017

KISALTMALAR

GVK	Gelir Vergisi Kanunu
MDV	Maddi Duran Varlıklar
MODV	Maddi Olmayan Duran Varlıklar
MSUGT	Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği
TTK	Türk Ticaret Kanunu
VUK	Vergi Usul Kanunu
KKEG	Kanunen Kabul Edilmeyen Gider
Vb.	ve benzeri

DERS İŞLEYİŞİNİN HAFTALARA DAĞILIMI

1. Hafta:

- a) Geçen dönem kısa tekrar.
- b) Envanter tanımı, tüccar sınıfları, Geçici Mizan, Kesin Mizan
- c) Değerleme, Kar Teorileri
- d) 1.2.3. lü hesaplar, 4.5.6.7. li hesaplar kebir, mizan, bilanço, gelir tablosu bağlantısı
- e) Envanter defteri, değerlendirme ölçüleri, Kasa Hesabına giriş.

2. Hafta:

- a) Kasa hesabı, kasa sayımları, dövizli işlemler, Ticari kar, mali kar
- b) Bankalar hesabı, faiz geliri

3. Hafta:

- a) Menkul kıymetler, kar payı alımı, tahvil faizi, menkul kıymet satışı
- b) Menkul kıymetler zararına satış, değer düşüklüğü,
- c) Alacak senetlerinde reeskont,
- d) Reeskont formülü, Şüpheli alacaklar , Problem çözümü, **Kuiz.**

4. Hafta:

- a) Reeskont problemleri çözümü, şüpheli alacak problemleri çözümü,
- b) Ticari Mallar, geçen dönemden tekrar, Kuiz

5. Hafta:

- a) Stoklarda FİFO, Ortalama maliyet, problem çözümü, öğrencilere sorulması,
- b) Stoklarda Belirli maliyet,
- b) Fireler (Aralıklı envanterde,devamlı envanterde)

6. Hafta

- a) Ticari mallarda vade farkı, kur farkı, finansman giderleri
- b) Stoklarda değer düşüklüğü, **Kuiz.**

7. Hafta :

- a)MDV larda finansman giderleri, kur farkları, vade farkları
Kuiz.

8. Hafta :

- a) Peşin ödenen vergiler, bilanço görünümü,

- b) Geçici vergi, KKEG ve vergiye etkisi
c) MDV de normal usul, hızlandırılmış usul, karşılaştırılması.

9. Hafta: Vize sınavları

10. Hafta:

- a) Binek otolarda kıst amortismanlar, Binek oto alım satım örnekler çözümü, karlı satış, zararına satış. Diğer MDV ile Binek oto alım, amortisman ayırımı ve satışı karşılaştırmalı anlatımı.
b) Hızlandırılmıştan normale geçiş,

c) Amortisman uygulaması, **Quiz**.

d) Pasif Hesaplar, Borç Senetlerinde Reeskont İşlemleri Yasal Yükümlülükler,

11. Hafta:

- a) 730,760,770 kaydedilmesi, MDV kredi faizi,
b) MDV de vade farkı, kur farkı, finansman giderleri, MDV satış, Yenileme Amacı ile satış

12. Hafta:

- a) Dönemsel ayırımlar (121,221,180,280, 300,400..) Yabancı Kaynaklarda Reeskont işlemleri, Yasal Yükümlülükler, Geçici Mizan üzerinde dönem sonu uyg.
b) Ertesi Yıl İşlemleri, **Kuiz**.

13. Hafta:

- a) 7/A seçeneği yansıtma: ticaret işletmeleri, hizmet işletmeleri ve üretim işletmelerinde yansıtma ve 690 a devir, Ticari kar ve Mali Kar ayırımı **Kuiz**.

14. Hafta:

- a) Kesin Mizan, Kapanış Yevmiyesi, Bilanço, Gelir Tablosunun Düzenlenmesi, İzleyen yıl açılış yevmiyesi,
b) Monografi çözümü
c) Bilanço ve Gelir Tablosu düzenlenmesi, **Kuiz**.

15. Hafta: Monografi Çözümü

DÖNEM SONU MUHASEBE İŞLEMLERİ

İÇİNDEKİLER

1.GİRİŞ

1.1. ENVANTER

1.2. DEĞERLEME

1.2.1. Maliyet Bedeli

1.2.2. Borsa Rayici

1.2.3. Tasarruf Değeri

1.2.4. Mukayyet Değeri

1.2.5. İtibari Değer

1.2.6. Rayiç Bedeli

1.2.7. Emsal Bedeli ve Ücreti

1.3. TİCARİ KAR/ MALİ KAR

1.3.1. Kabul Edilen Giderler

1.3.2. Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler

1.3.3. Kesin Mizan Kalanları

İKİNCİ BÖLÜM

2. HAZIR DEĞERLER

2.1. KASA HESABI

2.1.1. Kasa Hesabının Borçlu Alacaklı Olduğu Durumlar

2.1.2. Kasa Envanteri

2.1.3. Kasa Sayım Noksanı

2.1.3.1. Bozuk Para Yetersizliği

2.1.3.2. Bozuk Para Yetersizliğinin Olağandan Fazla Olması

2.1.3.3. Personelin Sorumlu Olması

2.1.3.4. Mahkeme Kararı ile Alacağın Değersiz Olması

2.1.3.5. Hırsızlık Nedeni ile Kasa Noksanı Oluşması

2.1.4. Kasa Sayım Fazlalığı

2.1.4.1. Bozuk Para Fazlalığı

2.1.5. Yabancı Paralar

2.2. BANKALAR HESABI

2.2.1. Bankalar Hesabının Borçlandığı ve Alacalandığı Durumlar

2.3., DİĞER HAZIR DEĞERLER

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. MENKUL KIYMETLER

- 3.1. MENKUL KIYMETLER ENVANTERİ İLE İLGİLİ HESAPLAR**
- 3.2. HİSSE SENEDİ SAYIM NOKSANI**
- 3.3. HİSSE SENEDİ SAYIM FAZLALIĞI**
- 3.4. HİSSE SENEDİ KAR PAYI ALINMASI**
- 3.5. TAHVİL FAİZİ ALINMASI**
- 3.6. MENKUL KIYMET SATIŞI**
- 3.7. MENKUL KIYMET DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ**

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. TİCARİ ALACAKLAR-

4.1. ALICILAR HESABI

4.1.1. Değerleme

4.1.2 Alıcılar Hesabının Borçlandığı ve Alacaklandığı Durumlar

4.2. ALACAK SENETLERİ

4.2.1. Değerleme

4.2.2 Alacak Senetlerinin Borçlandığı Alacaklandığı Durumlar

4.2.3.

4.2.4. Alacak Senedi Değerlemesi

4.2.5. Reeskont Hesaplaması

4.2.6. Reeskonta Tabi tutulacak Alacak ve Borç Senetlerinin Özellikleri

4.2.7. Reeskont İşlemi Açısından Özellik Arz Eden Alacak ve Borçlar

4.4. ALACAĞIN ŞÜPHELİ HALE DÖNÜŞMESİ

4.5. ALACAĞIN DEĞERSİZ HALE DÖNÜŞMESİ

4.6. ALACAKLARDA DÖNEMSEL AYIRIMLAR

4.7. ÖRNEK ÇÖZÜMLER

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. STOKLAR

5.1. DEĞERLEME

5.2. SATIN ALINAN MALLARDA MALİYET BEDELİ HESAPLAMA YÖNTEMLERİ

5.2.1. FİFO (İlk Giren İlk Çıkan) Yöntemi

5.2.2 Ortalama Maliyet

5.2.3. Belirli Maliyet

5.2.4. LİFO (Son Giren İlk Çıkan) Yöntemi

5.3. VADE FARKI, KUR FARKI, FİNANSMAN GİDERİ

5.4. MALIN DEĞERİNİN DÜŞMESİ

5.5. HURDA VE DÖKÜNTÜLER

5.6. STOKLARDA FİRELER

5.6.1. Aralıklı Envanter Yönteminde Fireler

5.6.2. Devamlı Envanter Yönteminde Fireler

5.7. ÖRNEKLER

ALTINCI BÖLÜM

6. DİĞER DÖNEN VARLIKLAR

6.1. PEŞİN ÖDENEN VERGİ ve FONLAR

6.1.1. Şahıs İşletmeleri

6.1.2. Sermaye Şirketleri

YEDİNCİ BÖLÜM

7. DURAN VARLIKLAR

7.1. MADDİ DURAN VARLIKLAR

7.1.1. Değerleme

7.1.2. Amortisman Hesaplanması

7.1.2.1. Normal Amortisman

7.1.2.2. Hızlandırılmış Usulde Amortisman

7.1.2.3. Fevkalade Amortismanlar

7.1.3. Maddi Duran Varlıklarda Faiz Giderleri

7.1.4. Kur Farkları

7.1.5. M.D.V. Ömrünü Uzatan Yatırım

7.1.6. Binek Otolarda Kıst. Amortisman

7.1.7. Maddi Duran Varlığın Satılması

7.1.8. Yenileme Fonu

7.1.9. Hızlandırılmış Usulden Normal Usule Geçiş

7.2. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR

7.3. DURAN VARLIKLARDA DÖNEMSEL AYIRIMLAR

7.4. ÖRNEKLER VE PROBLEMLER, ÇÖZÜMLERİ

SEKİZİNCİ BÖLÜM

8.. PASİF HESAPLAR

8.1. BANKA KREDİLERİ

8.2. FİNANSAL KİRALAMA İLE İLGİLİ BORÇLAR

8.3. TAHVİLLİ BORÇLAR

8.4. BORÇ SENETLERİNDE REESKONT

8.5. YASAL YÜKÜMLÜLÜK KARŞILIKLARI

8.6. KIDEM TAZMİNATI KARŞILIKLARI

8.7. YABANCI KAYNAKLARDA DÖNEMSEL AYIRIMLAR

8.8. ÖRNEKLER VE ÇÖZÜMLERİ

DOKUZUNCU BÖLÜM

9.1. ÖZKAYNAK HESAPLARI

9.2. GELİR TABLOSU HESAPLARI

9.3. MALİYET HESAPLARI

9.3.1. 7A SEÇENEĞİ MALİYET HESAPLARI

9.3.2. 7B SEÇENEĞİ MALİYET HESAPLARI

9.3.3. 7A SEÇENEĞİ YANSITMA MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

9.3.4. 7B SEÇENEĞİ YANSITMA MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

ONUNCU BÖLÜM

10.1. ERTESİ YIL İŞLEMLERİ

ONBİRİNCİ BÖLÜM

11.1. GEÇİCİ MİZANDAN KESİN MİZANA MEÇİŞ

11.2. KAPANIŞ YEVMİYELERİNİN YAZILMASI

11.3. BİLANÇO DÜZENLENMESİ

11.4. GELİR TABLOSU

ONİKİNCİ BÖLÜM

MONOGRAFİLER VE ÇÖZÜMLERİ

12.1. MONOGRAFİ 1

12.2. MONOGRAFİ 2

12.3. MONOGRAFİ 3

12.4. MONOGRAFİ 4

12.5. MONOGRAFİ 5 (Sadece sorular var)

12.6. MONOGRAFİ 6 (Sadece sorular var)

12.7. MONOGRAFİ 7 (Sadece sorular var)

BİRİNCİ BÖLÜM

Tekrarlayınız:

Aşağıdaki sembollerin ne anlama geldiğini , önceki dönem Genel Muhasebe dersi bilgilerine göre hatırlayınız, tekrar gözden geçiriniz.

Aktif/Gider Karakterli Hesaplar

+ -

Pasif/Gelir Karakterli Hesaplar

- +

ÖDEV : Aşağıdaki aktif, pasif, gider, ve gelir ayırımına göre **üçer yevmiye** yazınız:

- Aktif borçlu, aktif alacaklı üç örnek yevmiye yazınız,
- Aktif borçlu, pasif alacaklı üç örnek yevmiye yazınız,
- Pasif borçlu, aktif alacaklı üç örnek yevmiye yazınız,
- Gider borçlu, aktif veya pasif hesap alacaklı üç yevmiye yazınız,
- Pasif borçlu, pasif alacaklı üç yevmiye yazınız,
- Aktif veya pasif borçlu, gelir alacaklı üç yevmiye yazınız.

1. ENVANTER İŞLEMLERİ (DÖNEMSONU İŞLEMLERİ)

1.1. ENVANTER

1.1.1. Envanterin Tanımı ve Açıklaması

Envanter, bir işletmeye ait **pasif** ve **aktif** kalemlerin belirli bir tarihte, ayrı ayrı **miktar** ve **değerlerinin tayin** ve **takdiridir**. Başka bir deyişle işletmenin mevcutlarını , borçlarını ve alacaklarını dökümlü bir şekilde gösteren, yılda en az bir defa olmak üzere belli dönemlerde düzenlenen bir cetvel olarak da ifade edilmektedir.

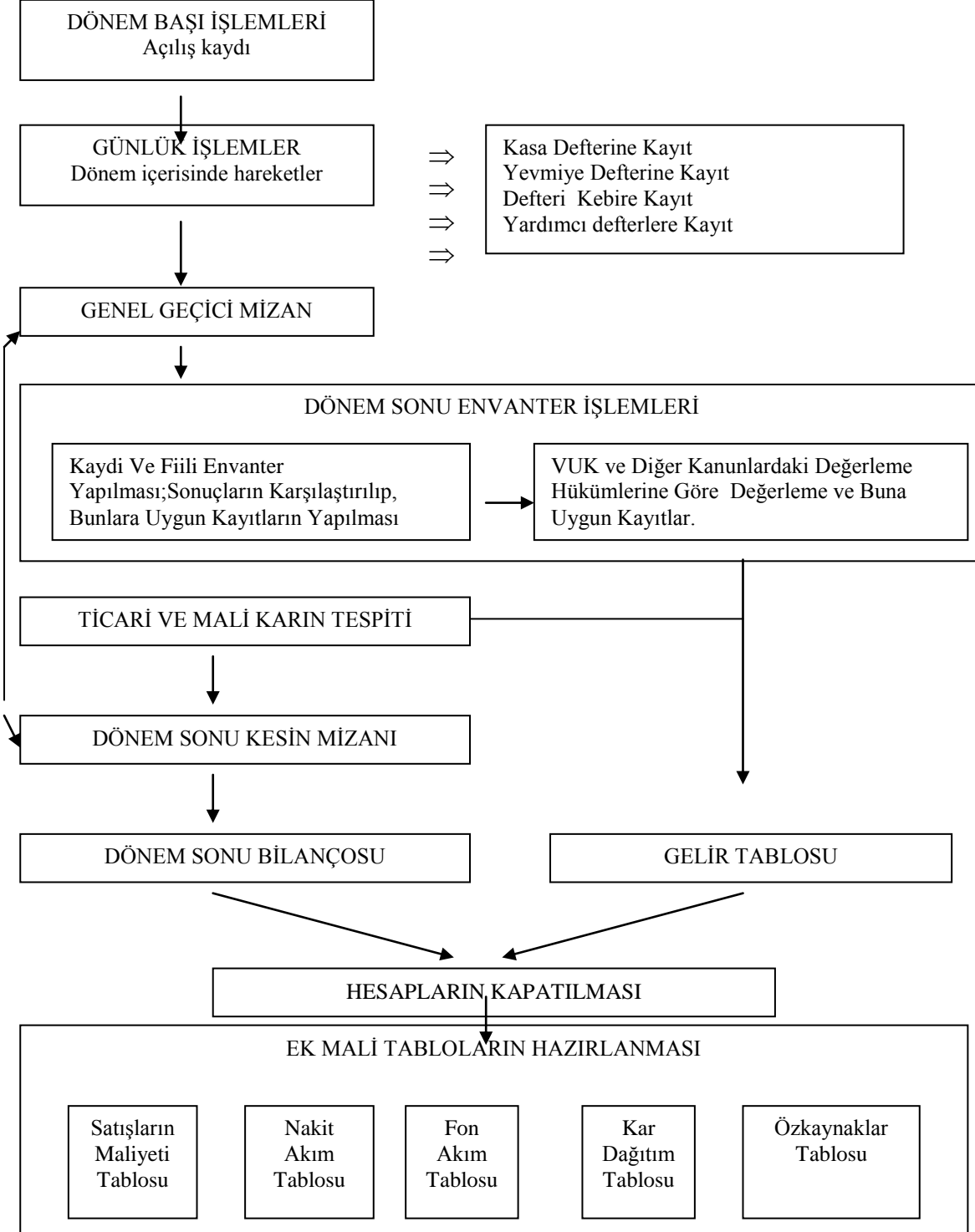
Aşağıdaki tabloda da yer aldığı üzere işletmelerin bir hesap dönemi itibariyle kayıtlarının tutulmasına dönem başı açılış kaydı ile başlanır.

Dönem sonu envanter işlemlerinin yapılmasında, kayıtların tutulduğu ve yasal defterlere aynen kaydedildiği kontrol etmek ve işletmeyi **kuş bakışı görmek** amacıyla **mizanlardan** yararlanılır. Dönem sonu envanter işlemlerinin yapılması aşamasında bu mizanların çıkarılması, yasal bir zorunluluktan yararlanmaktadır.

Mizanların düzenlenmesi, işletmenin ihtiyaçlarına göre değişik zaman aralıklarıyla (yıllık, altı aylık , üç aylık ya da aylık) olabilir.

İşletmelerin dönem sonu envanter çalışmalarına **genel geçici mizan çıkarıldıktan sonra** başlamalarında yarar vardır. Bu mizanla, işletmenin adeta bir fotoğrafı çekilerek, çeşitli değerlendirmeler yapılmasına imkan sağlanır.

Envanter işlemine geçilirken, çıkartılan genel geçici mizan ya da işletmenin yasal defter kayıtları yardımıyla **hatalı kayıtlar** tespit edilir. Tespit edilen bu hatalarla ilgili olarak tek düzen muhasebe ilkelerine uygun düzeltme kayıtları yapılır ve bu aşamadan sonra envanter çalışmasına geçilir.

VUK 'da **envanter çıkarmanın**, bilanço günündeki **mevcutları, alacak ve borçları saymak ölçmek, tartmak ve değerlemek suretiyle** kesin bir şekilde müfredatlı olarak **tespit** etmek olduğu hüküm altına alınmıştır (186 md.). yine anılan madde ile ticari teamüle göre tartılması, sayılması ve ölçülmesi mutad

olmayan malların değerinin tahminen tespit edileceği;mevcutlar, borçlar, alacaklar denince işletmeye dahil olan iktisadi kıymetlerin anlaşılması gerektiği belirtilmiştir.

Dolayısıyla vergilendirme dönemi sonu olan 31.12 tarihindeki envanter çalışmasında;

- 1- Yapılan **fiili sayımla**, işletmedeki mal ve diğer kıymetlerin **miktar** itibariyle son durumu **tespit** edilecek.
- 2- İşletmenin ticaretini yaptığı ya da kayıtlarında yer alan kıymetlerde (mal, alacak vb.) meydana gelebilecek **değer kaybının tespiti** yapılacak,
- 3- İşletmedeki dönen ve duran varlıkların VUK 'da ki **değerleme** hükümlerine uygun olarak değerlemesi yapılarak, yasal **defterlere** ilgili muhasebe kayıtları yapılacaktır. Yine **alacakların şüpheli** ya da **değersiz** hale gelmesi durumunda veya ticareti yapılan malın bir kısmında **değer kaybı** ortaya çıktığında, bunların VUK 'na göre tespiti yapılacak ve muhasebe kayıtlarına intikal ettirilecektir.

1.1.2. Envanter İşlemleri

Envanter İşlemi Yapacak Olanlar:

VUK 'un defter tutmaya ilişkin hükümleri(171-226. Maddeleri) dikkate alındığında, envanter işlemini yapacak olanlar şunlardır.

- 1- Bilanço esasına göre defter tutan gelir vergisi mükellefleri,
- 2- Her türlü **ticaret şirketleri**,
- 3- **Kurumlar vergisine** tabi olup **bilanço** esasına göre defter tutan diğer tüzel kişiler,
- 4- **İhtiyari** olarak **bilanço** esasına göre defter tutmayı tercih eden mükellefler,
- 5- İşletme hesabı esasına göre defter tutanlardan emtia üzerine iş yapan gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri.

Envanter İki şekilde Olur :

- 1-Muhasebe **dışı** envanter (lmek, tartmak vb)
- 2-Muhasebe **içi** envanter (yevmiye kayıtları)

Envanter işlemlerindeki **aşamalar**:

- 1) 31.12.. tarihi itibariyle **Geçici** mizan çıkarılır,
- 2) Muhasebe **dışı** envanter yapılır:Buna **Tespit** işlemi diyoruz.
- 3) Defter kayıtları ile fiili durum arasındaki **farklar** bulunur,
- 4) Farkları düzeltici **yevmiye kayıtları** yapılır, (muhasebe **içi** envanter)
- 5) Böylece, fiili durum ile defter kayıtları arasında **uyum sağlanır**: Ve daha sonra **kesin mizan** düzenlenir.

Kesin mizan **kalanları** bize **bilanço** kalemlerini verecektir. Bu işlemlerden sonra dönem sonu işlemleri tamamlanmış olur.

- 6) Bilanço ve Gelir Tablosu düzenlenir,
- 7) Yıllık beyannameler verilir.

Envanter defteri ile ilgili bilgiler aşağıdadır:

-Ciltli ve noter onaylı olmak zorundadır.

-Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre 5 yıl saklanır, Türk Ticaret Kanununa göre ve S.G.K hükümlerine göre ise 10 yıl muhafaza etme zorunluluğu bulunmaktadır.

1.1.3. Envanter İşleminin Gerekliliği

Fındık tüccarı olduğumuzu varsayalım. 1 000 kg. fındık aldık. Dönem sonu geldiğinde envanter çalışması aşamasında mevcut fındık varlığını tarttık ve 980 kg. olduğunu belirledik. Dönem sonu mal varlığını bilançomuzda fiili durum olan 980 kg. olarak göstermek zorundayız. İşte bu nedenle fiili envanter yapmak ve defter kayıtlarını da fiili duruma uyarlamak gerekmektedir.

Elimizde bulunan bir demirbaşın (**Bilgisayar**) alım bedeli 2 000 tl. olsun. Bu demirbaşı bir süre kullandık ya da **eskittik**. Bu demirbaşı 31.12. tarihinde satmak istesek, alış bedeli üzerinden satmamız mümkün değildir. Çünkü hem kullanım sonucu eskidi hem de teknolojik eskimeye maruz kaldı. Biz de defter kayıtlarımızı **gerçek değerine** göre uyarlamamız gerektiğinden envanter işlemi yapmak zorunda kalmaktayız.

Örnekleri çoğaltmak mümkün...

1.2 DEĞERLEME

Değerleme envanter işleminin ikinci aşamasını oluşturmaktadır.

VUK 'nun 258. maddesi, değerlemeyi, vergi matrahının hesaplanması ile ilgili iktisadi kıymetlerin taktiri ve tespiti olarak tanımlanmıştır. Bu durumda, değerlendirme bir taktir ve tespiti olarak tanımlanmaktadır. Değerlemede, iktisadi kıymetlerin vergi kanunlarında gösterilen gün ve zamanlarda sahip oldukları kıymetler esas tutulur ve iktisadi kıymetler değerlendirirken her biri tek başına hesaplanır. Aynı cinsten sayılan malları ve düşük kıymetli çeşitli eşyayı toplu olarak değerlemek uygun olur.

İktisadi kıymetlerin değerlemesinde kullanılan başlıca **değerleme ölçüleri** şunlardır:

- i. Maliyet bedeli
- ii. Borsa rayici
- iii. Tasarruf değeri
- iv. Mukayyet değer
- v. İtibari değer
- vi. Vergi değeri
- vii. Rayiç Bedel
- viii. Emsal bedeli ve ücreti

1.2.1. Maliyet Bedeli

Maliyet bedeli; bir **iktisadi kıymetin** elde edilmesi için yapılmış olan **satın alma** veya **imal** etme/ üretim **harcamalarının** tümünü kapsar.

VUK 'nun 262. maddesi maliyet bedelini, bir iktisadi kıymetin edinilmesi veyahut değerinin arttırılması sebebiyle yapılan ödemelerle bunlarla ilgili bütün giderlerin toplamı olarak tanımlamıştır.

VUK 'na göre satın alınan veya imal edilen bir iktisadi kıymetin işletmenin **mağaza** veya **deposuna girinceye kadar** veya **kullanılır hale** gelinceye kadar yapılan bütün harcamalar; (i) satın **alma** veya **imal** bedeli, **gümrük** vergileri, **nakliye**, **sigorta** ve **montaj** giderleri (ii) **noter**, **mahkeme**, **kıymet** taktiri, **komisyon**, **emlak alım** ve taşıma vergileri, yıktırma, hafriyat ve tasfiye giderleri, gibi harcamalardır. (i) gurubu harcamaların maliyet bedeline ilavesi zorunlu, (ii) gurubu harcamaların ilavesi ise ihtiyatidir. Diğer bir ifadeyle mükellef ikinci gurup harcamaları dilerse maliyet bedeline katar.

Maliyet bedeli ölçüsüyle değeri iktisadi varlıklar şunlardır: Maddi duran varlıklar (25.), maddi olmayan duran varlıklar (26.), ticari mallar(153), mamuller (152) ve tarımsal ürünler (VUK 267-269) Türk ve yabancı hisse senedi ve tahviller (110,111) alış bedeli ile değeri (VUK 279)

1.2.2. Borsa Rayici

Borsa rayici, bir iktisadi kıymetin değeri günündeki resmi borsa fiyatıdır.

VUK 'nun 263. maddesi borsa rayicini, gerek **menkul kıymetler** ve kambiyo borsasına, gerekse **ticaret borsasına kayıtlı** olan iktisadi kıymetlerin **değerimeden önceki son işlem gününde** borsadaki işlemlerinin **ortalama değeri** olarak açıklamıştır.

Borsa fiyatında normal **dalgalanmalar** dışında açık **kararsızlık** görüldüğü durumda Maliye Bakanlığı son muamele günü yerine değerimeden önceki **30 günün ortalama** rayicini esas alabilir.

1.2.3. Tasarruf (Gerçek) Değeri

Bir iktisadi kıymetin değeri gününde **sahibi için arz ettiği gerçek** değeri tasarruf değeri. (VUK md. 264)

Tasarruf değeri ile değeri alacaklar ve borçlar şunlardır: Senetli alacaklar (VUK 281, isteğe bağlı) senetli borçlar (VUK 285, isteğe bağlı)

1.2.4. Mukayyet (Kayıtlı) Değeri

Mukayyet değeri, bir iktisadi kıymetin **muhasebe kayıtlarında** gösterilen hesap değeri. (VUK md.256)

Mukayyet değeri değeri iktisadi varlık ve borçlar şunlardır: Senetsiz alacaklar (120), kuruluş ve örgütlenme giderleri (261,262), aktif geçici hesaplar (180), senetsiz borçlar (320), pasif geçici hesaplar (380,480)

1.2.5. İtibari (Nominal) Değeri

İtibari değeri her nevi senetlerle, **hisse senedi** ve **tahvillerin üzerinde yazılı** olan değeri. **Nominal** değeri olarak da tanımlanan itibari değeri, üzerinde yazılı olan değeriyle muhasebe kayıtlarına geçen paralar ve senetler gibi bazı iktisadi kıymetler için mukayyet değeri aynı olmaktadır. VUK 'nun 284. maddesine göre paralar ve pulların üzerine yazılı olan değeri de itibari değeri.

İtibari değeriyle değeri iktisadi varlıklar: Kasa mevcudu (VUK md. 284), çıkarılmış tahviller (VUK md. 286)

1.2.6. Vergi Değeri

Vergi Değeri, vergi usul kanununun 268. Maddesine göre **bina, arsa** ve **arazinin rayiç** bedelidir. Maliyet bedeli bilinmeyen bina ve arazi vergi değeri ile maliyeti bilinmeyen amortismanına tabi iktisadi kıymetler alış tarihindeki rayiçe göre değeri.

1.2.7. Rayiç Bedel

Bir iktisadi kıymetin değeri günündeki **normal alım satım değeri** rayiç bedelidir.

1.2.8. Emsal Bedeli ve Ücreti

VUK 'nun 276. maddesine göre emsal bedeli, **geçer bedeli** olmayan veya **bilinmeyen** veyahut doğru olarak tespit edilemeyen bir **malın** değeri gününde satılması halinde emseline nazaran haiz olacağı

değerdir. Örneğin ikinci el mal ve malzeme veya maddi duran varlığın(tesis, makine, taşıt, bina vb.) fiyatı belli değilse piyasadaki bir benzerinin fiyatına bakılarak değer biçilmesidir.

Emsal bedelinin tespitini kanun bazı şekil ve şartlara bağlamıştır.VUK 'nun 267. maddesine göre emsal bedeli sıra ile aşağıdaki esaslar çerçevesinde tayin olunur.

Birinci sıra ortalama fiyat esasıdır. Aynı cins ve nevideki mallardan sıra ile değerlemenin yapılacağı **ayda** veya bir **evvelki ayda** veya bir daha evvelki aylarda **satış** yapılmışsa, emsal bedeli bu satışların miktar ve tutarına göre mükellef tarafından çıkarılacak olan “Ortalama Satış Fiyatı” ile hesaplanır

İkinci sıra maliyet bedeli esasıdır. Emsal bedeli belli edilecek malın maliyet bedeli bilinir veya çıkarılması mümkün olursa mükellef bu maliyet bedeline toptan satışlar için %5, perakende satışlar için %10 ilave etmek suretiyle emsal bedelini bizzat hesaplar.

Üçüncü sıra taktir esasıdır. Yukarıda belirtilen esaslara göre belli edilemeyen emsal bedelleri mükellefin müracaatı üzerine taktir komisyonunca maliyet bedeli ve piyasa kıymetleri araştırılarak ve ayrıca yıpranma dereceleri dikkate alınarak taktir yolu ile belli edilir.

1.3. TİCARİ KAR ve MALİ KAR

Değerleme ile ilgili hükümlerin TTK ve VUK da farklı düzenlenmesi sonucu iki tür kar kavramının çıkmasına neden olmuştur.: Ticari kar ve mali kar. TTK hükümlerine göre saptanan kar **ticari kar** ve vergi yasalarına göre belirlenen kar da **mali kar** (**vergi** matrahı, vergiye esas kar) olarak tanımlanır.

Örnek 1:

690 Dönem Kar Veya Zarar. Hs.

SMM	6 000	Satışlar	14 000
Yönet. Gid.	4 000		
	-----		-----
Toplam	10 000		14 000

İşletmenin ticari karı 4 000 TL: dir.

690 Dönem Kar veya Zarar Hes.

SMM	6 000	Satışlar	14 000
G. Yön. Gid.	4 000		
Vergi Cezası	1 000		
(Kabul Edilmeyen Gider)			
	-----		-----
Toplam	11 000		14 000

İşletmenin ticari karı 3 000 tl. dir, Mali kar (vergiye esas tutar, vergi matrahı) ise 4 000 tl. dir(3 000 + 1 000 = 4.000).

Örnek 2:

Satışlar: 75 000 , Hisse senedi kar payı: 2 000, Satılan Malın Maliyeti: 40 000, Genel Yönetim Giderleri : 10 000, Kabul Edilmeyen Giderler: 3 000.

İstenen: Ticari kar ve mali karı bulunuz.

Dönem Kar Zarar Hesabı

SMM	40 000	Satışlar	75 000
Genel Yönetim Giderleri	10 000	Hisse Senedi Kar payı	2 000
Kabul Edilmeyen Gider	3 000		
	-----		-----
	53 000		77 000
	=====		=====

Ticari Kar, 690 kodlu hesabın alacak kalanıdır, o da 24 000 tl. dir. Mali kar ise, 25 000 tl. dir. Ticari kara, kabul edilmeyen giderleri ekleyip, vergiden istisna gelirleri indirdiğimizde 25 000 tl. yi buluruz. Başka türlü ifade edecek olursak, Hisse senedi kar payı ile kabul edilmeyen giderleri yok sayarsak (ya da bunların üstünü elimizle kapatırsak yine mali kar olan 25 000 tl. yi buluruz.

1.3.1. Karın Saptanması İle İlgili Yaklaşımlar :

a) Gelir Gider Karşılaştırması ile belirlenen Kar

$$\text{Kar} = \text{Gelir} - \text{Gider}$$

Ya da

$$\text{Kar (Zarar)} = \text{Satışlar} - \text{Satışların Maliyeti} - \text{Giderler}$$

Eksi değerler fazla ise (ya da giderler fazla ise gelirlere) işletme **zarar** etmiş demektir. Yukarıdaki örnekte artı değerler eksi değerlerden fazladır. Yani işletme kar etmiştir.

Gelirler ile giderlerin karşılaştırılması ile bulunan gelir fazlası **kardır**. . Gelir her zaman giderden büyük olmayabilir. Giderleri gelirlere fazla olması durumunda işletme zarar etmiştir. Bir nakliye işletmesi 50 000 tl. hasılat(Gelir) elde etmiş, bu gelirleri elde etmek için 40 000 tl. gidere katlanmıştır. Bu durumda işletme 10 000 tl. kar etmiştir.

b) Öz Sermaye Karşılaştırması İle Karın Saptanması :

GVK. 38. maddesi karı, “teşebbüsteki öz sermayenin hesap dönemi sonunda ve başındaki değerleri arasındaki olumlu farktır, bu dönem zarfında işletmeye ilave olunan değerler indirilir, işletmeden çekilen değerler ilave olunur hükmünü içermektedir.

$$\text{Öz sermaye} = \text{Net Varlıklar} - \text{Borçlar (VUK. 193 md.)}$$

$$\text{Kar} = (\text{Dönem sonu öz sermaye} - \text{Dönem başı öz sermaye}) - \text{İşletmeye eklenen varlıklar} + \text{İşletmeden çekilen varlıklar}$$

Problem 1: Dönem Başı Öz Kaynak : 15 000
Dönem Sonu Öz Kaynak : 16 000

Problem 2 : Dönem başı varlıklar : 20 000
Dönem başı borçlar : 10 000
Dönem sonu varlıklar : 30 000
Dönem sonu borçlar : 15 000
Kar : ?

Problem 3: Dönem başı ticari mal 15 000, dönem başı demirbaşlar 5 000, dönem başı borç senetleri: 12 000, Dönem sonu ticari mallar: 11 000, dönem sonu demirbaşlar 5 000, dönem sonu taşıtlar: 10 000, dönem sonu borç senetleri 15 000 tl.

İstenen: Dönem başı öz sermaye kaç tl.?, dönem sonu öz sermaye kaç tl.?

Ek soru: Dönem içinde sermaye artırımını 2 000 tl. olsaydı kar kaç tl. olurdu ?

1.3.2. Kanunen Kabul Edilen Giderler

Ticari kazancın tespitinde indirilecek giderler (GVK madde 40) aşağıdaki gibidir:

- Ticari **kazancın elde** edilmesi ve **idame** ettirilmesi için yapılan genel giderler
- İşyerinde çalışan **işçilerin** yiyecek, içecek giderleri, tedavi ve ilaç giderleri, sigorta primleri, emekli aidatları,
- İşle ilgili** olmak şartıyla, **sözleşme** ya da kanun emrine dayanarak ödenen **zarar**, ziyan ve tazminatlar,
- İşle ilgili seyahat**, ikamet giderleri,
- Satın alınan ya da kiralanan **taşıtların** yakıt, bakım onarım giderleri,
- İşle ilgili olmak şartıyla bina, arazi vergileri, damga, belediye **vergi**, resim ve harçlar,
- VUK hükümlerine göre ayrılan **amortismanlar**,
- İşverence ödenen sendika aidatı,
- İşverenler tarafından ödenen **bireysel emeklilik** sistemine ödenen katkı payları,
- Fakirlere yardım amacıyla **gıda bankacılığı** faaliyetinde bulunan derneklere bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak yardımları

Giderlerin muhasebeleştirilmesi:

Yönetim gideri olması durumunda **770** kodlu hesap borçlandırılır:

-----/-----
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ
191 İNDİRİLECEK KDV.
100 KASA HS.
-----/-----

Yapılan harcama **pazarlama**, **satış** gideri, **dağıtım gideri** niteliğinde olduğu takdirde **760** kodlu hesap borçlanır:

-----/-----
760 PAZARLAMA SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ
191 İNDİRİLECEK KDV.
100 KASA HS.
-----/-----

Yapılan harcama **üretim** ile ilgili olduğunda **730** kodlu hesap borçlanır. Harcama finansman gideri (sermaye yetersizliği nedeniyle oluşan giderdir) niteliğinde olduğunda 780 kodlu hesap borçlandırılır. (Ders notunun sonundaki hesap planını inceleyiniz) 750 kodlu AR GE giderlerini inceleyiniz.

Yine, gerçekleşen gider, **sermaye yetersizliği** ile ilgili ise, 780 FİNANSMAN GİDERLERİ hesabı borçlu olur:

-----/-----
780 FİNANSMAN GİDERLERİ HS.
100 KASA HS.
(102 BANKALAR HS.
(300 BANKA KREDİLERİ HS.)
-----/-----

Yapılan harcama yeni ürün araştırma geliştirmesi ile ilgili ise, 750 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ' nde izlenir:

-----/-----
750 AR GE GİDERLERİ
191 İND. KDV. HS.
100 KASA HS.
-----/-----

1.3.3. Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler

Aşağıda yazılı ödemelerin gider olarak indirilmesi kabul olunmaz:

a) **İşletme sahibi**, ekşi ve **çocuklarının** işletmeden çektiği paralar, yine aynı kişilere ödenen **ücretler**, işletme sahibinin koyduğu sermaye için yürütülecek faizler, yine adı geçen kişilerin işletmeden alacaklarına yürütülecek faizler.

b) İşletme sahibinin **ilişkili kişilerle** her türlü alım satımında **emsallere uygunluk ilkesine aykırı** davranılması durumunda işletme aleyhine oluşan farklar işletmeden çekilmiş sayılır ve kabul edilmeyen giderdir. Örnek: İşletme emsal kira bedeli 500 tl. olan bir işyerini 800 tl.ye ilişkili kişiden (teşebbüs sahibinin eşi, üstsoy, altsoy, kayın hısım, ortağı bulunduğu şirket vb.) kiralamıştır. Emsal bedeli aşan 300 tl. lık kısım kabul edilmeyen giderdir.

c) Her türlü **para cezaları, vergi cezaları, işletme sahibinin suçlarından doğan tazminatlar.**

d) Her türlü **alkol** ve alkollü içkiler, **tütün**, ve tütün mamullerine ait **ilan ve reklam** giderlerinin % 50 si,

e) **Yat**, kotra, **tekne**, motorlu deniz, **helikopter**, gibi hava taşıtlarının giderleri ve amortismanları,

f) Basın yoluyla işlenen fiillerden veya radyo ve televizyon yayınlarından doğacak maddi ve manevi zararlardan dolayı ödenen tazminatlar.

Kabul Edilmeyen giderlerin muhasebeleştirilmesi:

-----/-----
689 DİĞER OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR
01 Kanunen Kabul Edilmeyen giderler
100 KASA HS.
-----/-----

-----/-----
950 KANUNEN KABUL EDİLMİYEN GİDERLER
951 KANUNEN K.ED. GİD. KARŞILIKLARI
-----/-----

İleriki bölümlerde göreceğimiz konularda sözü edilecek olan kanunen **kabul edilmeyen giderler**: Kasa noksanlığının aşırı olması nedeniyle oluşan olağanüstü gider, ticari olmayan alacak için ayrılan karşılık giderleri, hisse senetlerindeki değer düşüklüğü için ayrılan karşılık giderleri, stoklarda kanuni fireyi aşan kısım, hırsızlık nedeniyle meydana gelen kayıplar.

1.3.4. Mizan Kalanları

Kesin imzanda aktif hesaplar borç kalanı verecek, pasif hesaplar ise alacak kalanı verecektir, Diğer 6..'lı ve 7..'li hesaplar kapatılacağından bilançoda görülmeyecektir.

Örnek:

Kesin Mizan		<u>Borç Kalanı</u>	<u>Alac.Kalanı</u>
100 KASA	100 000.-	95 000.-	5 000.-
102 BANKALAR H.	80 000.-	78 000.-	8 000.-
153 T. MALLAR HS.	250 000.-	200 000.-	50 000.-
321 B.SENETLERİ	40 000.-	47 000.-	7 000.-

500 SERMAYE HS.		50 000.-	50 000.-
590 DÖNEM NET KÂRI		6 000.-	6 000.-
600 Y İ SATIŞLAR	260 000	260 000.-	
621 S.T. MAL MALİYETİ	200 000	200 000.-	
632 G. YÖNETİM GİDER.	54 000.-	54 000.-	
690 D. KAR ZARAR	260 000	260 000	
770 G.YÖNETİM GİD.	54 000.-	54 000.-	
771 G. YÖNETİM G. YANSITM.	54 000.-	54 000.-	
950. KANUNEN KAB.EDİL.GİD.	5 000.-		5 000.-
951 KANUNEN KAB. EDİLENEN GİD. KARŞ.	5 000.-		5 000.-
TOPLAM		<u>68 000</u>	<u>68 000</u>

Yukarıda görüldüğü gibi 6.. 'lı ve 7.. 'li hesaplar **kapatılmakta**, yani kalan vermemektedir. Bu hesapların diğer adı, başarı hesaplarıdır. İşletmenin kar ya da zarar ettiği bu hesaplardan anlaşılmaktadır. 1.. ve 2..' li hesaplar **borç kalamı** verir ve bilançonun sol tarafında (aktif) yer alır, 3.., 4.., ve 5.. 'li hesaplar **alacak kalamı** verir ve bilançonun sağ (pasif) tarafında yer alırlar.

BİLANÇO

1 DÖNEN VARLIKLAR		3. KISA VADELİ YABAN.K.	
10 HAZIR DEĞERLER		32 TİCARİ BORÇLAR	
100 KASA	5 000.-	321 BORÇ. SNT.	7 000.-
102 BANKA	8 000.-		
15 STOKLAR		5. ÖZKAYNAKLAR	
153 TİC. MALLAR	50 000.-	50 ÖDENMİŞ SERMAYE	
		500 SERMAYE	50 000.-
		590 DÖN.NET KAR	6 000.-
	63 000		63 000
	=====		=====

PROBLEMLER

- 1.Kabul edilmeyen gider niteliğindeki kasa noksanlarını belirtiniz. Muhasebeleştiriniz.
- 2.Hangi hesaplar bilançoda görünür. Hangi hesaplar bilançoda görünmez ,Açıklayınız.
3. Ticari Kar ile Mali Kar arasında fark var mıdır?
4. Ticari kardan mali kara ulaşmak için, kabul edilmeyen giderler ticari kara eklenir. Niçin eklenir?
5. İşletmenin dönem başı öz kaynaklar toplamı 50 000 tl, dönem sonu öz kaynaklar toplamı 40 000 tl.dir. İşletme kar mı yoksa zarar mı etti? Kaç tl.?
- 6.İşletmenin dönem başı varlıkları 40 000, dönem başı borçları 20 000 tl. dir. İşletmenin dönem sonu varlıklar 60 000 tl, dönem sonu borçları 30 000 tl. dir. İşletme kar mı yoksa zarar mı etti? Kaç Tl. ?

7. 6.. lı hesaplar hangi tabloda görülür? 6.. lı hesaplar dönem sonunda kapatılır mı? Kapatılmazsa ne olur?

8. Yukarıdaki mizan, geçici mizan mı, kesin mizan mıdır? Açıklayınız.

9. aşağıdaki bilgilere göre öz kaynaklar arttı mı, azaldı mı? İşletmemiz kar mı etti, yoksa zarar mı etti: **Dönem başı** bilgileri: Ticari mallar 10 000, Demirbaşlar 5 000, Borçlar 7 500 tl. **Dönem sonu** bilgileri. Ticari mallar 20 000, Demirbaşlar 6 000, Taşıtlar 10 000, boçlar 25 000 tl. dir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. HAZIR DEĞERLER

Dönen varlıklar aşağıdaki gibi gruplanmıştır.

- 10 HAZIR DEĞERLER
- 11 MENKUL KIYMETLER
- 12 TİCARİ ALACAKLAR
- 13 DİĞER ALACAKLAR
- 15 STOKLAR
- 17 YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM MALİYETLERİ
- 18 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI
- 19 DİĞER DÖNEN VARLIKLAR

Aktif hesaplar, **dönen varlıklar** ve **duran varlıklar** olarak ikiye ayrılır. Dönen varlıklar, nakit olarak elde ve bankada tutulan varlıklar ile normal koşullarda en fazla **bir yıl içinde paraya** çevrilmesi veya tüketilmesi öngörülen varlık unsurlarını kapsar.

Hazır değerler, nakit olarak elde veya bankada bulunan varlıklar ile istenildiği zaman değer kaybına uğramadan paraya çevirme imkanı bulunan varlıkları kapsar.

10 HAZIR DEĞERLER

- 100 KASA HS.
- 101 ALINAN ÇEKLER
- 102 BANKALAR
- 103 VERİLEN ÇEKLER (-)
- 108 DİĞER HAZIR DEĞERLER

2.1. KASA HESABI

Bu hesap, işletmenin elinde bulunan ulusal ve yabancı paraların TL. karşılığının izlenmesi için kullanılır. Tahsil olunan para tutarları bu hesabın borcuna, ödemeler ve bankaya yatan tutarlar alacak kaydedilir. Bu hesap borç kalanı verir. Alacak kalanı vermez.

Ödev : Kasa hesabının yevmiye defterinde **borçlu** ve **alacaklı** olduğu **bütün durumları** birer yevmiye maddesinde gösterin.

Kasa Envanteri

VUK 'na göre ise **itibari** (nominal- üzerinde yazılı değer) değerle değerlendirilir.

Kasa sayımı yapıldığında **üç durumdan** biri ile karşılaşılır:

1- Kasa **denktir** : Yani fiili durum ile defter kayıtları aynıdır.(Fiili durum=Defter kayıtları).

2- Kasa **noksandır** : Kasa sayımında belirlenen tutar, defter kayıtlarında görülen tutardan daha azdır. (Fiili durum küçüktür Defter kayıtları) Gerçek durum (Fiili durum) ile defter kayıtları arasında uyumsuzluk vardır. Bu uyumsuzluğu gidermek için düzeltici yevmiye (muhasebe içi envanter) yapılır.

3-Kasa **fazladır** : Kasa sayımı sonucu belirlenen tutar, defter kayıtlarında görünen tutardan fazla olmasını ifade eder. (Fiili durum büyüktür Defter kayıtları) Uyumsuzluğu gidermek için düzeltici yevmiye kayıtları yapılır.

Örnek:1

Sayım 10 000

100 Kasa Hs	
30 000	20 000

Örnek :2

sayım: 9 000

100 Kasa Hs	
30 000	20 000

Örnek: 3

sayım: 12 000

100 Kasa Hs	
30.000	20 000

2.1.1. Kasa Sayım Noksanı

İlgili Hesaplar

197 SAYIM VE TESELLÜM NOKSANLARI HS.
659 DİĞER OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR
689 DİĞER OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR
950 KANUNEN KABUL EDİLMEYEN GİDERLER
951 KANUNEN KABUL EDİLMEYEN GİDERLER KARŞILIKLARI

ÖNEMLİ : 6..lı ve 7..'li hesaplarla ilgili açıklamalar Gelir Tablosu ve Maliyet hesapları ile ilgili bölümde yapılmıştır. İnceleyiniz.

Kasa noksanlığı nedenleri şunlar olabilir:

- Ticari işlemler sırasında **fazla ödeme** yapılmış olabilir,
- Herhangi bir **ödeme kaydı unutulmuş** olabilir,
- Para **tahsilatı noksan** yapılabilir,
- Kasadan sorumlu kişi **zimmetine** para geçirmiş olabilir.

197 SAYIM TESELLÜM NOKSANI	1000
01- Kasa sayım noksanı	
100-KASA HS	1000

2.1.1.1. Bozuk para yetersizliği

-----\-----	
659 DİĞ. OLAĞAN GİDER VE ZARARL. 140	
01 kasa Sayım noksanı	
197- SAYIM TESELLÜM.	140
NOKSANLARI	
-----\-----	
690- DÖNEM K/Z	140
659 DİĞ. OLAĞAN	
GİDER VE ZARARLAR	140
-----\-----	

ÖRNEK:

Sayım:9 880	100 Kasa hs

	30 000 20 000

-----\-----	
197 SAYIM TES NOK	120
01 Kasa sayım noksanı	
100 KASA HS	120
-----\-----	
659 DİĞER OL GİD ZAR	120
197 SAYIM TES NOK	120
-----\-----	

2.1.1.2. Bozuk Para Yetersizliği (Farkın olağandan fazla olması)

-----\-----	
197 SAYIM TES NOKSANLARI	3 870
01 kasa sayım noksanı	
100 KASA HS	3 870
-----\-----	
689 DİĞ OL DIŞI GİD ZAR	3 870
01 kasa sayım noksanı	
197 SAYIM TES NOK	3 870
-----\-----	
950 KANUNEN KAB E.GİD	3 870
01- kasa sayım noksanı	
951 KANUNEN KAB ED GİD	3 870
KARŞILIĞI	
-----\-----	
-----\-----	
690 DÖNEM KAR\ZARAR	3 870
689 DİĞ OL DIŐ GİD ZAR	3 870
-----\-----	

ÖRNEK:

Dönem sonunda 5 000 kasa sayım noksanı belirlenmiştir. Bu tutarın K.K.E.G niteliğinde olduğu belirlenmiştir ilgili yevmiyeyi yazınız K/Z hesabına devrediniz.

197 SAYIM TES NOK	5 000	
01 Kasa sayım noksanı.		
100 KASA HS		5 000
689 DİĞ OL D GİD ZAR	5 000	
197 SAYIM TES NOK		5 000
950 KAN.KAB.EDİL.GİDERLER	5 000	
-kasa sayım noksanları		
951 K.K.E.G.KARŞILIKLARI		5 000
690 DÖNEM KAR ZAR	5 000	
689 DİĞ.OL.DIŞI GİD.ZAR.		5 000

2.1.1.3. Personelin sorumlu olması

197 SAYIM TES NOK	XX	
100 KASA HS		XX
135 PERSONELDEN ALACAKLAR	XX	
197 SAYIM TES. NOK.		XX
770 GENEL YÖNETİM GİD	XX	
01 Ücretler		
360 ÖD VER		XX
361 ÖD SOS GÜV KES		XX
135 PERSONEL ALAC.		XX
100 KASA HS		XX

ÖRNEK: Kasa sayımı yapılmış 1 000 t.l. sayım noksanı belirlenmiştir bu noksanlığın nedeni **veznedarın kusurlu** davranmasıdır Ertesi ay bu tutar ücret tahakkuku ile mahsup ediliyor. Brüt ücret 4 000 lira, S.G.K. işveren 1 000. lira, GV 500 lira, sigorta primi 1 500 (işçi + işveren payı) ilgili yevmiyeleri yazınız. (İşsizlik primi ihmal edilmiştir)

(İşsizlik primi işçi payı % 1 ve İşveren payı % 2 olduğu takdirde aşağıdaki yevmiye nasıl değişir?)

197 SAYIM TES NOKSANI	1 000	
100 KASA HS		1 000
135 PERSONELDEN ALAC. HS	1 000	
197 SAYIM TES NOKSANI		1 000
770 GEN YÖN GİD	5 000	
Brüt ücret	4 000	
SGK işveren	1 000	
360 ÖD VER		500
361 ÖD SOS GÜV KES		1 500
100 KASA HS		2 000
135 PERS.ALAC.		1 000

2.1.1.4. Mahkeme Kararı İle Alacağın Değersiz Olması

197 SAYIM TESELLÜM NOKSANLARI	XX	
100 KASA HS		XX
135 PERSONEL ALACAKLAR	XX	
197 SAYIN TESELLÜM NOKSANI		XX
689 DİĞ.OL.DIŞI GİDER VE ZARAR	XX	
135 PERSONEL ALACAKLAR		XX
690 DÖNEM KAR ZARAR	XX	
689 DİĞ OL DIŞI GİD ZARAR		XX

ÖRNEK : Dönem sonunda kasa sayımı yapılmış sayım sonucu 1 200 kasa noksanı belirlenmiştir. Bu noksanlığa neden olan **personelin kaybolması** ile **mahkemeye** baş vurulmuş ve bu alacağın değersiz duruma dönüştüğü mahkemece **kararlaştırılmıştır**. İlgili yevmiyeleri yazınız.

197 SAYIM TES NOK	1 200	
100 KASA HS		1 200
135 PERSONEL AL	1 200	
197 SAY TES NO		1 200
689 DİĞ OLDIŞI GİD	1 200	
135 PESONEL AL		1 200
690 DÖN KAR ZARAR	1 200	
689 DİĞ O D G Z		1 200

2.1.1.5. Hırsızlık Nedeniyle Kasa Noksanı Oluşması

197 SAYIM TES NOK	XX	
100 KASA		XX
689 DİĞ OL DIŞI GİDER	XX	
VE ZARARLAR		
-çalınma nedeniyle oluşan noksan		
197 SAYIM TES NOK	XX	
950 KAN.KAB. EDL.GİD.	XX	
951 KAN.KAB EDİL.GİD KARŞ.	XX	
690 DÖNEM KAR ZARAR	XX	
689 DİĞ OLAĞAN DIŞI GİD ZARAR	XX	

ÖRNEK: Dönem sonunda yapılan sayımda 1600 tl **kasa noksanı** belirlenmiştir bunun nedeni **hırsızlık** olayıdır. ilgili yevmiyeleri yazınız

197 SAYIM TES NOK	1 600	
100 KASA		1 600
689 DİĞ OL DIŞI G ZAR	1 600	
197 SAY TES N		1 600
950 K.K.E GİDER	1 600	
951 K.K.E.G KARŞ.		1 600
690 DÖNEM KAR ZARAR	1 600	
689 DİĞ OLDIŞI GİD ZAR		1 600

2.1.2. Kasa Sayım Fazlalığı

Kasa fazlalığının **nedenleri** şunlar olabilir:

- Herhangi bir **taahsil kaydının unutulması** veya eksik yazılması,
- **Eksik ödeme** yapılması,
- **Fazla para tahsilinde** bulunulması,
- Herhangi bir **ödemenin fazla kaydedilmiş** olması.

İlgili Hesaplar:

397 SAYIM VE TESELLÜM FAZLALARI HESABI
679 DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR

100 KASA HS	XX	
397 SAY TES FAZLALIĞI		XX

2.1.2.1. Satış Yapıldığı Halde Kayıt Yapılmaması:

Gerçekte satış olup ta bu satışın muhasebeleştirilmediğinin anlaşılması ile düzeltme kaydının yapılması:

397 SAYIM TES FAZLALIĞI	XX	
600 YURT İÇİ SATIŞLAR		XX
391 HES KDV		XX

Problem ve çözümü: Dönem sonu kasa sayımı sonucunda 1 000 tl. sayım fazlalığı tespit edilmiştir. KDV oranı % 18 olup, **iç yüzde yöntemi** ile KDV'yi belirleyerek, düzeltme kaydını yapınız.

Önce iç yüzde ile brüt tutarı (yani 1 000 tl.yi) KDV'den arındıralım. $1\ 000 / 1.18 = 847$ tl. (Bu tutar KDV'siz tutardır.)

-----/-----

397 SAYIM TESELLÜM FAZLA.	1 000	
600 YURT İÇİ SATIŞLAR		847
391 HESAPLANAN KDV		153
(1 000 – 847=)		
-----/-----		

2.1.2.2. Bozuk Para Fazlalığı

100 KASA HS	XX	
397 SAYIM TES FAZLALIĞI		XX
-----/-----		
397 SAYIM TES FAZLALIĞI	XX	
679 DİĞ OLDIŞI GEL VE KARLAR		XX
-----/-----		
679 DİĞ OL DIŞI GEL VE KAR	XX	
690 DÖNEM KAR ZARAR		XX
-----/-----		

2.1.3. Yabancı Paralar

Değerleme: VUK madde 280, **borsada işlem** gören yabancı paraların **borsa rayicine** göre, borsada işlem görmeyenlerin ise **Maliye Bakanlığının** tespit ve **ilan** edeceği **kurlara** göre değerlendirileceğini ön görmüştür.

Yabancı paraların TL. ye çevrilmesinde muhasebeleştirme işlemi üç aşamada olur:

- TL. kasa girişi: Bugünkü değerden TL. kasası borçlandırılır,
- Yabancı para çıkışı alacaklanır. Girişteki kur değerine göre alacaklı olur,
- Yevmiyeyi eşitlemek için, ya alacaklı tarafa tutar yazılır, veya borçlu tarafa tutar yazılır. Alacaklı tarafa tutar yazıldığında 646 kodlu hesap alacaklandırılır, borçlu tarafa tutar yazıldığında ise 656 hesap işlem görür.

İlgili Hesaplar

646 KAMBİYO KARLARI HESABI
656 KAMBİYO ZARARLARI HESABI

100 KASA	354.-	
01 02 Merkez €		
600 Y İÇİ SATIŞLAR		300.-
391 HES KDV		54.-
... Nolu ft ile 300+54 € halı satışı		
1 € :1.00 TL.		
-----/-----		

Dönem sonunda 1 € :1,50 TL ye yükseldi.

1.50 tl. * 354 € = : 531.- tl.

1.00 tl. *354 € = : 354.- tl.

Artış tutarı: 177.- tl.

-----\-----		
100 KASA HS		177.-
01 02 Merkez €		
1.50 tl.-1.00 tl.= 0.50* 354 € =		
646 KAMBİYO KARLARI		177.-
-----\-----		
646 KAMBİYO KARLARI		177.-
690 DÖNEM K\Z		177.-
-----\-----		

Kambiyo zararı olur ise ;

1.00 tl. den alınan 354 € nun değerinin 0.80 tl. ye düştüğünü varsayalım:

-----\-----		
656 KAMBİYO ZARARI		70.80
100 KASA HS		70.80
01 02 Merkez €		
1.00-0.80= 0.20 * 354 € =		
20.000*345 €		
-----\-----		
690 DÖNEM K\Z		70.80
656 KAMBİYO ZAR		70.80
-----\-----		

ÖRNEK:

İşletme KDV dahil 472 \$ (400+72) tutarında bir halı satmıştır. 1\$=1.20 TL dir.
Dönem sonunda 1\$ kur karşılığı 1.30 TL olmuştur. ilgili yevmiyeleri yazınız.
Dönem sonunda kur farkını muhasebeleştirip Kar\Zarar HS na devrediniz.

-----\-----		
100 KASA HS		566.40
01 02 Merkez \$		
472 \$ * 1.20 =		
600 Y İÇİ SATIŞLAR		480.-
400 \$ * 1.20 TL=		
391 HESAPLANAN KDV		86.40
72 \$ * 1.20 TL.=		
...No lu fatura ile 472 \$ halı satılmıştır		
1 \$:1.20 TL.		

-----\-----		
Dönem sonunda 1\$:1.30 TL. OLDU.
1.30 TL. *472		:613.60
1.20 TL.*472 :		(566.40)
Fark (artış)		<u>47.20</u>

-----\-----		
100 KASA HS		47.20
01 02 Merkez \$		
646 KAMBİYO KARL.		47.20
-----\-----		

2.2. 102 BANKALAR HESABI

İlgili Hesaplar

642 FAİZ GELİRLERİ HS.
193 PEŞİN ÖDENEN VERGİLER VE FONLAR

Değerleme : VUK da ticari mevduatın değerlemesine ilişkin hüküm yoktur. Uygulamada **mukayyet değer** ile değerlendirilmektedir.

Ödev : Bankalar hesabının yevmiye defterinde **borçlu** ve **alacaklı** olduğu **bütün durumları** birer yevmiye maddesinde gösterin.

2.2.1. Dönem Sonu Faiz Tahakkuku

102 BANKALAR HS	950	
193 PEŞ ÖD VER	50	
% 5		
642 FAİZ GELİRLERİ	1 000	
642 FAİZ GELİRLERİ	1 000	
690 DÖN. K/Z	1 000	
371 DÖNEM KARINI PEŞ..	50	
ÖD. VER. VE DİĞ. YÜKM		
193 PEŞ ÖDEN.VER.FON	50	

2.2.2. Banka Kayıtlarının Kontrolü

Dönem sonu envanter işlemi aşamasında **defter kayıtları** ile banka **hesap ekstrası karşılaştırılır**. Eğer arada fark varsa, farklılıklar tespit edilir ve düzeltici yevmiye kayıtları yapılır.

Banka Cüzdanı kayıtları: (**Bankaya** göre **mevduat** hesabıdır, **pasiftir**, bizim **işletmemize** göre ise **aktiftir**.)

İşletmenin defteri kebir kayıtları aşağıdaki gibidir:

102 01 AC Bank					
2.1.20x1	yatan	550.-	10.1.20x1	Çekilen	250.-
20.1.20x1	Yatan	1 000.-			

Banka hesap ekstrası **kayıtları**: (Bankaya göre mevduat hesabıdır, pasiftir, bizim işletmemize göre ise aktiftir.)

Tarih	Açıklama	Tutar	Tutar
2.1. 20x1	Yatan		550.-
10.1.20x1	Çekilen	250.-	
15.1.20x1	Senet tahsili		400.-
20.1.20x1	Yatan		1 000.-
28.1.20x1	Havale,Alıcı AS.		300.-
31.1.20x1	43002301 no. Çek 1 200.-		
31.1.20.1	Faiz (100-stop. 5 =)		95.-
		=====	=====

1 450 2 345

=====

Banka ekstrasında borçlu olan tutarlar bizim **yevmiye kaydımızda alacaklı**, banka cüzdanında alacaklı olan tutarlar bizim kaydımızda borçlu olacaktır. Yukarıdaki duruma göre, banka kaydında olup bizim kaydımızda olmayanları yazalım. Banka ekstrasının borçlu tarafının toplamı bizim kebir toplamımızın alacaklı toplamı aynı olmalıdır. Banka ekstrasının alacaklı toplamı da yine bizim banka kebirinin borç **toplamı aynı** olmalıdır.

Düzeltilici yevmiye kayıtları:

-----/-----		
102 BANKA HS.	400	
121 ALC.SEN.HS.		400
-----/-----		
102 BANKA HS.	300	
120 ALICILAR HS.		300
-----/-----		
103 VERL.ÇEK HS.	1 200	
102 BANKA HS.		1 200
-----/-----		
102 BANKA HS.	95	
193 PEŞİN ÖD.V.F.	5	
642 FAİZ GEL.		100
-----/-----		

Bizim defter kaydı sonrası 102 banka hesabının borç toplamı 2 345 tl, , alacak toplamı 1 450 tl. olacaktır.

2.3. 108 DİĞER HAZIR DEĞERLER

Nitelikleri itibariyle hazır değer sayılan kredi kartı ile yapılan tahsilatlar(bankadan **bir sonraki gün tahsilat** yapılıyorsa), tahsil edilecek banka ve posta havaleleri (yoldaki paralar) gibi değerleri kapsar. Henüz tahsil edilmemiş Paraya dönüşme günü gelmiş olan hisse senetleri kar payı tahakkukları ile tahvil faizi tahakkukları da bu hesapta izlenir.

-----\-----	
108 DİĞ HAZIR DEĞ	
01 Kredi Kartlı Satışlar	
02	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR	
391 HESAPLANAN KDV	
-----\-----	

PROBLEMLER

- 1) Kasa sayımında, **kanunen kabul edilmeyen** gider niteliğindeki noksanlıkları belirtiniz.
- 2) 31 Aralık akşamı **sayım** yapılma **aşamasında** kaç durumla karşılaşılabilir ?
- 3) **Kasa** hesabı hangi durumlarda **borçlanır**?
- 4) **Kasa** hesabı hangi durumlarda **alacaklanır**?
- 5) **Bankalar** hesabı hangi durumlarda **borçlanır**?
- 6) **Bankalar** hesabı, hangi durumlarda **alacaklanır**?

- 7) **Ticari** kardan mali kara ulaşmak için, kabul edilmeyen giderleri **niçin ekleriz?**
- 8) Dönem sonu kasa sayımı yapılmış, kasada 750 tl. **kasa noksanı** olduğu belirlenmiştir. Noksanlığın nedeni bozuk para yetersizliğidir. Bu tutar **olağan** tutardır. İlgili yevmiyeleri yazınız.
- 9) Yukarıdaki soruda 750 tl. lik tutar aşırı noksanlık olsaydı, muhasebeleştirilmede yukarıdaki sorudan farklılıklar neler olurdu?

10) 100 KASA HESABI (01 02 dolar kasası)

(500 dolar x 2.00 tl. =) 1 000

Dönem sonu kur değeri 2.30 tl. olmuştur. İlgili yevmiyeleri yazınız.

- 11) Yukarıda 10. Soruda kur değeri 1.80 tl. ye düşseydi, ilgili yevmiyeleri nasıl yazardınız?
- 12) Genel yönetim giderleri 5 000, SMM 20 000, Kabul edilmeyen giderler 1 000, Satışlar 30 000, Faiz Gelirleri 2 000. **İstenen:** 690 kodlu hesabın borçlu ve alacaklı tarafına yerleştiriniz, ticari ve mali karı bulunuz.
- 13) Dönem sonu kasa sayımı yapılmış, 1 500 tl. sayım fazlalığı belirlenmiştir. KDV dahil, bu tutar kadar satış işleminin kaydedilmediği anlaşılmıştır. İlgili düzeltme yevmiyesini kaydediniz. (KDV oranı % 18'dir.)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. MENKUL KIYMETLER

Değerleme: Hisse senetleri kayıtlara alış bedeli ile alınmakla beraber, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (MSUGT) ne göre (ihtiyatlılık kavramı gereği) bilanço tarihindeki gerçek değeri ile gösterebilmek için, varlıklar değer düşüklükleri gösterilir ve karşılık giderleri borçlandırılır. Başka bir ifade ile, piyasa değeri alım değerinin altına düştüğünde bu değer azalışları karşılık ayrılarak belirtilir. Ancak bu **karşılık giderleri** VUK na göre **kanunen kabul edilmeyen** giderdir.

- 110 HİSSE SENETLERİ
- 111 ÖZEL KESİM TAHVİL SENET BONO
- 112 KAMU KESİM TAHVİL SENET BONO
- 119 MENKUL KIYMET DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)

3.1. HİSSE SENEDİ KÂR PAYI ALIMI

İlgili Hesaplar

- 132 İŞTİRAKLERDEN ALACAKLAR
- 193 PEŞİN ÖDENEN VERGİLER
- 371 DÖNEM KARI PEŞİN ÖDENEN YASAL YÜKÜML.
- 640 İŞTİRAKLERDEN TEMETTÜ GELİRLERİ
- 645 MENKUL KIYMET SATIŞ KARLARI
- 655 MENKUL KIYMET SATIŞ ZARARLARI
- 960 VERGİDEN İNDİRİLECEK TUTARLAR
- 961 VERGİDEN İNDİRİLECEK TUTARLAR KARŞILIKLARI

Menkul kıymet gelirleri, vergi hesaplanırken ticari kardan indirilir. Yani menkul kıymet gelirleri vergilendirilmez. Bu nedenle, menkul kıymetlerle ilgili yapılan harcamalar da kabul edilmeyen gider olarak nitelendirilir. Sözelimi, işletmenin ticari karı 10 000 tl. olsun. Vergi oranı da % 20 olsun. Menkul kıymet geliri de 2 000 tl. olsun. Yıllık beyannamede vergi hesaplanırken, ticari kar 10 000 tl. nin değil, mali kar 8000 tl. nin % 20 vergisi hesaplanır.

132 İŞTİRAKLERDEN ALACAK.	XX
(veya 108 D. HAZIR DEĞERLER)	
193 P. ÖDENEN VERGİ	XX
Stopaj	
640 İŞTİRAK TEMETTÜ	XX
GELİRLERİ	

100 KASA XX
132 İŞTİRAKLERDEN ALAC. XX
(108 D. HAZIR DEĞERLER)

371 DÖNEM KAR PEŞ.ÖD.V.D.YÜK. XX
193 PEŞİN ÖD VERGİ XX

640 İŞTİR TEMETTÜ GEL. XX
690 DÖNEM KAR \ ZARAR XX

960 VERGİDEN İNDİRİLECEK TUT. XX
961 VERGİ. İNDİR. TUTAR KARŞILIK. XX

ÖRNEK :

690 DÖNEM KAR ZARAR HES.

STMM	16 000.-	SATIŞLAR	28 000.-
G.YÖNETİM. GİD.	4 000.-	İŞT.TEMETTÜ	2 000.-
	20 000.-		30 000.-

TİCARİ KAR 10 000.-
İNDİRİM (2 000.-)

VERGİ MATRAHI 8 000.-
VERGİ: 8 000.- X % 20 = 1 600.-

ÖRNEK : A İşletmesinin B İşletmesinden 10.000 TL İştiraki vardır. Dönem sonunda %35 kar payı tahakkuk etmiştir. Stopaj oranı % 15'dir. İlgili yevmiyeleri yazınız. Kar payını nakit olarak tahsil ediniz. Dönem sonu yevmiye kayıtlarını yapınız.

132 İŞTİRAKTEN ALACAKLAR 2 975.-
193 PEŞİN ÖD VERGİ VE FON 525.-
3 500* %15=
640 İŞTİR. TEMETTÜ GELİRLERİ 3.500

100 KASA HS 3.150
132 İŞTİRAKLERDEN ALAC. 3.150

371 D.K. PEŞ ÖD.VERGİ VE DİĞ.YÜK. 350
193 PEŞİN ÖD VERGİ 350

640 İŞT TEM GELİRLERİ 3.500
690 DÖNEM KAR ZAR HS 3.500

3.2. TAHVİL FAİZİ ALINMASI

İlgili hesaplar:

111 ÖZEL KESİM TAHVİL S.B.
112 KAMU KESİMİ TAHVİL S.B.
642 FAİZ GELİRLERİ
371 DÖNEM KAR PEŞİN
193 PEŞ ÖD VERGİ FONLAR

108 DİĞ HAZIR DEĞ	XX	
03 Tahvil faizi kuponu		
193 PEŞ ÖD VERGİ FON	XX	
642 FAİZ GELİRLERİ		XX
100 KASA HS	XX	
108 DİĞ HAZIR DEĞERL.		XX
371 DÖNEM KAR PEŞ ÖD.V.DİĞ.Y.	XX	
193 PEŞ ÖD VERGİ VE FON.		XX
642 FAİZ GELİRLERİ	XX	
690 DÖNEM KAR ZARAR		XX

ÖRNEK: Elde edilen tahvil faizi tutarı 3.500 TL.350.- tl. stopaj (vergi kesintisi) var.

108 DİĞ HAZIR DEĞ	3.150	
193 PEŞ ÖD VERGİ	350	
642 FAİZ GEL		3.500
100 KASA	3.150	
108 DİĞ HAZIR DEĞ		3.150
371 D.KAR P. ÖD VER	350	
DİĞ YASAL YÜK		
193 PEŞ ÖD VERGİ		350
642 FAİZ GELİRLERİ	3.500	
690 DÖN KAR ZARAR		3.500

3.3. MENKUL KIYMET SATIŞI

İlgili hesaplar:

645 MENKUL KIYMET SATIŞ KARLARI
655 MENKUL KIYMET SAT ZAR.

Menkul kıymetin **karlı** satılması:

100 KASA HS.	XX	
110 HİSSE SENETLERİ	XX	
(111 ÖZEL KESİM TAHVİL S.B.)		
(112 KAMU KESİMİ TAHVİL S.B.)		
645 MENKUL KIYM.SAT.ZAR.	XX	

Zararına satış

100 KASA HS	XX
655 MENKUL KIYM.SAT. ZAR. XX	
110 HİSSE SENETLERİ	XX
Veya (111) (112.....) hs.	
690 DÖNEM KAR ZARAR	XX
655 MENKUL KIY.SAT.ZAR. XX	

ÖRNEK :

1- A İşletmesi B şirketine ait **hisselerden** birim fiyatı 100 liradan 10 adet **peşin almıştır** hisse senetlerinin nominal değeri 80 liradır.

2-İşletme daha önce almış olduğu **hisse senetlerinden** 5 adedini birim fiyatı 125 TL dan **peşin satmıştır**.

110 HİSSE SENT	1.000
100 lira *10 adet	
100 KASA HS	1.000
110 KASA HS	625
5 adet x 125 tl:	
110 HİSSE SNT	500
5 ad. X 100 tl.=	
645 MENKUL KIYMET	125
SATIŞ KARLARI	
645 MENKUL KIYMET	125
SATIŞ KARLARI	
690 DÖNEM KAR\ZARAR	125

3.4. MENKUL KIYMET DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ

İlgili Hesaplar

119 MENKUL KIYMET DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIK HESABI
644 KONUSU KALMAYAN KARŞILIKLAR HESABI
645 MENKUL KIYMET SATIŞ KARLARI HESABI
654 KARŞILIK GİDERLERİ HESABI
655 MENKUL KIYMET SATIŞ ZARARLARI HESABI
950 KANUNEN KABUL EDİLMİYEN GİDERLER
951 KANUNEN KABUL EDİLMİYEN GİDER KARŞILIKLARI HS.

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğinde yer alan “ihtiyatlılık kavramı” na göre menkul kıymetler gerçeğe uygun değerleri ile gösterilmelidirler. Menkul kıymetlerde değer düşüklüğü olduğu takdirde, karşılıklar ayrılarak gerçeği ifade etmesi sağlanır. Piyasa değeri düşen menkul kıymetler için de karşılık ayrılarak değer düşüklüğü bilançoda gösterilir. Vergi Usul Kanunu bu değer düşüklüğüne olanak tanımadığından, ayrılacak karşılık giderleri **kabul edilmeyen gider** olacaktır.

110 HİSSE SENETLERİ

B	A
10 000	
:	
:	

Hisse senedi değerinin 8 000 TL olduğu belirlendi.

654 KARŞILIK GİDERLERİ	2 000	
119 MENK KIYMET DEĞER DÜŞ KARŞ		2 000
690 DÖNEM KAR ZARAR HS	2 000	
654 KARŞLK GİD		2 000
950 K.KAB.ED.GİD.	2 000	
951 K.KAB.ED.GİD.KAR.		2 000

BLANÇO
AKTİF PASİF

11 MENKUL KIYMET	8 000	
110 HİSSE SENT	10 000	
(-) 119 MENKUL KIYMET (2 000)		
DEGER DÜŞÜKLÜĞÜ	8 000	
950 K.KAB ED.GİD.	2 000	951 K.KAB.ED.GİD.KARŞILIK. 2 000

Ertesi yıl 12 000TL. ya satalım

100 KASA HS	12 000	
110 HİSSE SENT	10 000	
645 MENKUL KIYMET SATIŞ KARLARI	2 000	
119 MENK KIYM DEĞER DÜŞÜKL. KARŞILIĞI	2 000	
644 KONUSU KALMAYAN KARŞILIKLAR	2 000	
644 KONUSU KALMAYAN KARŞILIKLAR	2 000	
690 DÖNEM K\Z	2 000	

PROBLEMLER I

- 1-İşletme nominal değeri 250 TL olan **devlet tahvillerinden** birim fiyatı 300 TL dan 10 adet **peşin aldı**.
- 2-İşletme bu **tahvillerin tamamını** birim fiyatı 280 TL dan **peşin satıldı**. Yevmiye kayıtlarını yapın.

3-Hisse senetleri kar payı ,işletme 10.000 TL iştiraki bulunmaktadır.(Bilançoda hisse senetleri hesabı 10000 tl. görünmektedir.) Şirket genel kurulu %30 oranında **kar payı dağıtmayı** kararlaştırmıştır. muhasebeleştiniz.

4 –Daha önce 8 000 tl. ye alınmış olan **tahvilin değeri** dönem sonu 7,200 tl ye **düştü**, kaydediniz, bilanço gösteriniz

5-Bu **Tahvil** Ertesi yıl 7 500 tl. **peşin satıldı**.

111 ÖZEL TAHVİL.

8000	
.	

6- İşletmenin 690 Dönem Kar Zarar bilgileri aşağıdadır.

690	
SMM 20.000	30.000 SATIŞLAR
GYG 6000	4 000 HİS. SENET KAR PAYI
KE.GİD1000	
-----	-----
27 000	34 000
=====	=====

- **Ticari kar** ve **mali karı** belirleyiniz, kurumlar **vergisini** hesaplayınız. Vergi Oranı % 20.

PROBLEMLER II

1) Bir işletmeye , **banka mevduatı** nedeniyle 1 000 tl. faiz tahakkuk etmiştir, 2 000 tl. **hisse senedi kar payı** gerçekleşmiştir, **tahvil faizi** olarak ta 3 000 tl. tahakkuk etmiştir. Muhasebeleştiriniz.

2) Yukarıda birinci soruda yazdığımız yevmiyelerde **benzer** ve **farklı hesapları** belirtiniz.

3) 110 HİSSE SENETLERİ

2 000

Dönem sonu 200 tl. **değer düşüklüğü** belirlenmiştir. (Ya da başka bir ifadeyle, değerinin 1 800 tl. ye düştüğü belirlenmiştir) Ertesi yıl 2 300 tl. ye **peşin satılmıştır**. Yevmiyeleri kaydediniz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. 12 TİCARİ ALACAKLAR

Bir yıl içinde paraya dönüşmesi öngörülen ve işletmenin ticari ilişkisi nedeniyle ortaya çıkan senetli ve senetsiz alacaklar bu hesap grubunda gösterilir. Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 120 ALICILAR
- 121 ALACAK SENETLERİ
- 122 ALACAK SENETLERİ REESKONTU (-)
- 124 KAZANILMIŞ FİNANSAL KİRALAMA GELİRLERİ (-)
- 126 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR
- 127 DİĞER TİCARİ ALACAKLAR
- 128 ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR
- 129 ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR KARŞILIĞI (-)

Değerleme: İşletmeler üçüncü kişilerle olan ilişkilerinden doğan alacaklarını VUK hükümlerine göre **mukayyet değerle** değerlerler. Ancak, mukayyet değer ile değerlendirme işleminden önce, varsa **şüpheli** ve **değersiz** alacaklar alıcılar hesabından çıkarılır.

4.1. 120 ALICILAR HESABI

Ödev : Alıcılar hesabının yevmiye defterinde **borçlu** ve **alacaklı** olduğu **bütün durumları** birer yevmiye maddesinde gösteriniz.

4.1.1. Değerleme

VUK na göre de senetsiz alacaklar muhasebe **kayıtlarında** görülen **değerle** değerlendirilir .

4.2. 121 ALACAK SENETLERİ HESABI

Ödev : Alacak Senetleri hesabının yevmiye defterinde **borçlu** ve **alacaklı** olduğu **bütün durumları** birer yevmiye maddesinde gösterin.

4.2.1. Alacak Senetlerinin Değerlemesi

Envanter defterine kaydedilecek senetlerde bulunması gereken bilgiler:

-Müşteri adı

-Senedin tarihi

-Cüzdandan mı, bankada mı ya da senet teminatta mı ? Bu tür bilgilerin belirtilmesi gerekir.

Alacak Senetleri değerlemeye tabi tutulduğunda :ya **Tasarruf değeri** ile değerlendirilir; ya da **Mukayyet değer** ile değerlendirilir (VUK 281 md.) Muhasebe sistemi Uygulama Genel Tebliği alacak senetlerinin bilanço gününde gerçeğe uygun değerle gösterilebilmesi için **reeskont işlemine** tabi tutulması gerekir. Tasarruf değeri ile değerlemede senedin 31. aralık tarihindeki **gerçek değeri** belirlenir. Bunun için reeskont hesaplaması yapılır.

4.2.2. Reeskont Hesaplaması

$$F = A - \frac{A \times 360}{360 + (M \times t)}$$

A = Ana para (Senedin nominal değeri)

t = Süre

M = Oran (iskonto oranı)

F = Faiz ya da Reeskont

Örnek : Senedin alındığı tarih: 31.10.20x1

Senet tutarı: 5 000

Senedin Tahsil edileceği Tarih : 28.02.20x2

İskonto Oranı : % 10

Çözüm :

$$\text{Reeskont Tutarı} = 5\,000 - \frac{5\,000 \times 360}{360 + (0,10 \times 60)} = 81,97$$

Reeskont Uygulaması

Tanım: bilindiği üzere VUK 'un 281 ve 285. Maddelerinde iktisadi işletmelere dahil alacak ve borçların değerlendirilmesi düzenlenmiştir. Anılan maddelerle, alacak ve borçların mukayyet değerleri ile değerlendirilmesi esası getirilmiştir. Ancak yasada öngörülen şekilde bazı mükellefler zorunlu, diğer bir kısmı ise ihtiyari olarak senede bağlı alacak ve borçlarını değerlendirme gününün değerine irca(dönüştürme) edebilmektedir. Bu şekilde senede bağlı alacak ve borçların **değerleme gününün değerine irca edilmesi(dönüştürme)** işlemine pratikte **reeskont** işlemi denmektedir. Bir başka ifade ile alacak ve borç senetlerinin mukayyet değerlerinden vadelerine ve faiz oranına göre değişen, bir **meblağı düşmek** suretiyle **net bugünkü değere ulaşılması** reeskont işlemi ifade etmektedir.

VUK 'un 281 ve 285. Maddelerine göre bankalar, bankerler ve sigorta şirketleri, senede bağlı alacak ve borçlarını **reeskonta** tabi tutmak **zorundadırlar**. Bu firmalar için ihtiyarilik söz konusu olmadığından alacak senetleri üzerinden hesapladıkları reeskontları dönem hesaplarına yansıtma zorundadırlar.

Öte yandan VUK 'un 285. Maddesinin son fıkrası uyarınca **alacak senetleri** değerlendirme gününün değerine irca eden mükellefler, **borç senetlerini** de aynı şekilde işleme tabi tutmak zorundadırlar.

VUK açısından (Bankalar, bankerler ve sigorta şirketleri hariç) reeskont işlemi ihtiyari olmasına karşın **SPK 'na tabi şirketler** açısından reeskont **meçburidir**.

KDV dahil alacak senedi alınması halinde; **reeskont** hesaplaması yapılırken **KDV'nin hesaplama dışında** bırakılması **gerekir**. Zira KDV bir hasılat unsuru değildir.

Teminattaki senetler için reeskont **hesaplanmaz.**

Reeskont Uygulaması İle İlgili Hesaplar

122 ALACAK SENETLERİ REESKONT HESABI
322 BORÇ SENETLERİ REESKONT HESABI
657 REESKONT FAİZ GİDERLERİ HESABI
647 REESKONT FAİZ GELİRLERİ HESABI

Aktif	BİLANÇO	Pasif
12 TİC AL	4.918,03	
120 ALICILAR		
121 ALACAK SEN	5.000	
(-)122 AL SEN REESKONT	(81.97)	
-		
	4.918,03	

** 31.12.200.. tarihindeki peşin iskontolu değeri.

657 REESK FAİZ GİD.	81.97	
122 AL SENT REESKONT	81.97	
690 DÖNEM KAR ZARAR	81.97	
657 REESKONT FAİZ GİD	81.97	

ÖRNEK : Elimizde 10.000 senet var. 31.03.200... tahsil edilebileceği tarih, . iskonto tutarı 521 tl.dir.

657 REESKONT FAİZ GİDERLERİ	521	
122 AL SENET REESKONTL.	. 521	
690 DÖNEM KAR ZARAR	521	
657 REESKONT FAİZ GİDERLERİ	.521	
Ertesi yıl senet tahsil edildi.		
100 KASA HS	10.000	
121 ALACAK. SENET	10.000	
122 AL SNT REESKNT	521	
647 REESKONT FAİZ GEL	. 521	
647 REESKNONT FAİZ GEL	521	
690 DÖNEM KAR ZARAR	. 521	

Alacak senetleri için Reeskont hesaplayan işletmeler **Borç senetleri** için de reeskont hesaplamak **zorundadır.**

4.3. BORÇ SENETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

10.2. Başlıkta açıklanacaktır.

4.4. ALACAĞIN ŞÜPHELİ HALE DÖNÜŞMESİ

Aşağıdaki durumlarda alacak **şüpheli** olur :

- Senedin gününe ödenmemesi
- Noter protestosu
- Avukata, takibe verilmesi
- Taahhütlü mektupla istendiği halde ödenmemesi

KDV 'nin iç yüzde ile hesaplanması : Örneğimiz 5 900 tl, kdv dahil tutar. KDV 'yi arındırmak için, brüt tutarı (bu örneğimizde kdv dahil olan 5 900 tl), 1,18'e böleceğiz. (virgül 18 kdv. Oranıdır. KDV oranı % 8 olsaydı, virgül 08' e bölecektik.) = 5 900 / 1.18= 5 000 tl. Bu tutar KDV'siz tutardır. Aradaki fark 900 tl. de KDV'dir.

Çözünüz: 11 800 tl. yi iç yüzde ile kdv den arındırınız. Oran %18 dir.

4.4.1. Şüpheli Alacağa Karşılık Ayırmanın Şartları ve Esasları

- Alacak **ticari** kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olmalıdır
- Alacak **zamanında tahsil edilmemiş** olmalıdır.
- **Bilanço** esasında defter tutulmalıdır.
- Alacak **teminatsız** olmalı veya teminat yeterli olmamalıdır.
- Şüpheli alacak **karşılığının** ait olduğu alacak **muhasebe** kayıtlarında gösterilmelidir.
- Alacağın değerlendirme günündeki niteliği esas alınmalıdır.
- Sonradan **tahsil** edilen şüpheli alacaklar için ayrılan **karşılıklar gelir** yazılır.

Şüpheli Alacaklarla İlgili Hesaplar

128 ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR HESABI
129 ŞÜPHELİ ALACAKLAR KARŞILIKLARI HS.
654 KARŞILIK GİDERLERİ HESABI
644 KONUSU KALMAYAN KARŞILIKLAR HESABI

- Alacağın Şüpheli Hale Gelmesi

-----/-----
128 ŞÜPHELİ ALACAKLAR
120 ALICILAR
(121 ALICAK SENETLERİ)
03-Protostolu
-----/-----

- Şüpheli Alacağa Karşılık Ayrılması

-----/-----
654 KARŞILIK GİDERLERL. XX
129 ŞÜPHELİ ALACAK KARŞ. XX
-----/-----

-Karşılık Ayrılan Şüpheli Alacağın Tamamının veya Bir Kısımının Tahsil Edilmesi

-----/-----
100 KASA HS. XX

(102 BANKA HS.)		
128 ŞÜPHELİ TİCARİ ALAC.	XX	
-----/-----		
129 ŞÜPHELİ ALACAK KARŞ.	XX	
644 KONUSU KAL.KARŞ.	XX	
-----/-----		

-Şüpheli Alacağın Tamamının veya Bir Kısımının Değersiz Hale Gelmesi

-----/-----		
129 ŞÜPHELİ ALACAK KARŞ.	XX	
128 ŞÜPHELİ TİCARİ ALAC.	XX	
-----/-----		

ÖRNEK:

-----30.6.20X1-----		
121 ALACAK SENETLERİ	1 000	
01-Cüzdandaki Sen.		
30.11.20X1 Tarihli Snt.		
600 Y. İÇİ SATIŞLAR	847	
391 HES. KDV	153	
-----31.10.20X1-----		
121 ALACAK SENETLERİ	1 000	
02-Tahsildeki Sen.		
30.11.20X1 Tarihli Snt.		
121 ALACAK SENT	1 000	
01-Cüzdandaki Sen		
-----4.12.20X1-----		
121 ALACAK SENETLERİ	1 000	
03-Protestolu Sen.		
30.11.20X1 tarih. Sen.		
121 ALACAK SENETLERİ	1 000	
02-Tahsildeki Sen.		
-----\-----		

BİLANÇO

12 TİC ALACAK	XX	
120 ALICILAR	X	
121 ALACAK SENT	XX	
(-)122 AL SENT REESK	(X)	
128 ŞÜPH ALAC	XX	
(-)129 ŞÜPH ALAC KRŞ	(X)	

		XX

Şüpheli Alacak Tahsili:

-----\-----		
100 KASA HS.	XX	
128 ŞÜPH. ALCK.		XX
-----\-----		

129 ŞÜPHELİ.ALACAK.KARŞ. XX
644 KONUSU KAL.KARŞ. XX
-----/-----
644 KONUSU.KAL. KARŞILIK. XX
690 DÖNEM K\Z XX
-----\-----

4.5. ALACAĞIN DEĞERSİZ HALE DÖNÜŞMESİ

Tahsil imkanı yok olan senetli ve senetsiz alacaklar değersiz alacak kabul edilir. VUK 322 maddesi “Kazai bir hükme (**mahkeme kararı**) ve kanaat verici bir vesikaya (belge) göre tahsiline imkan kalmayan alacaklar değersiz alacaklardır” hükmünü içermektedir. VUK 324. maddeye göre konkordato (iflas) ve anlaşma yoluyla alınmasından vazgeçilen alacaklar da değersiz alacak kabul edilir.

Alacaklı olduğumuz kişi **yurt dışına** kaçmışsa, **kaybolmuşsa**, teröristse, ölmüşse, hakkında **gaiplik** kararı varsa veya alacak **konkordatoya** düşmüşse alacak mahkeme kararı ile değersiz hale dönüşür.

-----\-----
689 DİĞ OLAĞANDIŞI GİD.ZAR XX
120 ALICILAR XX
(121 ALACAK SEN.)
-----\-----

Şüpheli Alacağın Değersiz Olması

İlgili hesaplar :

128 ŞÜPH.ALAC.
129 ŞÜPH.ALAC.KARŞ. (-)
-----\-----
129 ŞÜPH.ALAC.KARŞ. XX
128 ŞÜPH.ALAC. XX
-----\-----

4.6. ALACAK SENETLERİNDE DÖNEM AYRIMI

Bilindiği gibi, **muhasebeleştirme tarihi itibariyle bir yıl içinde tahsil edilecek alacaklar kısa vadeli alacaktır** ve 12 li grup içinde kaydedilir; **bir yıl aştıktan sonra tahsil edilecek alacaklar ise uzun vadeli alacak olup 22 li grup hesaplar arasında yer alır.**

ÖRNEK : İşletme 31.10.20x1 de 80 000 TL + KDV tutarına mal satıyor. KDV’yi peşin tahsil ediyor, kalan tutar için eşit tutarlı 4 senet alıyor.

1. Senet 6 ay sonra (Tahsil süresi bir yılın içinde olduğundan kısa vadeli alacak olur)
2. Senet 16 ay sonra (Tahsil süresi bir yılı aştığı için uzun vadeli alacak olur)
3. Senet 26 ay sonra
4. Senet 36 ay sonra tahsil edilebilecektir.

-----30.06.20x1 -----
121 ALACAK SENETLERİ 40 000
30.09.20x1 10 000
31.12.20x1 10 000
31.03.20x2 10 000
30.06.20x2 10 000

221 ALACAK SENETLERİ	50 000	
30.09.20x2 10 000		
31.12.20x2 10 000		
31.03.20x3 10 000		
30.06.20x3 10 000		
30.09.20x3 10 000		
600 YUR İÇİ SATIŞLARI		80 000
391 HESAPLANAN KDV		10 000
-----30.09.20x1-----		
100 KASA	10 000	
121 ALACAK SENETLERİ		10 000
-----/-----		
121 ALACAK SENETLERİ	10 000	
221 ALACAK SENETLERİ		10 000
-----/-----		
100 KASA	10 000	
121 ALACAK SENETLERİ		10 000
-----/-----		
121 ALACAK SENETLERİ	10 000	
221 ALACAK SENETLERİ		10 000
-----/-----		

BİLANÇO

121 ALC.SENETLERİ	40 000	
221 ALC.SENETLERİ	30 000	

4.7. ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER:

ÖRNEK 1: İşletme 30 Kasım 20x1 tarihinde 2500 +%18 KDV li mal satıyor. KDV'yi peşin tahsil ediyor. 6 ay vadeli bir adet senet alıyor iskonto oranı %15 dir.

Önemli Not: Senet her ne kadar altı ay vadeli olsa da, reeskont hesaplarırken süreyi 5 ay olarak göz önünde tutmamız gerekiyor. Altı ay sonrası 31.5.20x2 tarihine denk gelmektedir.

2) Ertesi yıl senet tahsil edilip karşılık hesabı kapatılıyor.

-----/-----		
100 KASA HS	4.500	
121 AL SENET HS	2 500	
600 Y İÇİ SATIŞLAR		2 500
391 HES KDV		4.500
-----/-----		
657 REESKNT FAİZ	147	
GİDERLERİ		
122 AL. SENET REESK		147
-----/-----		
Ertesi yıl:		
-----/-----		
100 KASA	2 500	
121 ALC. SENETLERİ		2 500

-----/-----	
122 ALACAK SEN REES.	147
647 REESKONT FAİZ GEL	147
-----/-----	

ÖRNEK 2: İşletmenin 31.12.20x1 tarihli senetlerle ilgili bilgileri aşağıdadır. İskonto oranı %20
İstenenler; Reeskontları hesaplayınız. İlgili yevmiyeleri yazınız. Bilançoda gösteriniz. Ertesi yıl tahsilatını ya da ödemesini yapınız.

Çözüm.

<u>121 01 Cüzdandaki Senetler</u>		(332)
10 000 Alıcı A	28.02	
5 900 Alıcı B	31.03 (Bu tutarın 900 TL. SI KDV dir.)	(238)

<u>121 02 Tahsile Verilen</u>		
23 600 Alıcı C	15.02...(Bu tutarın 3 600 liralık kısmı KDV dir.)	(488)

121 03 Teminattaki senetler,

<u>15 000 Alıcı D</u>	10.02...
-----------------------	----------

<u>321 01 Borç Senetleri</u>	
35 400 (Satıcı E	20.03 ...(Bu tutarın 5 400 tl. sı KDV dir.)

--... İŞLETMESİNE AİT 31.12.20X1 TARİHLİ BİLANÇO

<u>12 TİCARİ ALACAKLAR</u>		<u>32 TİCARİ BORÇLAR</u>	
121 ALACAK SENETLERİ		321 BORÇ. SENET.	35 400
01 Cüzdan	15 900		
02 Tahsil	23 600		
03 Teminat	15 000		

	54 500		
(-) 122	()		

=====

UYARI! KDV'ye isabet eden senetli alacak için ve **Teminattaki** Senetler için reeskont **hesaplanmaz**. 1. Sınıf tüccarlar reeskont hesaplar, 2.sınıf tüccarlar reeskont hesaplamazlar.

BİLANÇO

<u>12 TİC AL</u>	16.000	
121 ALC SENT	20.000	
(-)122 ALCAK SNT	(4.000)	
REESKONTU	-----	
	16.000	

-Ertesi Yıl :

100 KASA HS	20.000	
121 AL SENETLER	20.000	
122 AL SNT REESKNT	4.000	
647 REESKONT	4.000	
FAİZ GELİRLERİ		
647 REESKONT	4.000	
FAİZ GELİRLERİ		
690 DÖNEM KAR ZAR	4.000	

ÖRNEK 3: İşletmenin tahsilde senetli 20.000, senetsiz 10.000 TL alacak vardır. Senetli alacağın 2.000 TL kısmı tahsil edilemediği için müşteriden taahhütlü mektupla istenmiştir. Ve yine de tahsil edilememiş ticari alacağın 5.000 TL'lık kısmı protesto olmuş (50.- lira protesto gideri bankadaki cari hesaptan ödendi.) Bu senet avukata verilerek icra işlemleri başlatılmıştır.

İstenen: İlgili yevmiyeleri yazınız, bilançoda gösteriniz ve ertesi yıl tahsil ediniz.

ÖNEMLİ: Ticari işlemler dışındaki alacaklarda karşılık gideri **kabul edilmeyen giderdir.**

128 ŞÜPH.ALAC.	2.000	121	120
120 ALICILAR	2.000		
654 KARŞ.GİD.	2.000	20,000	10,000
129 ŞÜPH.ALAC.KARŞ.	2.000		
690 DÖNEM K/Z	2.000		
654 KARŞ.GİD.	2.000		
121 AL.SNT.HS.	5.000		
03 Protesto Snt.			
121 AL.SNT.HS.	5.000		
02 Tahsile Verilen Senetler			
121 AL.SNT.HS.	5.000		
04 Takibe Verilen			
121 AL.SNT.HS.	5.000		
03 Protestolu senetler			
770 GEN.YÖN.GİD.	50.-		
102 BANKALAR	50.-		
128 ŞÜPHELİ ALACAK	5.000		
121 ALAC SNT HS	5.000		
04-Takipteki Senet.			
654 KARŞILIK GİD	5.000		
129 ŞÜP ALACAK KARŞ	5.000		

690 DÖNEM KAZANIR	5.000	
654 KARŞI GİD		5.000

PROBLEMLER

- 1) Alacak senetlerindeki reeskont faiz giderlerini 657 kodlu hesapta izlemiştik. Niçin 780 FİNANSMAN GİDERLERİ hesabında izlemiyoruz? 657 REESKONT FAİZ GİDERLERİ hesabı ile 780 FİNANSMAN GİDERLERİ hesabı arasında fark var mıdır?
- 2) İşletme, 20.12.20x1 tarihinde 5 000 + 900 KDV tutarlı **mal sattı**. 30.4.20x2 tarihli 5900 tl. tutarlı bir adet **senet** aldı. İskonto oranı % 14. **İstenen**. Kaydediniz, 31.12.20x1 tarihli **reeskont** hesaplayınız, 31.12.20x1 tarihli **bilançoda** gösteriniz, **ertesi yıl** bu alacağı **tahsil** ediniz.
- 3) İşletme 30.04.20x1 tarihinde 4 000 + 720 KDV. Tutarlı **mal sattı**. **KDV'yi peşin** tahsil etti. 31.08.20x1 tarihli **senet** aldı. Bu senet, 31.07.20x1 tarihinde **bankaya tahsile** verildi, 03.09.20x1 de **protesto** oldu, 10.09.20x1 tarihinde **icra** işlemleri **için** avukata verildi, 20.09.20.1 tarihinde **icra** işlemleri **başlatıldı**. **İstenen**: İlgili yevmiyeleri yazınız. Bilançoda gösteriniz. İzleyen yıl işlemlerini tamamlayınız.
- 4) İşletmenin alacak senetleri bilgileri aşağıdadır: 30.6.2015 yılına ait senet: 2 000 tl., 30.6.2016 tarihli alacak senedi: 3 000 tl, 30.6.2017 tarihli senet 4 000, tl. 30.6.2018 tarihli senet ise 5 000 tl.dir. İstenen. 2015 yılı tahsilat ve bilanço görünümü, 2016 yılı tahsilat ve bilanço görünümü, 2017 yılı tahsilatı ve bilanço görünümünü gösteriniz.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. STOKLAR

5.1. DEĞERLEME

Her türlü ticari mal **maliyet bedeli** ile değerlendirilir. Satın alınan ticari malın maliyeti o **malın alış** bedelidir. Ayrıca o malın **nakliye** (kargo), **sigorta**, satın alma komisyonu, **vade farkı** maliyete eklenir.

İmal edilen malın girdileri, 150 hesapta toplanır. **Direkt ilk madde** malzeme, **direkt işçilik**, **genel üretim giderleri**, **ar-ge** giderleri, **finansman giderleri** 710-720-730-740 lı hesaplardan dolaştırılarak 151-152 kodlu hesaplara yansıtılır. Satış durumunda ise, 152 kodlu hesap alacaklanarak, 620 kodlu hesap borçlanır. Bu giderler ilke olarak imal edilen malın maliyetini oluşturur.

Hasar gören mallar ve değeri düşen mallar, 153 kodlu hesaptan 157 kodlu hesaba aktarılır, ayrıca 158 kodlu hesapla karşılık ayrılır. Tamamen zayı olan ve ortadan kalkan mallar 689 a aktarılarak gidere alınır. Hasarlı olan ve zayı olan malların KDV si 391 e alınır ve **kanunen kabul edilmeyen gider** olarak 689 da gösterilir. Çalınan malları bedeli kanunen kabul edilmeyen gider olarak kayıtlara alınır.

1=) **Satın alınan** mallarda **153** kodlu hesap **borçlanır**.

2=) **İmal edilen** mallarda ise **150-151-152** kodlu hesaplardan yararlanır. (Bu hesaplar aynı zamanda **stok ambarı** hesabıdır.)

İmalat aşamasında **710-720-730** kodlu hesaplardan yararlanır.

3=) **Satın alınan** malın Maliyetinin hesaplanmasında

Alış+Alış gideri + Nakliye +Ambalaj + Sigorta bedeli + ithal edilen mallarda gümrük masrafları, **maliyete dahil** edilir.

4=) **İmal edilen** malın maliyeti hesaplanırken,

Hammadde +Malzeme +İşçilik + Amortisman + Enerji,yakıt vb. imalat giderleri maliyete dahil edilir.

-----/-----
710 D. İLK MADDE VE MAL. XX

150 D.İLK MADDE MAL.	XX
-----/-----	
720 D. İŞÇİLİK GİDERLERİ	XX
360,361,100	XX
-----/-----	
730 G.ÜRETİM GİDERLERİ	XX
191 İND. KDV.	XX
100 KASA	XX
-----/-----	
151 YARI MAMULLER	XX
(152 MAMULLER)	
711 D.İLK MADDE MAL.YANS.	XX
721 D. İŞÇİLİK YANSITMA	XX
731 G. ÜRETİM GİD.YANSITMA	XX
-----/-----	

5.2. SATIN ALINAN MALLARDA MALİYET BEDELİ HESAPLAMA YÖNTEMLERİ

ÖNEMLİ: Ticari malların muhasebeleştirilmesi ile ilgili geçen dönem bilgilerinizi tekrarlayınız!

- Belirli Maliyet Yöntemi
- Ortalama Maliyet Yöntemi,
- FİFO (First in First Out =İlk Giren İlk Çıkar/Öncelikle Çıkar= İLGİÇ) yöntemi
- LİFO (Last in First Out= Son Giren İlk Çıkar=SOGİÇ (Enflasyon muhasebesi yürürlüğe girdiğinden bu yöntem güncelliğini yitirmiştir.) yöntemi

5.2.1. FİFO MALİYET YÖNTEMİ

Bu yöntemde ilk giren mallar öncelikle satılarak işyerinden dışarı çıkmakta olduğu kabul edilir. Son giren mallar ise elde stok olarak beklediği var sayılır.

ÖRNEK :

AB Malı	Parti No	Miktar	Birim Fiyat	Toplam
D.Başı		10 Adet	105.-	1050.-
15 01 Alış		10 Adet	106.-	1060.-
10 03 Alış		6 Adet	104.-	624.-
1.6 Alış		15 Adet	110.-	1650.-
3.8 Alış		4 Adet	109.-	436.-
20.11 Alış		7 Adet	112.-	784.-
Toplam		52		5 604.-

SATIŞLAR : 5 000.- tl.
Satılan toplam adet: 40 adet
Dönem Sonu Mal : ?

ÇÖZÜM.

a) **Birinci aşama:** Adet dengesini inceleyelim;

D.Başı 10 adet Satışlar(çıkışlar): 40 adet
Alışlar: 42 adet D. Sonu mal :?

Adet dengesinde sol taraf ile sağ taraf eşitlenir. Sol tarafın toplamı 52 adet olduğuna göre sağ tarafın toplamı da 52 olmalıdır. Sağ tarafı 52 ye tamamlamak için 12 rakamına gereksinim vardır. İşte bu dönem sonu malın adedidir.

D. sonu Malı adet ve tl. olarak belirleyelim:

7 adet * 112 .-tl.: 784.-

4 adet* 109.- tl.: 436.-

1 adet * 110.- tl.: 110.-

Toplam 1330.-

b) **İkinci Aşama:** Hesap özeti aracılığı ile brüt karı hesaplama aşaması

HESAP ÖZETİ

D.BAŞI	1050.-	SATIŞLAR	5.000.-
ALIŞLAR	4554.-	D.SONU	1330.-
	-----		-----
	5 604.-		6 330.-
KAR	726.-		=====

	6 330.-		
	=====		

Hesap özeti borçlu ve alacaklı tarafının eşit olmadığı (5604 ve 6330) görülecektir. Eşit olmamasının nedeni satışların maliyet artı kar ile yapılmış olmasıdır. Borçlu ve alacaklı tarafı eşitlemek için sol (borçlu) tarafa tutar ekleriz. İşte bu rakam karımızdır. Bu örneğimizde karımız 726.- tl. dir.

c) **Üçüncü Aşama :** Denklem aracılığı ile brüt karı bulma aşamasıdır. Denkleme göre kontrol edelim:

D. Başı Mal Mevcudu + Alışlar = Satılan Malın Maliyeti + D. Sonu Mal

1050 + 4554 = SMM + 1330

SMM = 4274

SATIŞLAR – SMM= BRÜT KAR

5 000 – 4274 = 726

5.2.2. ORTALAMA MALİYET YÖNTEMİ

a) Adet Dengesi. Yukarıdakini aynısı

b) D. Sonu mal tl. açısından:

Toplam Mal Alış TL/ Toplam adet : 5604/52= 107.77 Ortalama birim maliyet

107.77 * 12 adet = 1293.24 tl Dönem Sonu mal

D.BAŞI MAL + ALIŞLAR = SMM + D:SONU MAL
SMM = 4310.76

HESAP ÖZETİ

D. BAŞI	1050.-	SATIŞLAR	5 000.-
ALIŞLAR	4554.-	D.SONU	1 293.24
KAR	689.24		
	6293.24		6 293.24
	=====		=====

Sonuçlar.

Dönem sonu mal birim fiyat değişti, toplam tutar da değişti. D. Sonu mal mevcudunda adet olarak değişme yok, ancak birim maliyette değişme var. Bu da karın azalmasına neden oldu, çünkü birim fiyat azaldı. Maliyet hesaplama yöntemi değiştiğinde, kar da değişecektir.

Adet/birim aynı kalmakla beraber, dönem sonu TL: bazında değişiklik olmakta ve bu durum karı da etkilemektedir. Dönem sonunda TL. bazında azalma karın da azalmasıdır. Çoğalma ise karın da çoğalması anlamındadır.

Kısaca ifade edim: D. Sonu mal mevcudunun azalması, karı azaltır. Dönem sonu mevcudunun artması karın da artmasıdır. Maliyet artışı karın azalması anlamındadır.

5.2.3. BELİRLİ MALİYET YÖNTEMİ

Bu yöntem hacimce büyük mal satan işletmeler için söz konusudur. Buzdolabı bayileri, çamaşır makinesi bayileri, taşıt bayileri bu yöntemi uygularlar. Özellikle hangi parti malların satıldığının bilindiği durumlarda bu maliyet yöntemi uygulanır.

ÖRNEK : Yağmur marka traktörlerin Düzce Bayiinin mal hareketleri aşağıdaki gibidir:

Tarih	Malın Cinsi	Motor No	Model	Br.Fiyat	Adet	Toplam
D.Baş	Traktör	671533	2050	18 600.-	1	18 600.-
D.Baş	Traktör	671534	2050	18 600.-	1	18 600.-
10.02.20..	Traktör	711238/239	2053	19 200.-	2	38 400.-
31.03.20..	Traktör	881004	2073	20 000.-	1	20 000.-
28.07.20..	Traktör	672444	2050	18 800.-	1	18 800.-
18.11.20..	Traktör	711890	2053	19 500.-	1	19 500.-
				Toplam		133 900.-

Satış Bilgileri:

8.2.20.. tarihi, 2050 model, 671534 motor no, satış fiyatı 20 000.-
15.2.20.. tarih, 2053 model,711238 motor no, satış fiyatı 21 000.-
12.4.20.. tarih, 2050 model, 671533 motor no, satış fiyatı 20 500.-
20.12.20.. tarih, 2053 model, 711890 motor no, satış fiyatı 24 000.-

85 500.-

Dönem sonu mal mevcudu :

Yukarıdaki bilgilere göre 31.12. tarihinde elimizde kalan traktörleri belirleyebiliriz. Önce adet dökümlerini çıkaralım

2050 model	2053 model	2073 model
DB. 2 çıkış 2	DB. 0 Satış. 2	DB. 0 Sat. 0
Al. 1 . Ds. 1	Al. 3 D.S. 1	Al. 1 DS. 1

Not : Dönem sonunda kaç adet olduğunu belirlemek için sol (borçlu) taraf ile sağ (alacaklı) tarafın eşitlememiz gerekir. Yukarıda 2050 modelde sol ve sağ tarafı eşitlemek için sağa 1 (bir) yazmamız gerekmektedir.

Birim fiyata göre dönem sonu mal mevcudunu belirleyelim:

2050 model traktör, birim fiyat: 18 800.- (672444 motor no)
2053 model traktör, birim fiyat 19 200.- (711239 motor no)
2073 model traktör, birim fiyat 20 000.- (881004 motor no)

58 000.-

Bulduğumuz tutarları hesap özetinde yerine yerleştirelim:

HESAP ÖZETİ

DB.+ ALIŞLAR	133 900.-	SATIŞLAR	85 500.-
KAR	9 600.-	D.SONU	58 000.-
	143 500.-		143 500.-

5.3. VADE FARKI, KUR FARKI VE FİNANSMAN GİDERLERİ

a) **Mal alımı :** Direkt mal alımı ile ilgili vade farkları, kur farkları ve finansman giderleri **malın maliyetine** alınır, Başka bir anlatımla ifade edecek olursak, 150 ya da 153 kodlu hesabın borcuna kaydedilir. **Maliyetin artması** durumunda **kar azalacaktır.**

Vade farkı, kur farkı, finansman gideri **kredili / veresiye** alımlarda **söz konusudur.** **Peşin** alımlarda söz konusu değildir.

ÖRNEK :

1. İşletme Gelir Tablosu	2. İşletme Gelir Tablosu
Satışlar	1 200
SMM (Sadece Alış var)	(1 000)
Brüt Kar	200
	====

b) **Maddi duran varlık alımı:** MDV nin **alındığı yıl maliyete** alınarak aktifleştirilir. **İzleyen yıllar** oluşan vade farkları, kur farkları ve finansman giderleri doğrudan **gider** yazılır.

b) **Diğer Alımlar** Yukarıda a ve b bentleri dışında kalan alımlar **finansman giderlerinde** izlenir

153 TİCARİ MALLAR	XX	
- vade farkı		
- kur farkı		
191 İND KDV	XX	
320 SATICILAR		XX
100 KASA HS		XX

d) Mal alımında finansman gideri: Mal alımı için kredi çekilmesi durumunda mal hesabı borçlanır, kdv borçlanır, kredi hesabı alacaklanır.

153 TİCARİ MALLAR	XX	
Alışlar		
191 İND. KDV.	XX	
300 BANKA KREDİLERİ		XX

Mal alımı nedeniyle alınan kredinin faizi, alındığı yıl doğrudan malın alış bedeline eklenir, izleyen yıl doğrudan gider yazılır:

153 TİCARİ MALLAR	XX	
-Finansman gideri		
300 BANKA KREDİLERİ		XX

İzleyen yıl:

780 FİNANSMAN GİDERLERİ	XX	
Faiz		
300 BANKA KREDİLERİ		XX

Dövizli mal alımlarında kur farkı oluştuğunda, kur farkı malın alış bedeline/maliyete eklenir.

153 TİCARİ MALLAR	260.-	
Alışlar (200 \$ x 1.30)		
191 İND. KDV.	46.80	
36 \$ X 1.30 =		
320 SATICILAR		306.80
236 \$ x 1.30 =		

Borç ödeme aşamasında 1 \$ = 1.40 tl. olmuştur. Kur farkı faturası düzenlenerek aşağıdaki yevmiye yazılmıştır:

153 TİC. MALLAR	20.-	
0.10 X 200 =		
191 İND. KDV.	3.60	
0.10 X 36=		
320 SATICILAR		23.60

e) Maddi duran varlık alımında finansman gideri:

ea) MDV Alındığı yılın finansman giderleri aktifleştirilir:

253 TESİS. MAKİNE	XX	
- Alış bedeli		
- Finansman gideri		
191 İND KDV	XX	
300 BANKA KREDİ.		XX

eb) MDV Alındığı yılı izleyen yıllar (2. yıl, 3. yıl, 4. yıl..)gerçekleşen finansman giderleri doğrudan gider yazılır., MDV nin maliyetine alınmaz.

180 GELEC. AYL. AİT GİDERLER	x	
280 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	x	
300 BANKA KREDİLERİ		x

780 FİNANSMAN GİD.	XX	
(797 FİNANSMAN GİD		
7B Seçeneği kullanılıyorsa)		
-MDV Finansman gideri		
180 GELEC. AYL. AİT GİDER.	XX	

e) İşletmenin çalışma sermayesi için /Yukarıda sayılanlar dışında kalan)Diğer finansman giderleri 780 / 797 de izlenir

780 FİNANSMAN GİD.	XX	
(797 FİNANSMAN GİD)		
100 KASA HS.		XX

ÖRNEK : İşletme 10.6. 20x1 de (birinci yıl) 10 000 + 1 800 KDV. Taşıtl/ kamyonet/ binek türü olmayan alındı. Bankadan kredi çekilerek. KDV peşin ödendi. Ödeme tablosu aşağıdadır:

Tarih	Anapara	Faiz	Toplam
10.09.20x1	2 000	751	2 751
10.12.20x1	2 000	612	2 612
10.03.20x2	2 000	550	2 550
10.06.20x2	2 000	500	2 500
10.09.20x2	2 000	455	2 455
TOPLAM	10 000	2 868	12 868

Çözüm:

a) Bu yıl yazılacak yevmiye:

-----10.6.20x1 -----		
254 TAŞITLAR HES.	11 363.-	
-Alış faturası 10 000		
-Faiz 751		
- Faiz 612		
180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER	1 050.-	
Faiz 550		
Faiz 500		
280 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	455.-	
Faiz		
191 İNDİRİLECEK KDV.	1 800	
100 KASA HES.		1 800.-
300 BANKA KREDİLERİ		10 413.-
400 BANKA KREDİLERİ		2 455.-
-----/-----		

b) Kredi borcunun ödenmesi:

-----10.9.20x1 -----		
300 BANKA KREDİLERİ	2 751.-	
100 KASA(102 BANKA)		2 751.-
-----10.12.20X1 -----		
300 BANKA KREDİ.	2 612.-	
100 KASA / 102 BANKA		2 612.-
-----/-----		

c) Ertesi yıl (ikinci yıl) yazılacak yevmiyeler:

-----10.3.20x2 -----		
780 FİNANSMAN	550.-	
180 GELECEK AYLARA AİT GİDER.		550.-
-----10.6. 20X2 -----		
780 FİNANSMAN GİDER.	500.-	
180 GELECEK AYL. AİT Gİ.		500.-
-----/-----		
-----10.3.20X2-----		
300 BANKA KREDİLERİ	2 550.-	
100 KASA / 102 BANKA		2 550.-
-----/-----		

254 TAŞITLAR	180 GELEC. AYL. AİT. GİDER.	
-----	-----	
11 363	550	550
	500	500
780 FİNANSMAN GİDER.	300 BANKA KREDİLERİ.	
-----	-----	
550	2 751	10 413
500	2 612	
400 BANKA KREDİLERİ		

2 455.-

5.4. MALIN DEĞERİNİN DÜŞMESİ

Değeri düşen mallar VUK hükümlerine göre **emsal bedeli** ile değerlendirilir. (VUK 274-278) Ancak emsal bedeli ölçüsünün uygulanabilmesi için VUK şu koşulları aramaktadır:

- Mallardaki değer azalışı **yangın, deprem, su basması** ve benzer afetler nedeniyle olmalıdır,
- Değer azalışı malların **bozulması, çürümesi, çatlaması, kırılması** vb. durumlar sonucu olmalıdır,
- Değer azalışı önemli olmalıdır.

Değeri düşen mallar, VUK 267 ye göre **emsal bedeli** ile değerlendirilecektir. Bu değerlendirme ortalama satış fiyatı ya da takdir esasına göre tespit edilecektir.

Muhasebeleştirilmesi birkaç aşamada tamamlanır. Şöyle ki,

- Mallar stok / ticari mallar ambarından ayrı bir yere konduğundan 157 kodlu hesaba aktarılır,
- Değer düşüklüğü kadar karşılık ayrılarak gider gösterilir,
- İzleyen yıl satış gerçekleştiğinde, karşılık hesabı kapatılır. 157 kapatılarak 623 maliyet hesabı borçlandırılır.

ÖRNEK : Elimizde 10.000 TL lik mal var. Bu malın değeri 8.000 e düşmüştür. Ertesi yıl 9 000 tl. +1 620 KDV. Peşin satıldı.

-----\-----		
157 DİĞER STOK	10.000	
153 TİC MALLAR		10.000
-----\-----		
654 KARŞILIK GİDERLERİ	2.000	
158 STOK DEĞER		2.000
DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI		
-----\-----		
Ertesi yıl mal satışı durumunda yapılacak işlemler:		
-----/-----		
100 KASA	10 620.-	
600 YURT İÇİ SATIŞLAR		9 000.-
391 HES. KDV		1 620.-
-----/-----		
623 DİĞER SMM	10 000.-	
157 DİĞER STOKLAR		10 000.-
-----/-----		
158 STOK DEĞ.DÜŞ. KARŞ.	2 000.-	
644. KON. KAL. KARŞ.		2 000.-
-----/-----		

BİLANÇO

15 STOKLAR	8.000	
153		
157 DİĞER STOKLAR	10.000	
(-)158 STOK D.D. KARŞ	(2.000)	

GELİR TABLOSU

600 YURTİÇİ SATIŞLAR	9 000
(-) 623 DİĞER SATIŞLARIN MALİYETİ	(10 000)

BRÜT SATIŞ KARI (ZARARI)	(1 000)
644 KONUSU KALMAYAN KARŞILIK	2 000

OLAĞAN KAR	1 000

=====

Ödev: 7/B Seçeneğinin yansıtılmasına çalışınız.(Son bölümde detaylı açıklama var)

5.5. HURDA ve DÖKÜNTÜLER

157 DİĞER STOKLAR	XX
-hurda, döküntü	
153 TİCARİ MALLAR	XX
150 İLK MADDE VE MALZEME	XX

Malların **değersiz** hale dönüşmesi

689 DİĞ OLAĞAN DIŞI GİDER ZARAR	XX
-Değersiz mal	
153 TİCARİ MALLAR	XX

5.6. STOKLARDA FİRELER

Fiili sayımda ortaya çıkan açık, çoğu kez fireden oluşabilir. Fire, eksilme, kaybolma, diğer **doğal nedenlerle** azalma anlamına gelir ve işletme için maliyet unsurudur.

Fireler daha çok **imalat işlerinde** doğarlar. Örnek olarak **tomruktan kereste** üretimini verebiliriz. 1m3 tomruktan 1m3 kereste çıkmayacaktır. 1m3 tomruktan yaklaşık 700 dm3 (0.7m3) kereste üretilebilmektedir. Bu noksanlık dönem sonu stoklarına yansıtacağından (**stokları azaltacağından**), **karı da azaltacaktır. Stokların azalması, maliyetin artması** anlamına gelecektir. Maliyetin artması ise **karı** (fire kadar) **azaltacaktır.**

Üretim sırasında doğan artıklara, deşe, üstüğü ve talaş gibi kıymetlere üretim girdilerinden pay verilmez. Bunların bir piyasası var ise, satış bedeli doğrudan hasılat yazılır. (VUK. Md. 278)

Benzin (litre)

D. Başı	1.000	Satılan lt	9.000	Aradaki farkın olmasının nedeni
Alış	10.000	: D sonu	1.800	-Benzinin uçması
		Fark	200	-Yoğunluk değişimi
	11.000		11.000	-Tanktan sızma yapması vb. olabilir.

Kömürü örnek verelim: Alırken 1 000 kg. olarak aldık. Ancak satarken, 970 kg. geldi. Nem kaybı, taşların ayıklanması sonucunda noksanlık olmuştur. Biz buna fire diyoruz.

Bu azalma durumunda yapılacak yevmiye;

621 SATILAN TİCARİ MALLAR MALİ.	XX
-Fire	
153 TİCARİ MALLAR	XX

Bu tür muhasebeleştirme Devamlı Envanter yönteminde yapılır. Aralıklı envanter yönteminde ayrıca yevmiye kayıtlarında giderleştirme yapılmaz. Firenin olağandan fazla olması : Fazlalık kısım kabul edilmeyen giderdir.

621 SATILAN TİC. MALLAR MALİYETİ	XX
Fire	
689 DİĞ OLAĞAN DIŞI GİDERLER	XX
Kabul edilmeyen gider (fazla fire)	
153 TİC MALLAR	XX

5.6.1. Aralıklı Envanter Yöntemi

ÖRNEK:	ADET	
D. başı mal	10	10.000.*10 = 100.000
Alışlar	100	10.000*100 =1.000.000
Satışlar	90	12.000* 90 =1.080.000
D. sonu	20	10.000* 20 = 200.000

a) Firesiz Durum:

ADET	
10	90
100	20 (110-90=20)
110	110
=====	=====

$$\begin{aligned} \text{D. başı Mal} + \text{Alışlar} &= \text{S.M.M} + \text{D. Sonu Mal} \\ 100.000+1.000.000 &= \text{S.M.M}+200.000 \\ \text{S.M.M} &= 900.000 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Satışlar}-\text{S.M.M.} &= \text{Brüt Kar} \\ 1.080.000-900.000 &= 180.000 \end{aligned}$$

621 S.M.M	900.000
153 TİC MALLAR	900.000

b) Fire Olması Durumu :

ADET		
DB 10	90 Satış	D başı +Alışlar = S M M +D sonu
Alış 100	5 Fire	100.000+1.000.000 = S M M +150.000
	15 D. Sonu	S M M = 950.000 (Maliyet artmış)
110	110	
=====	=====	

621 S M M	950.000
153 TİC MALLAR	950.000

$$\begin{aligned} \text{Satışlar}-\text{S M M} &= \text{Brüt kar} \\ 1.080.000-950.000 &= 130.000 \end{aligned}$$

ÖRNEK:

D başı Mal	20	ad.	15.000* 20 = 300.000
Alışlar	150	ad.	15.000*150 = 2.250.000
Satışlar	140	ad.	15.000* 140 = 2.800.000
D sonu	30	ad.	15.000* 30 = 450.000

ADET

1)	-----		
	20	140	300.000 + 2.250.000 = S M M + 225.000
	150	30	S M M = 2.100.000

	170	170	
	=====	=====	

-----\-----			
621	S M MALİYETİ	2 100.000	
	153	TİC MALLAR	2.100.000
-----\-----			

$$\text{Brüt Kar} = 2.800.000 - 2.100.000 \\ = 700.000$$

2) ADET

D.b	20	140	satış
Alış	150	15	fire
		15	d. sonu

	170	170	
	=====	=====	

-----\-----			
621	SMM	2.325.000	
	153	TİC MALLAR	2 325.000
-----\-----			

$$2.800.000 - 2.325.000 = 475.000 \\ \text{Brüt Kar} = 475.000$$

Bu örneklerde vardığımız sonuç, **fire** (kayıp,zayiat) olması durumunda dönem sonu mal mevcudu azalmakta, bu da **maliyeti artırıp karı düşürmektedir**.

5.7. ÖRNEKLER :

ÖRNEK 1: A bankasından 50.000 TL kredi almıştır. 3 ay sonraki kredi faizi 10.000 TL dir. İşletme bu kredi ile mal almıştır Finansman giderinin muhasebesini gösteriniz.

-----\-----			
153	TİC MALLAR HS	50.000	
	300	BANKA. KREDİLERİ	50.000
-----\-----			
153	TİC.MALLAR	10.000	
	07	Faiz giderleri	
	300	BANKA .KREDİLERİ	10.000
-----\-----			

ÖRNEK 2: 1- İşletme 31.08.20..’ tarihinde 60.000 TL lik bir makine almıştır(+% 18 KDV, 10 800 t) bu makineyi alırken A bankasından kredi çekmiştir . Ödemeyi kredi ile yapmıştır .

2- İşletme kredi faizini aylık taksitler halinde 1 yıl içinde tamamlayacaktır .Aylık faiz ödemesi 7500TL dir. Makinenin alındığı tarih 31.07.20x1’ dir.

4- Kredi borcuna mahsuben 31.10.20x1 tarihinde, 15 000 tl. nakden ödedi.

253 TESİS MAK	97 500
Alış bedeli: 60 000	
Bu yılın faizi 37 500	
(8.9.10.11.12. aylar)	
180 GELECEK AYL. AİT G. 45 000	
(1.2.3.4.5.6. ayl. Ait faiz)	
191 İND KDV	10 800
300 BANKA KRED	153 300
-----31.10.20x1 -----	
300 BANKA KREDİLERİ	15 000
100 KASA HS.	15 000
-----/-----	
İzleyen yıl yazılacak yevmiye:	
-----/-----	
780 FİNANSMAN GİD	7500
180 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER.	7500
-----/-----	

PROBLEMLER

1. 153

2000

-Bu malın değeri 1.800 tl ye düştü.

İstenen: muhasebeleştiriniz, bilançoda gösteriniz.

-Ertesi yıl 1.500+270 KDV peşin satıldı. **İstenen:** Muhasebeleştiriniz.

3. FIFO’ ya göre cevaplandırınız:

Tarih	Adet	Birim fiyat	Toplam
D. Başı	10	200	2 000
Alış, 25 Nisan	50	210	10 500
Alış, 31. Temm.	20	225	4 500
Alış, 11. Aralık	10	240	2 400
	-----		-----
	90		19 400

Satışlar: 18 000 tl. (75 adet)

İstenen: Dönem sonu mal (adet ve tl olarak), smm, brüt kar hesaplayınız. (Fire Yok)

4. FIFO'ya göre cevaplandırınız:

Yukarıdaki 3. Soruyu **5 adet fire olduğu** varsayımı ile cevaplayınız.

5. Yukarıdaki 3. Soruyu **ortalama maliyete göre, fire olmadığı** varsayımına göre cevaplayınız.

6. Yukarıdaki 3. Soruyu, **ortalama maliyete göre 5 adet fire olduğu** varsayımına göre cevaplayınız.

7. İşletme 30.6.2015 te 20 000 +3 600 KDV., bankadan dokuz ay sonra ödemek üzere **kerdi çekerek kamyonet** aldı. Kredi **faizinin** birinci taksiti, 30.9.2015 tarihli olup, 1 260 tl. dir. Kredi **faizinin** ikinci taksiti, 10.1.2016 olup (izleyen yıl) tutarı 1 140 tl. dir. **İstenen:** Bu yıl ve izlenen yıl işlemlerini kaydediniz.

ALTINCI BÖLÜM

6. DİĞER DÖNEN VARLIKLAR

6.1. PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE FONLAR

Peşin ödenen ve bir yıl içinde indirim konusu yapılabilecek gelir, kurumlar ve diğer vergiler bu hesabın borcuna yazılır. Dönem sonunda tahakkuk edecek gelir veya kurumlar vergisinden yapılacak olan indirimi temin için '37 Borç ve Gider Karşılıkları' grubunda bulunan '371 Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Yükümlülükleri' hesabının borcuna aktarılır. Ancak aktarılacak tutar '370 Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları' hesabının tutarından fazla olamaz. Aktarılamayan tutar, dönem sonunda bu hesabın bakiyesi olarak kalır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, kurumlar vergisi yükümlüsü olmayan şahıs firmaları bu hesapta toplanan tutarları, işletme sahibi ya da ortaklarının özel hesaplarına aktarır. Bu nedenle bu hesabın kalanı bilançoda görülmez ya da kalan vermez. İlgili hesaplar:

193 PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE FONLAR

295 PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE FONLAR

-----\-----
193 PEŞ ÖDENEN VERGİ VE FONL. XX
 100 KASA HS XX
-----\-----

ÖRNEK:

	Kar	Vergi	
1.2.3. aylar	2 000	300	
4.5.6. aylar	1 000	150	
7.8.9. aylar	3 000	450	
10.11.12. aylar	2 500		İzleyen yıl şubatta ödenecek
	-----	-----	
	8 500	900	

193 P. ÖDENEN VERGİ

Mayıs	300
Ağustos	150
Kasım	450

900

690 D. KAR ZARAR

10 000	18 500
--------	--------

BİLANÇO

37

370
(-) 371

375

1 275
(900)

375

6.1.1. Şahıs İşletmeleri

(Her üç ayda bir geçici Vergi ödenir)

193 PEŞİN ÖD. VERGİLER	XX
-Geçici vergi	
100 KASA HS	XX

Dönem Sonu yapılacak kayıt:

331 ORTAKLARA BORÇLAR	XX
(veya 131 ORTAKLARDAN ALACAKLAR)	
193 PEŞİN ÖDENEN VERGİ	XX

6.1.2. Sermaye Şirketleri

Sermaye şirketlerinde, şahıs firmalarından farklı olarak yasal yükümlülük karşılığı ayrılarak bilançonun pasifinde gösterilir: **Karşılık** ayrılmasının nedeni, limited ya da A.Ş. lerin kendilerinin vergi yükümlüsü olmalarıdır.

193 PEŞ ÖDENEN VERGİ
100 KASA

Dönem Sonu yapılacak kayıt yasal yükümlülük karşılıkları ayrılır:

371 DÖNEM KAR PEŞİN	XX
ÖDENEN VERGİ VE DİĞER YÜKÜM.	
193 PEŞİN ÖD.VERGİLER	XX

690 D.K/Z

X	XXX
---	-----

690 D. K/Z	XX
------------	----

691 D.KARI ÖDEN. Y.Y.	XX
692 D.NET KARI	XX

-----/-----
691 D.KARI VERGİ VE DİĞER Y.Y. XX
370 D.KARI VERGİ VE DİĞER Y.Y. XX
-----/-----

-----/-----
692 D.NET KARI X
590 D.NET KARI X
-----/-----

BİLANÇO

37-	X
370	XX
()371-	(X)

	X

Ertesi Yıl (Beyanname Verildiğinde) 370 ve 371 kodlu hesaplar ters yazılarak kapatılır.Yevmiyeyi eşitlemek için 360 kodlu hesap alacaklanır:

-----/-----
370 DÖNEM KAR ÖDC. YY. XX
371 DÖNEM KAR YÜK XX
360 ÖDENECEK VERGİ XX
-----/-----

Kalan ödenecek vergi nakden ödenir.

-----/-----
360 ÖDENECEK VERGİ XX
100 KASA XX
-----/-----

ÖRNEK:

Gelir Tablosu

60 YURTIÇİ SATIŞLAR	1 000 000
62 SATIŞLARIN MALİYETİ	(950.000)

BRÜT KAR (ZARAR)	50.000
63 FAALİYET GİDERLERİ	(10.000)

FAALİYET KARI	40.000
	=====
68 KABUL EDİLMİYEN GİDER.	(20.000)

69 NET KAR	20.000
	=====

690	193	950	960
180 000 200 000	4 000	20 000	10 000

ÖRNEK.

TİC. KAR = 20 000
+ K.K.E.G. = 20 000
- V. MATR. İND=(10 000)
Mali Kar 30 000

Kurumlar Vergisi= 30 000 x %20= 6 000

690 D.NET KARI	20 000
691 D.K.Ö.Y.Y	6 000
01- KV	
692 D.NET KARI	14 000
-----/-----	
371 D.K.P.ÖD.YAS Y.	4 000
193 PEŞ ÖD.VERGİLER.	4 000
-----/-----	
691 D.K.Ö.Y.Y	6.000
370 D.K.Ö.Y.Y.	6.000
-----/-----	
692 D. NET KARI	14 000
590 D. NET KARI	14 000
-----/-----	

BİLANÇO

	37- BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	2 000
	370 D. KARI VERGİ VE DİĞER YASA	6 000
	(-)371 D KAR. P. ÖD. YAS YÜK	(4 000)
XXX		XXX
950- KK EDİLMİ GİD: 20 000	951-KK EDİLM. GİD. KARŞIL.	20 000
960- VERGİ İNDİRİL. 10 000	961- VERGİ İND. GEL. KARŞ.	10 000
=====	=====	=====

Ertesi Yıl Nisan 200X:

-----30 04 98-----	
370 D. KARI VERGİ VE Y.Y.	6 000
371 D.KARININ VERGİ VE Y.	4 000
360 ÖDENECEK VERGİ FON	2 000
-----/-----	
360 ÖDEN VERGİ FON	2 000
102 BANKALAR HS.	2 000
-----/-----	

PROBLEMLER:

İşletmenin Dönem Kar zarar bilgileri aşağıdadır: Satışlar 60 000, SMM 30 000, Genel Yönetim Giderleri 10 000, Kabul Edilmeyen Giderler 5 000 tl. dir. Yıl içinde peşin ödediği vergi (193 kodlu hesap) 1 000 tl. dir. **İstenen:** Yasal yükümlülükleri hesaplayarak muhasebeleştiriniz, binçoda gösteriniz, izleyen yıl işlemlerini yapınız.

YEDİNCİ BÖLÜM

7. DURAN VARLIKLAR

Alımlar: Satmak üzere ticari mal alındığında, **153** TİCARİ MALLAR HS. borçlanır. Yıllarca yararlanmak üzere maddi duran varlık aslındıysa **25..** MADDİ DURAN VARLIKLAR borçlanır. İşletmenin günlük faaliyetlerini gerçekleştirmek için harcama ya da alım gerçekleşiyse **770** GENEL YÖNETİM GİDERLERİ (ya da diğer 7.. li kalem) borçlandırılır. Duran varlık niteliğinde olup (örnek pense, keser, çekiç, cep telefonu vb. alış bedeli **880** tl. **altında** ise, ilgili gider kalemi **770, 730** vb. borçlandırılır.

7.1. MADDİ DURAN VARLIKLAR

25 MADDİ DURAN VARLIKLAR

- 250 ARAZİ VE ARSALAR
- 251 YER ALTI VE YER ÜSTÜ DÜZENLERİ
- 252 BİNALAR
- 253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR
- 254 TAŞITLAR
- 255 DEMİRBAŞLAR
- 256 DİĞER MADDİ DURAN VARLIKLAR
- 257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)
- 258 YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR
- 259 VERİLEN AVANSLAR

7.1.1. Değerleme

TTK 460. maddeye göre işletmeler her tür maddi duran varlıklarını maliyet bedeli ile değerler, bu bedel üzerinden de uygun tutarda amortisman ayırırlar.

VUK na göre tüm maddi duran varlıklar **maliyet bedeli** ile değerlendirilir. Bir maddi duran varlık işletmede kullanılabilir duruma gelen kadar (montaj giderleri dahil, nakliye dahil) yapılan tüm harcamalar maliyete alınır. Maddi duran varlığın alımı ve inşası için sağlanan kredilerin faizi de maliyete alınır.

7.1.2. Maddi Duran Varlıklarda Amortisman Hesabı

Amortisman nedir? Arazi ve arsalar dışında kalan tüm maddi duran varlıkların ömürleri, yararlı olabilecekleri süre ile sınırlıdır. Bunun nedeni, **fiziksel yıpranma** ve **eskime** ile teknolojik eskime ve modası geçmedir. Bu belirttiğimiz nedenlerle meydana gelen **değer kayıpları** dönemler itibariyle hesaplanıp maliyetlerden indirilmesi işlemine **amortisman işlemi** denir.

İşletmede **bir yıldan fazla kullanılan** ve **yıpranmaya aşınmaya** veya kıymetten düşmeye maruz bulunan gayrimenkullerin, gayrimenkul gibi değerlendirilen iktisadi kıymetlerin, alet, edevat, demirbaş,(makine, taşıt, bina vb.)ve sinema filmlerinin VUK hükümlerine göre **yok edilmesi** amortisman konusuna girer (VUK md. 313)

Değeri **880 TL.(2015 yılı için)**'yi aşmayan maddi duran varlıklar amortismanına tabi tutulmaksızın doğrudan gider yazılabilirler. Sözgelimi **350.- tl. lik cep telefonu** demirbaş niteliğinde olmasına rağmen, tutarı yukarıdaki haddin altında olduğundan **doğrudan gider** yazılacaktır.

Boş arazi ve **arsalar** amortismanına tabi değildir. Ancak tarım işletmelerinde meydana getirilen **meyvelik**, dutluk, fındıklık, zeytinlik, güllükler, incir bahçeleri, ve bağlar gibi tarım tesisleri ile işletmede inşa edilmiş **yollar** ve harklar (Yer altı yerüstü düzenleri) amortismanına tabi tutulurlar. (VUK. Md. 314)

VUK, dört tür amortismandan söz etmektedir:

- Normal Usul
- Hızlandırılmış Usul
- Fevkalade amortisman
- Madenlerde amortisman

24 Ağustos 2004 yılında amortisman oranları yeniden belirlenerek güncellenmiştir. Belirtilen bu tarihte VUK tebliği yayınlanarak amortisman oranları genel sınıflama ve sektörel sınıflamaya tabi tutulmuştur. Sözgelimi demir, çelik, beton binalar için oran %2, ahşap kerpiç binalar için % 5 tir, Tesis ve arazi düzenlemeleri için % 6.66, demirbaşlar için % 20 (cep telefonları % 33.3, elektrikli ev aletleri % 10,) , bilgi sistemleri %25, % 33.3, taşıma araçları % 20, tarım , madencilik, petrol, inşaat vb. sektörler için ayrıca farklılaşan oranlar uygulanabilecektir.

7.1.2.1. Normal Usul Amortisman

Mükellefler amortismanına tabi iktisadi kıymetlerini (maddi duran varlıklarını) Maliye Bakanlığını tespit ettiği oranlar üzerinden itfa (yok) ederler. Bu oranların tespitinde, maddi duran varlığın ekonomik ömrü göz önünde tutulur. (VUK. Md. 315)

Amortisman süresi, kıymetin aktife girdiği yıldan başlar, bu sürenin yıl olarak hesaplanması için, (1) rakamı mükellefçe uygulanan nispete bölünür. **Binek** otomobillerde, aktife girdiği hesap dönemi için **ay kesri tam ay** sayılmak suretiyle kalan ay süresi kadar amortisman ayrılır. Amortisman ayrılmayan süreye isabet eden bakiye değer, itfa (yok etme) süresinin son yılında tamamen yok edilir(Kıst Amortisman konusunda ayrıntılı olarak anlatılacaktır). Binek oto dışındaki tüm maddi duran varlık alımların amortismanı ilk yıl için, tam yıl kullanılmış gibi hesaplanır. Amortismanın herhangi bir yıl yapılmamasından veya ilk uygulanan nispetten düşük bir halde yapılmasından dolayı amortisman süresi uzatılamaz. (VUK. Md. 320)

ÖRNEK : 10 000 T. Makine alınıyor.

$$1. \text{ yıl } 10\ 000 \times \%20 = 2\ 000$$

7/B seçeneğine göre kayıt:

-----/-----		
796 AMORTİSMAN GİDERLERİ	2 000	
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMAN		2 000
-----/-----		

Veya 7/A seçeneğine göre kayıt

-----/-----		
770 GENEL YÖN GİDERLERİ	2 000	
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMAN		2 000
-----/-----		
760 PAZ. SAT.VE DAĞ GİD.	2 000	

257 BİRİKMİŞ AMORTİSMAN	2 000
-----/-----	
730 G.ÜRETİM GİDERLER	2 000
257 BİRİKMİŞ AMİRTİSMAN	2 000
-----/-----	

BİLANÇO (NORMAL)

25 – M.D.V.	8 000
253 T. MAK.	10 000
(-) 257 BİR.A.	(2 000)

2.Yıl	$\Rightarrow 10\ 000 \times 0.20$	= 2 000
M.D.V.=	8 000 – 2 000	= 6000 (Net defter değeri)
3. Yıl	$\Rightarrow 10\ 000 \times 0.20$	= 2 000
M.D.V.=	6 000 – 2 000	= 4000
4. Yıl	$\Rightarrow 10\ 000 \times 0.20$	= 2 000 (Net defter değeri)
M.D.V. =	4 000 – 2 000	= 2 000
5. Yıl	$\Rightarrow 10\ 000 \times 0.20$	= 2 000
M.D.V =		= 0

SORU: Amortisman ayrılması tamamlanmış bir maddi duran varlık hurdaya ayrılırsa, bilançonun genel toplamı değişir mi?

7.1.2.2. Hızlandırılmış (Azalan Kalanlar) Usul Amortisman :

Bilanço esasına göre defter tutan mükelleflerden **dileyenler**, amortismanına tabi iktisadi kıymetlerini azalan bakiyeler (diğer bir deyişle hızlandırılmış usul) üzerinden amortisman usulü ile yok edebilirler.

Bu usulün uygulanmasında, Her yıl üzerinden amortisman hesaplanacak değer, evvelce ayrılmış olan amortismanlar toplamının tenzili (**indirilmesi**) suretiyle tespit olunur. Enflasyon düzeltmesinin yapıldığı dönemlerde ise, enflasyon farkları da göz önünde tutularak amortisman işlemi yapılır. Bu usulde uygulanacak amortisman **oranı % 50 yi geçmemek** üzere normal amortisman oranının **iki katıdır**. Bu usulde amortisman **süresi** normal amortisman nispetlerine göre hesaplanır.Bu sürenin **son yılına** devreden bakiye değer, o yıl **tamamen yok** edilir.(VUK. Md. 315)

Uygulanacak oran % 50 oranını aşamaz.

Hesaplanması : Aktif –B. Amortisman = Kalan x %

ÖRNEK :

$$1. Yıl \Rightarrow 10\ 000 \times 0.40 = \underline{4\ 000}$$

2. Yıl⇒10 000 – 4 000	=6 000 x 0.40 (Net defter değeri 6 000 lira)
	<u>≡ 2 400</u>
3. Yıl⇒ 10 000 - 6 400	= 3 600 x 0.40 (Net defter değeri 3 600 lira)
	<u>≡ 1 400</u>
4. Yıl⇒ 10 000 –7 840	= 2 160 x 0.40
	<u>≡ 864</u>
5. Yıl⇒ (Son yıl) Kalanın tamamı amorti edilir.Böylece aktif ile birikmiş amortisman eşitlenir.	
10 000 –8 704	<u>≡ 1 296</u>

7.1.2.3. Fevkalade Amortisman

Amortismanına tabi olup,

- Yangın, deprem , su** basması gibi tabii afetler sonucunda değerini tamamen ya da kısmen kaybeden;
- Yeni icatlar** dolayısı ile teknik **verim** ve kıymetleri düşerek tamamen veya kısmen kullanılamaz bir hale gelen;
- Cebri çalışmaya** (bir günde **iki vardiya** veya üç vardiya çalışan makine gibi) tabi tutuldukları için normalden fazla aşınma ve yıpranmaya maruz kalan;

menkul, gayrimenkul ve haklara (ve maddi duran varlıklara) mükelleflerin müracaatları üzerine ve ilgili bakanlıkların mütalaası (görüşü) alınmak suretiyle, Maliye Bakanlığınca her işletme için işin mahiyetine göre ayrı ayrı belli edilen amortisman nispetleri uygulanır. (VUK md. 317)

7.1.3. Faiz Giderleri

a. M.DV. Alındığı Yıl gerçekleşen faiz giderleri aktife alınır :

-----/-----	
254 TAŞITLAR	XX
01- Kamyon	
0101- Faiz Gideri	
300 BANKA KREDİLERİ	XX
(102 BANKALAR)	
-----/-----	

b. Ertesi Yıla ait faiz giderleri aktifleştirilmeyip doğrudan gider yazılır :

-----/-----	
780 FİNANSMAN GİDERİ	XX
(797 FİNANSMAN GİDERİ)	
300 BANKA KREDİLERİ	XX
(102 BANKALAR HS.)	
-----/-----	

Ya da

-----/-----	
254 TAŞITLAR	XX
180 GELECEK AYLARA AİT GİD	XX
280 GELECEK YILLARA AİT GİD	XX
191 İND KDV	XX
300 BANKA KREDİLERİ	XX
400 BANKA KREDİLERİ	XX
-----/-----	

Faiz giderleri , geçici hesap olan 180 ve 280 kodlu hesaplara yazılır. 180 ve 280 kodlu hesaplar bilanço aktifinde görülür. Ertesi yıl 180 kodlu hesap 780 kodlu finansman giderine aktarılır. 280 kodlu hesap ta günü geldiğinde 180 e aktarılır, oradan da 780 e alınır.

7.1.4. Kur Farkı

a. M.D.V. Alındığı Yıl gerçekleşen kur farkı aktifleştirilir:

-----/-----
255 DEMİRBAŞLAR ... XX
 01 Kur Farkı
 100 KASA XX
-----/-----

a1. İzleyen Yıllarda gerçekleşen kur farkları doğrudan gider yazılır;

-----/-----
770 GENEL YÖNETİM GİD. XX
 100 KASA XX
-----/-----

a2. İmalatta Kullanılan Makine ise izleyen yıl gidere alınırken 730 borçlanır;

-----/-----
730 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ XX
 100 KASA XX
-----/-----

a3. Maddi Duran Varlık pazarlama ile ilgili ise;

-----/-----
760 PAZARLAMA SATIŞ DAĞ.GİD. XX
 100 KASA XX
-----/-----

7.1.5. MDV Ömrünü Uzatan Yatırım

Bu durumun oluşabilmesi için **iki şartı** yerine getirmek gereklidir;

a- Alış faturasındaki bedeli **700** tl.yi **aşmalı**

b- Yapılan harcamanın ekonomik **ömrü bir yıldan fazla** olmalıdır.

Aktifleştirmek için yukarıdaki **her iki şartın yerine getirilmesi gerekir**. Aksi takdirde doğrudan gider yazılmaktadır. Örneğin; Binek oto lastiği alındı. Lastiğin bedeli 400.- tl. Ekonomik ömrü 1 yıldan uzun süre kullanılsa bile her iki şart yerine getirilmediğinden doğrudan gider olarak kaydedilir.

-----/-----
770 GENEL YÖN GİD
191 İND. KDV
 100 KASA
-----/-----
254 TAŞITLAR XX
 01 Otobüs
 01 01 Motor
 01 02 Klima
191 İND. KDV XX
 100 KASA XX
-----/-----

7.1.6. Binek Otolarda Kıst Amortisman

Kıst amortisman uygulaması yalnızca işletmenin aktifine kayıtlı binek otomobillerine münhasır olup binek otomobilleri dışında kalan amortisman tabi diğer kıymetler için aktife alındıkları yılda tam amortisman alınacaktır. Diğer taraftan, faaliyetleri kısmen veya tamamen binek otomobillerinin kiralanması veya sair şekilde işletilmesi olan mükelleflerin bu amaçla kullandıkları binek otomobillerine kıst amortisman uygulanmayacaktır.

Kıst amortisman uygulamasında, binek otomobillerin aktife girdiği hesap dönemine ilişkin amortisman tutarı, (Yıllık Amortisman/12 x Kalan Ay Sayısı) formülüne göre hesaplanır.(VUK md. 320)

KDV yasasına göre binek otolarda **katma değer vergisi indirilmeyip maliyete** alınır. Binek otunun ikinci el olup iki yıldan fazla kullanılmış olanların satışında kdv oranı %1'dir. İki yıldan Az kullanılmış binek otoların KDV oranı % 18 dir. Hesaplama, binek otomobillerinin aktife **girdiği ay kesri tam ay** sayılacaktır. Amortisman ayrılmayan süreye isabet eden bakiye kısım ise, son yılda ayrılacak amortisman tutarına ilave edilerek itfa edilecektir.

255 BİRİK. AMORT.

10 000 =Binek oto alış bedeli (KDV dahil)	
333 tı nin açıklaması:=2 ay (Bir ay + yarım süre)	333.
Normal Usul = % 20	2 000
	2 000
	2 000
10 000 x 0.20 = 2 000 (yıllık / 12 aylık)	3 667
2 000 x 2/12 =333.33 TL	-----
	10 000

Birinci yıl :

770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	333.33	
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR		333.33

Ertesi yıl:

770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	2 000	
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR		2 000

ÖRNEK:

Binek oto alış KDV si 191 kodlu hesapta gösterilmez, alış bedeline eklenir.

254 TAŞITLAR HS.	11 500	
Alış bedeli	10 000	
Alış KDV	1 500	
100 KASA		11 500

Kıst amortisman uygulaması sadece **binek oto**/taksiler için geçerlidir. Diğer maddi duran varlıklar için kıst amortisman uygulanmaz. Sözgelimi, 30 Haziranda 20 000 tl. te alınan bir binek otunun amortisman tutarı **altı ay** kullanıma göre hesaplanacaktır. Yine 30 Haziranda alınan **makine** için amortisman tutarı **bir yıl** kullanılmış gibi **hesaplanacaktır**.

Amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin satılması halinde alınan bedel ile bunların envanter defterinde kayıtlı değerleri arasındaki **fark, kar ve zarar hesabına** geçirilir. İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükelleflerle serbest meslek kazanç defteri tutan mükellefler bu farkı defterlerine hasılat veya gider kaydederler.

Amortisman ayrılmış olan MDV'lerin değeri, ayrılmış amortismanlar düşüldükten sonra kalan meblağ(tutar)dir. Devir ve trampa(takas) satış hükmündedir.(VUK md. 328)

Şu kadar ki, satılan iktisadi kıymetlerin (maddi duran varlıkların) yenilenmesi, işin mahiyetine göre zaruri (zorunlu) bulunur veya bu hususta işletmeyi idare edenlerce karar verilmiş (nasıl kanun metnidir?) ve teşebbüse geçilmiş olursa bu takdirde satıştan tahassül eden kar (elde edilen kar) yenileme giderlerini karşılamak üzere , **pasifte geçici bir hesapta azami (en fazla) üç yıl** süreyle tutulabilir. Her ne sebeple olursa olsun bu süre içinde kullanılmamış olan karlar (549 Özel Fonlar da gösterilen tutarlar) üçüncü yılın vergi matrahına eklenir.

Yukarıdaki esaslar dahilinde yeni değerlerin (yeni maddi duran varlıkların) iktisabında (elde etme anlamında) kullanılan kar, yeni değerler üzerinden bu kanun hükümlerine göre **ayrılacak amortismanlara mahsup** edilir. Bu mahsup tamamlandıktan sonra itfa edilmemiş olarak kalan değerlerin amortismanına devam olunur. (VUK md. 328)

Maddi duran varlık **satışında** muhasebeleştirme **aşamaları** aşağıdadır:

- 1) 100 KASA borçlanır, (Satış fiyatı + satış fiyatının KDV si)
- 2) 600 Y.İ. SATIŞLAR ve 391 HESAPLANAN KDV alacaklanır, (Satış fiyatının KDV si)
- 3) İkinci yevmiyede Aktif değer alacaklanır, birikiş amortisman borçlanır. (Defter değeri ile)
- 4) İkinci yevmiye borçlu ile alacaklı taraf eşit mi? Eşit değilse 623 DİĞER SMM. İle eşitlenir.
- 5) 600 kodlu hesap ile 623 kodlu hesabın eşit olması temin edilir. 600 = 623 olması için, aşağıdaki 6. Maddedeki hesaplarla işlem yapılır.
- 6) Aşağıdaki hesaplardan biri yazılarak yevmiye eşitlenir.
679 DİĞER OLAĞAN DIŞI GELİR VE KARLAR
689 DİĞER OLAĞAN DIŞI GİDER VE ZARARLAR

ÖRNEK 1 :

5 DEMİRBAŞLAR	257
15 000	3 000

15 000 + %18 KDV (2 700) ile peşin satıldı.

Önemli not: Öncelikle bu satışın karını belirleyelim: Bu demirbaşın net defter değeri 12 000 tl. dir. (15 000 – 3 000 = 12 000) Net defter değeri 12 000 tl. olan bu demirbaş 15 000 tl. ye satılmıştır. Aradaki olumlu fark 3 000 tl. dir. Bu tutar, 679 kodlu hesapla alacaklı olacaktır.

100 KASA HS.	17 700	
600 Y.İ. SATIŞLAR		15 000
391 HESAPLANAN KDV.		2 700
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	3 000	
623 DİĞER SMM.	12 000	
255 DEMİRBAŞLAR HS.		15 000

623 DİĞER SMM.	3 000	
679 DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR.		3 000
-----/-----		

GELİR TABLOSU

600 Y.İ. SATIŞLAR	15 000	
623 DİĞER SMM. (-)	(15 000)	

BRÜT KAR (ZARAR)	0	
679 DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR VE KAR.	3 000	
=====		

ÖRNEK 2:

255 DEMİRBAŞLAR HS.	257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HS.
-----	-----
5 000	2 000

Peşin bedelle 2 000 + 360 KDV. Satıldı.

Çözüm:

- İlk işimiz satışı kaydetmektir. 100 B, 600 A, 391 A yazılacaktır,
- İkinci aşamada 257 B, 255 A yazılacaktır. 255 ile 257 aynı tutar olmadığı için, yevmiye maddemiz eşit olmayacaktır. Yevmiye eşitlemek için 623 kodlu Borçlu olacaktır.
- Bu satış zararına bir satıştır. Çünkü net defter değeri 3 000 tl.dir. (5 000 – 2 000 =) Bu demirbaş 2 000 tl.ye satıldığından 1 000 tl. zarar söz konusudur.
- 1 000 tl. zarar 689 kodla borçlanırken, alacaklı tarafa 623 ü yazarız. Zaten 623 ün de 2 000 tl. borç kalanı vermesi gerekiyordu. Çünkü 623 ün borç kalanı, 600 ün alacak tutarı ile aynı olması gerekiyor.

Bu açıklamalar göre kayıt işlemini yapalım:

-----/-----		
100 KASA HS.	2 360	
600 Y.İ. SATIŞLAR HS.		2 000
391 HESAPLANAN KDV. HS.		360
-----/-----		
257 BİRİK. AMORTİS.	2 000	
623 DİĞER SATIŞLARIN MALİYETİ	3 000	
255 DEMİRBAŞLAR HS.		5 000
-----/-----		
689 DİĞER OLAĞANDIŞI GİDER VE ZA.	1000	
623 DİĞER SATIŞLARIN MALİYETİ		1 000
-----/-----		

7.1.8. Yenileme Fonu (549 Özel Fonlar)

MDV satışı yenileme amacıyla (yeni model alımı için) olduğu takdirde bu hesap alacaklanır. Yenileme fonu olması için satışın karlı olması zorunludur. Zararına satışlarda yenileme fonu söz konusu değildir.

Yenileme fonu **en fazla üç yıl** süreyle bilanço pasifinde bekletilebilir. Üçüncü yılın bitimine kadar satılan MDV yenilenmezse 549 nolu hesap borçlanarak 679 nolu hesaba devredilir.

Çözüm:

İlk iki yevmiye yukarıdaki gibidir. Üçüncü yevmiye:

623 DİĞER SMM.	4 200
549 ÖZEL FONLAR Yenileme Fonu	4 200

Üç yıl içinde yeni bir demirbaş alınmadığı için 549 kodlu hesap, 679 a alınarak gelir kaydedilir:

549 ÖZEL FONLAR	4 200
679 D. OLAĞAN DIŞI GELİR VE KAR	4 200

BİLANÇO

549 ÖZEL FONLAR	4 200
-----------------	-------

(Bir önceki örneğe bağlı cevap)

ÖRNEK :

Bilançoda görülen **549 kodlu** hesapla ilgili yeni bir MDV alımı gerçekleşti ise , bu durumda 549 kodlu hesap 679 a aktarılmaz, yeni MDV ın amortisman gideri muhasebeleştirilirken, borçlu tarafa 549 kod ile kaydedilir. 549 kapanmış olur.:

Yenilenmiş olan MDV nin alış bedeli 30 000 TL dir. Normal usul % 20 amortisman hesaplayalım:

Amortismanın hesaplanması: $30\ 000 \times 0.20 = 6\ 000$

770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	1 800
549 ÖZEL FONLAR	4 200
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	6 000

ÖRNEK :

253	257
40 000	8 000

Yenileme amacıyla 40 000 + % 18 KDV ile peşin satıldı.
Makinenin yerine 60 000+ % 18 KDV ile makine alınıyor.
Dönem sonunda normal usul amortisman hesaplanıyor.

100 KASA	47 200
----------	--------

600 Y.İ. SATIŞLAR		40 000
391 HESAPLANAN KDV.		7 200
-----/-----		
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	8 000	
253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR		40 000
623 DİĞER SMM.	32 000	
-----/-----		
623 DİĞER SMM.	8 000	
549 ÖZEL FONLAR		8 000
-----/-----		
Ertesi yıl yeni maddi duran varlık alınması:		
-----/-----		
253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR	60 000	
191 İNDİRİLECEK KDV	10 800	
100 KASA		70 800
-----/-----		
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	4 000	
549 ÖZEL FONLAR	8 000	
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR		12 000
-----/-----		
Yenileme amacıyla satılmış olan MDV yerine her hangibir alım olmaması durumunda 549 kodlu hesap 679 kodlu hesaba aktarılır:		
-----/-----		
549 ÖZEL FONLAR		
679 DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR		
Yenileme fonu		
-----/-----		

7.1.9. Hızlandırılmış Usulden Normal Usule Geçiş

İktisadi ve teknik bakımından bir bütün oluşturan değerler için normal veya azalan bakiyeler usullerinden birini tercih edebilirler. Bir iktisadi değer (maddi duran varlık) üzerinden normal usul amortisman ayrılmasına başladıktan sonra, bu usulden dönülemez. Azalan bakiyeler (hızlandırılmış) usulüne göre amortisman ayrılmaya başladıktan sonra, **normal amortisman usulüne geçilebilir.** (VUK. Md. 320)

Not: Hızlandırılmış usulden normal usule geçilir. Fakat normal usulden hızlandırılmış usule geçilmez.

ÖRNEK : Alış bedeli: 20 000 TL, Makine hızlandırılmış usul amortisman %40

1. Yıl = Hızlandırılmış Usül
2. Yıl = Hızlandırılmış Usül
3. Yıl = Normal Usül
4. Yıl = Normal Usül
5. Yıl =Normal Usül

Üç aşamada tamamlanır;

1-Hızlandırılmış amortisman toplamı alınır.

2-Aktif toplamdan birikmiş amortisman tutarı çıkartılır, böylece net defter değeri bulunmuş olur.

3-Net defter değeri normal usul uygulanacak yıl sayısına bölünür. Bulunan bu tutar ilgili yıl ve izleyen yıllar ayrılacak amortisman tutarıdır.

Hızlandırılmış Amortisman :

1. Yıl

-----/-----

253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR	20 000	
191 İNDİRİLECEK KDV	3 000	
100 KASA		23 000
-----/-----		
Hızlandırılmış Usul Amortisman		
-----/-----		
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	8 000	
(796 AMORTİSMAN GİDERLERİ)		
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR		8 000
20 000 x 0.40 =		
-----/-----		

253 TESİS, MAKİNE	257 BİRİKMİŞ AMOR	
20 000	8 000	
	4 800	

	12 800	
	2 400	

	15 200	
	2 400	

	17 600	
	2 400	

	20 000	

2. Yıl: % 40 Hızlandırılmış Amortisman

770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	4 800	
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR		4 800
20 000 – 8 000 = 12 000 x 0.40 =		
-----/-----		

3. Yıl : Normal usul amortismanına geçiş.

770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	2 400	
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR		2 400
20 000 – 12 800 = 7 200 /3 (3.4.5. yıllar)		
-----/-----		

*NOT: Buradaki üç rakamı bu yıl ile beraber kalan yıl sayısını ifade eder. Ertesi yıl ise 2 görünecektir, son yıl ise kalan amortismanına eşitlenir.

4. yıl: Normal Usul Amortisman

770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	2 400	
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR		2 400
3. yılın aynı açıklama		
-----/-----		

5. Yıl: Normal Usulde Amortisman

-----/-----		
-------------	--	--

770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	2 400	
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR		2 400

7.1.10. Amortisman Uygulaması :

20x3 Yılı işlemlerini yapalım:

MDV ADI	Alış Tarihi	Alış Bedeli	A.Usulü	% Oranı	Birikmiş A.
Bilgisayar	15.2.20x1	1 200.-	Normal	20	480.- (1.2. yıllar) (Yönetim)
Yazar Kasa	10.1.20x1	1 000.-	Hızlandır	40	640.- (1.2. yıllar) (Yön. G.)
Taşıt Binek	20.7.20x2	20 000.-	Normal	20	4 000.- (1 yıl) (Pazarlama)
Özel Maliyet	30.5.20x1	1 600.-		20	320.- (1.2. yıllar, Yönetim)
Kuruluş Gid.	1.1.20x1	1 600.-		20	640.- (1.2.yıllar, Yönetim)
Makine	15.3.20x2	4 000.-	Normal	20	800.- (1 yıl) (Üretim)

İstenen: 20x3 yılı amortismanlarını hesaplayınız.

Çözüm:

Bilgisayar : $1\ 200 * \% 20 = 240.-$ (770/257)
 Yazar Kasa: $1\ 000 - 640 = 360 * \% 40 = 144.-$ (770 / 257)
 Taşıt : $20\ 000 * \% 20 = 4\ 000.-$ (760 / 257)
 Kuruluş Giderleri: $1\ 600.- * \% 20 = 320.-$ (770/ 268)
 Özel Maliyet: $1\ 600 * \% 20 = 320.-$ (770/ 268)
 Makine : $4\ 000 * \% 20 = 800.-$ (730/257)

-----31 12 20x3 -----	
730 G. ÜRETİM GİDERLERİ	800
760 PAZARLAMA S.D. GİDER.	4 000
770 G. YÖNETİM GİDERLERİ	1 024
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR
268 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	640

7.2. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR

260 HAKLAR: Lisans, patent, ticari marka, unvan

261 ŞEREFİYE: İşletmenin iyi bir kuruluş yerinin olması, potansiyel müşterilerinin olmasıdır. Halk arasında hava parası olarak isimlendirilir.

262 KURULUŞ VE ÖRGÜTLENME GİDERLERİ: Ana sözleşme, ticaret odası, ticaret sicili harcamaları

263 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ: Yeni mamul üretimi için labortuvar, mühendislik vb. giderleri

264 ÖZEL MALİYETLER: Kiralanan gayrimenkule yapılan harcamalar, kiralanan işyerinin tabanına fayans döşenmesi, vitrin yapımı vb., kiralamadan kendi mülkümüze yatırım yapmış olsaydık 252 kodlu hesapta izleyecektik.

267 DİĞER MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR 268 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR

269 VERİLEN AVANSLAR

Kurumların aktifleştirdikleri ilk tesis ve taazzuv (örgütlenme) giderleri ile peştemallıklar (şerefiye) mukayyet değerleri üzerinden eşit miktarlarda ve **beş yıl içinde** itfa olunur. (VUK. Md. 326) **Özel maliyet** bedelleri, kira veya işletme hakkı süresine göre eşit yüzdelerle itfa edilir. Kira veya işletme hakkı süresi dolmadan, kiralanana veya işletme hakkı alınan şeyin boşaltılması veya işletme hakkının herhangi bir sebepten sona ermesi halinde henüz itfa edilmemiş olan giderler, boşaltma veya hakkın **sona erdiği yılda bir defada** gider yazılır. (VUK. Md.327)

-----/-----	
770 G.YÖNETİM GİDERLERİ	
268 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	
-----/-----	
750 AR GE GİDERLERİ	
268 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	
-----/-----	

Maddi duran ve maddi olmayan duran varlıkların amortisman hesaplama yöntemlerinde farklılıklar bulunmaktadır. Şöyle ki,

MODV’da farklı yöntemler yoktur, amortisman oranı hep % 20 olarak uygulanır. MDV lerin birikmiş amortismanları 257 kodlu hesapta izlenirken, MODV’lerin birikmiş amortismanları 268 kodlu hesapta izlenmektedir.

7.3. GELECEK YILLARA AİT GİDERLERDE DÖNEM AYRIMI

İşletme 3 yıllık kirayı peşin ödedi. Aylık 1 000 TL (01.06.20..)

-----/-----		
180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER	12 000	
280 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	24 000	
100 KASA		36 000
-----/-----		

Ay Sonu (30.6.20..)

-----/-----		
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	1 000	
180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER		1 000
-----/-----		
180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER	1 000	
280 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER		1 000
-----/-----		

Karşı İşletme

-----/-----		
100 KASA	36 000	
380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER		12 000
480GELECEK YILLAR AİT GELİRLER		24 000
-----/-----		

Ay Sonu:

-----/-----		
380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER	1 000	
679 DİĞER OLAĞAN DIŞI GELİR VE KARLAR		1 000
-----/-----		
480 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER	1 000	
380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER		1 000

-----/-----
Ödev: İzleyen ayları siz yanıtlayınız.

ÖRNEK :

- 1) A İşletmesi elektrik kurumuna **ileride tahakkuk edecek** elektrik giderinden düşmek üzere 50 000 TL para yatırmıştır. Bu tutarın yarısının bu yıl, diğer yarısının izleyen yıl içinde gidere dönüşeceği tahmin edilmektedir.
- 2) Ertesi ay işletmeye elektrik kurumundan 3 000 + % 18 tutarlı **elektrik** gideri **faturası** gelmiştir.
a- İşletmeye göre muhasebeleştiriniz.
b- Elektrik kurumuna göre muhasebeleştiriniz.

-----/-----

180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER	25 000	
280 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	25 000	
100 KASA		50 000

-----/-----

770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	3 000	
191 İNDİRİLECEK KDV	450	

-----/-----

180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER		3 450
---------------------------------	--	-------

-----/-----

Karşı İşletme:

-----/-----

100 KASA	50 000	
380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER		25 000
480 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER		25 000

-----/-----

380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER	3450	
600 YURT İÇİ SATIŞLAR		3000
391 HES. KDV.		450

-----/-----

7.4. ÖRNEKLER VE PROBLEMLER :

ÖRNEK 1:

Makinenin değeri=30 000 Normal Amor. Oranı =%10
Hızlandırılmış Amor. Oranı =%20

Normal Amortisman:

1. Yıl 30 000 x % 10 =3 000

-----/-----

770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	3 000	
257 BİRİKMIŞ AMORTİSMANLAR	3 000	

-----/-----

30 000 – 3 000 = 27 000

2. Yıl⇒ 30 000 x 0.10 = 3 000

$$M.D.V.= 27\ 000 - 3\ 000 = 24\ 000$$

$$3. \text{ Yıl} \Rightarrow 30\ 000 \times 0.10 = 3\ 000$$
$$M.D.V.= 24\ 000 - 3\ 000 = 21\ 000$$

$$4. \text{ Yıl} \Rightarrow 30\ 000 \times 0.10 = 3\ 000$$
$$M.D.V.= 24\ 000 - 3\ 000 = 18\ 000$$

5.6.7.8.9.10 yıllarında aynı işlemler yapılır.

ÖRNEK 2:

Hızlandırılmış Amortisman

$$1. \text{ Yıl} \Rightarrow 30\ 000 \times 0.20 = \underline{6\ 000}$$
$$2. \text{ Yıl} \Rightarrow 30\ 000 - 6000 = 24\ 000 \times 0.20 = \underline{4\ 800}$$
$$3. \text{ Yıl} \Rightarrow 30\ 000 - 10\ 800 = 19\ 200 \times 0.20 = \underline{3\ 840}$$
$$4. \text{ Yıl} \Rightarrow 30\ 000 - (6\ 000 + 4\ 800 + 3\ 840) = 15\ 360 \times 0.20 = \underline{3\ 072}$$

5.6.7.8.9.10. yılları siz tamamlayınız.

PROBLEM 1:

1 : İşletme 31/07/20x1 (**Bu 1 rakamı 1. yıl anlamında**) tarihinde 28.000 +%18 KDV ile bankadan kısa vadeli kredi çekerek kamyonet aldı.

2 : Yapılan sözleşme gereği 31.10.20x1.. tarihinde 1 800 TL faiz tahakkuk ettiği ve bankadaki kredi hesabına borç yazıldığı bildirildi. Ertesi yıl 31.01.20x2'de (**bu 2 rakamı 2. yıl anlamında**) 2 100 TL. faiz tahakkuk edildi.

3 : Dönem sonu % 40 oranında hızlandırılmış usul amortisman hesaplandı.(7/B seçeneğine göre Yönetim Gideri olarak yanıtlayınız.)

4 : Yıl sonu hızlandırılmış usul amortisman hesaplayınız. Muhasebeleştiriniz.

PROBLEM 2 :

1- İşletme 12.06.20x1 tarihinde 8 000 +%18 kdv ile peşin demirbaş aldı.

2- İşletme 31.12.20x1'de Hızlandırılmış usulde %20 amortisman hesapladı (7/B seçeneği yönetim gideri)

3- İşletme 31.12.20x2'(ertesi yıl)de Hızlandırılmış usulde %20 amortisman ayrıldı.

4-İşletme demirbaşı 5.8.20x3 tarihinde 4000 +%18 kdv ile peşin sattı.

PROBLEM 3:

254	257
10 000	4 000

- Taşit Peşin Satıldı 8 000 + %18 KDV fiyatı ile.

PROBLEM 4:

254 TAŞITLAR HS.	
20 000	

257 BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR	
	6 000

Peşin satış: 12 000 + % 18 KDV

PROBLEM 5:

İşletme 10.000+1.800kdv peşin binek oto aldı. (10.10.2011)

Dönem sonu -----,usul.%20 amortisman.

31.12.2003de peşin 6000+%1 kdv peşin sattı.

PROBLEM 6: problem 2 yle karşılaştırınız.)

1. İşletme 12.6.20x1 tarihinde 8000+%1 kdv binek otoyu peşin aldı.(pazarlama servisinde kullanılacak)
2. Dönem sonu hızlandırılmış usul %20 amortisman hesaplayın.
- 3.31.12.20x2 tarihinde hızlı usul amortisman % 20 muhasebeleştirin.

PROBLEM 7:

1. İşletme 8000+1200 kdv peşin makine aldı.
2. Dönem sonu % 20 usul amortisman hesaplayın.
3. Ertesi yıl 7500+1000 kdv ,yenileme amacı ile sattı.
4. İzleyen yıl yeni makine alındı. Peşin 10.000+1800 kdv fiyatı ile.
5. Dönem sonu hızlandırılmış %40 amortisman hesaplandı.

PROBLEM 8:

1. İşletme 2009 da 20.000+3600 kdv tutarında kamyonet aldı ,peşin
2. 1.2.3 yıllar hızlandırılmış %40 amortisman hesaplandı yönetim gideridir.
3. 4. yıl normal usul amortisman hesaplandı.
4. 5.yıl 6000+1080 kdv ile yenileme amacıyla peşin sattı.

PROBLEM 9:

Adı	Tarih	TL.	Usul	%	1. Yıl	2. Yıl	3.Yıl
1. Bilgisayar(Yönetim)	10.4.20x1	2 000	Normal	20	400	400	
2. Makine (Üretim)	15.6.20x1	10 000	Hızlan.	40	4 000	2 400	
3. Taşıt (Pazarlama)	5.2.20x2	20 000	Hızlan.	40	--	8 000	
4. Ar – Ge (?)	30.6.20x3	4 000	?	?	--	--	

İstenen: 3. Yılın amortismanını hesaplayınız, kaydediniz.

4 üncü yılın muhasebe işlemlerini yapınız, kaydediniz.

PROBLEM 10: İşletme 20 000 + 3 600 kdv. Peşin kamyonet aldı. Ekonomik ömrü 5 yıl olup, yönetim biriminde kullanılacaktır. Hızlandırılmış usul amortisman uygulamıştır. **İstenen:** Amortisman tutarlarını yıllar itibariyle belirleyiniz, yıllar itibariyle muhasebeleştiriniz. Sadece ilk yılın sonu bilançoda gösteriniz.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

8. PASİF HESAPLAR

8.1. BANKA KREDİLERİ

Bilindiği gibi Banka Kredileri pasif karakterli bir hesaptır. Kredi borcu yoksa bu hesap kalan vermez. Bankalara kredi borcu varsa, alacak kalanı verir. Kısa vadeli borçlar 300 kodlu hesapta, uzun vadeli borçlar ise 400 kodlu hesapta izlenir.

Banka Kredileri hesabı, TTK na göre **itibari değer** üzerinden, VUK. Nun 285. maddesine göre **mukayyet değer** üzerinden değerlendirilir.

-----/-----		
100 KASA HS.	XX	
(102 BANKALAR HS)	XX	
300 BANKA KREDİLERİ HS.	XX	
400 BANKA KREDİLERİ HS.	XX	
-----/-----		
780 FİNANSMAN GİDERLERİ	XX	
300 BANKA KREDİLERİ HS.	XX	
-----/-----		
400 BANKA KREDİLERİ	XX	
300 BANKA KREDİLERİ HS.	XX	
-----/-----		

8.2. FİNANSAL KİRALAMA İLE İLGİLİ BORÇLAR

İlgili Hesaplar:

260 HAKLAR HS.

301 FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR

302 ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇLANMA MALİYETLERİ (-)

401 FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR

402 ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇLANMA MALİYETLERİ (-)

Finansal kiralamada iki taraf vardır: Biri makine, demirbaş vb. ni kendi mülkünde olduğu halde karşı tarafa veren. İkinci taraf ise bu makine, demirbaş, taşıt.. vb. teslim alan. Bu makine, demirbaş, .. vb alanın adı kiracıdır. Bu teslim aldıklarını (mülkiyet kendisinde olmadığı için) 26 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR, 260 HAKLAR hesabında izleyecektir.

Finansal kiralamada kiracı, kiralama konusu iktisadi kıymeti, mülkiyet hakkına sahipmiş gibi **kullanma hakkına** sahiptir. Bu kullanma hakkı, kiracı tarafından 260 kodlu hesapta aktifleştirilir.

Kiracı kiralama nedeniyle kira süresince (bu süre 5 yıl olabilir) hem **anapara borcu** öder, hem de bu anapara **borcunun faizini** öder. Kiralama süresi sonunda bu borçlar kapatılmış olur.

Finansal kiralama sözleşmesi ile iktisadi kıymetin alınması:

260 HAKLAR HS.	7 000.-	
(Anapara tutarının bugünkü değeri)		
301 FİNANSAL KİRALAMA İŞLM. BORÇL.	4 000.-	
(Finansal kiralama ana para borcu)		
401 FİNANSAL KİRALAMA İŞLEML. BORÇ.	3 000.-	
(Finansal Kiralama ana para borcu)		
302 ERTELENMİŞ FİNS.KİRA. BORÇL. MALİY.	2 450.-	
(Kira faizi, bu yıla ait tutar)		
301 FİNANSAL KİRALAMA İŞLM. BORÇL.	2450.-	
(ana borca ait faiz, bu yıla ait)		
402 ERTELENMİŞ FİNS. KİRA BORÇL. MALY.	12 790.-	
(Kira Faizi, izleyen yıllara ait)		
401 FİNANSAL KİRALAMA İŞLEML. BORÇL.	12 790.-	
(Ana para borcunun faizi, izleyen yıllara ait)		

Ödemenin yapılması:

301 FİNANSAL KİRA. İŞLEM BORÇL.	1 000.-	
(Ana para borcu)		
301 FİNANSAL KİRA İŞLEM BORÇ.	205.-	
(Faiz)		
191 İND. KDV.	10.-	
302 ERTELENMİŞ FİNS. KİRA BORÇ.	205.-	
100 KASA HS.		1 010.-

Dönem sonu amortisman ayrılması:

770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	1 400.-	
268 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR		1 400.-
Amortisman gideri. 7 000 * %20=		

8.3.TAHVİLLİ BORÇLAR

Anonim şirketlerin uzun vadeli fon ihtiyaçlarını karşılamak için çıkarttıkları tahviller 405 Çıkarılmış Tahviller hesabında izlenir. Bu hesap alacak kalanı veren pasif bir hesaptır. Taksit ödemeleri kısa vadeye dönüştüğünde 304 Tahvil Anapara Borç Faiz ve Taksitleri hesabı alacaklanır. Çıkarılmış tahviller, **itibari değerle** değerlendirilir.

102 BANKALAR HS.	XX	
405 ÇIKARILMIŞ TAHVİLLER HS.		XX
405 ÇIKARILMIŞ TAHVİLLER	XX	
304 TAHVİL ANAP. BORÇ. TAKSİT VE FAİZL.	XX	
780 FİNANSMAN GİDERLERİ	XX	
381 GİDER TAHAKKUKLARI		XX

8.4. BORÇ SENETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ticaret Kanunu hükümlerine göre borç senetleri itibari/nominal değerle değerlendirilir. VUK 'a göre ise mukayyet değer ya da tasarruf değeri ile değerlendirilir. İşletmeler, alacak senetleri için reeskont hesaplıyorsa, borç senetleri için de reeskont hesaplamak zorundadır.

Borç senetleri reeskont kaydı aşağıdaki gibidir:

-----/-----		
322 BORÇ SENT REESKONTU	XX	
647 REESKONT FAİZ GEL		XX
-----/-----		
647 REESKONT FAİZ GEL	XX	
690 DÖNEM KAR ZARAR		XX
-----/-----		
Ertesi yıl:		
-----/-----		
321 REESKONT FAİZ GİD.	XX	
100 KASA HS		XX
-----/-----		
657 REESKONT FAİZ GİDERİ	XX	
322 BORÇ SENT REESKONTU		XX
-----/-----		
690 DÖNEM KAR ZARAR	XX	
657 REESKONT FAİZ GİD		XX
-----/-----		

ÖRNEK : İşletme 30 Kasım da 15.000 +%15 KDV tutarlı mal alıyor KDV peşin diğeri için borç sen veriyor.4 ay vadeli iskonto % 40 reeskont hesaplayınız. bilançoda gösteriniz. Ertesi yıl bu borcu ödeyiniz.

-----/-----		
153 TİC MALLAR	15.000	
191 İND KDV	2.250	
100 KASA HS		2 250
321 BORÇ SENT		15 000
-----/-----		
322 BORÇ SENET RESKNT	1.500	
647 REESKONT FAİZ GEL.		1.500
-----/-----		
647 REESKONT	1.500	
FAİZ GELİRLERİ		
690 DÖNEM KAR ZARAR		1.500
-----/-----		
Ertesi Yıl :		
-----/-----		
321 BORÇ SENETLERİ HS	15.000	
100 KASA HS		15.000
-----/-----		
657 REESKONT FAİZ GİD	1.500	
322 BORÇ SENT		1.500
REESKONTU		
-----/-----		
690 DÖNEM KAR ZARAR	1.500	
657 REESKONT		1.500
FAİZ GİD		
-----/-----		

-----/-----

PROBLEM : İşletme 31.10.20x1 de 2 500 + 500 KDV. Mal aldı. 15.4.20x2 tarihli bir adet senet imzaladı. İskonto oranı % 20 dir.

İstenenler : Mal alımını muhasebeleştiriniz. Reeskont hesaplayınız. Bilançoda gösteriniz. Ertesi yıl bu senetli borcu ödeyiniz.

8.5. YASAL YÜKÜMLÜLÜK KARŞILIKLARI

İlgili hesaplar:

- 370 DÖNEM KARI VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜK KARŞILIKLARI
- 371 DÖNEM KARI PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLERİ
- 690 DÖNEM KARI VEYA ZARARI
- 691 DÖNEM KARI VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜK KARŞILIKLARI
- 692 DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI

ÖRNEK :

690	950	951
SMM. 7 000	1 000	1 000.
GYGİD. 2 500		
KKED.G. 1 000		
SATIŞLAR 13 500		
VERGİ MUAF GELİR. 1 500		

10 500 15 000		
=====		

Kurumlar vergisi oranı %20

Vergi Matrahı = 4 000 TL.(4 500 + 1 000 – 1 500 =)

Vergi = 800 TL.

690 DÖNEM KARI VEYA ZARARI	4 500	
691 DÖNEM KARI VE DİĞ. YAS. YÜK. KARŞ.	800	
4 000 * 0.20 =		
692 DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI	3 700	

691 DÖNEM KARI VE DİĞ. YASAL YÜK. KARŞ.	800	
370 DÖN. KARI VE DİĞ. YASAL YÜK. KARŞ.	800	

692 DÖN. KARI VE DİĞ. YASAL YÜK. KARŞ.	3 700	
590 DÖN. KARI PEŞİN ÖD. VERGİ VE DİĞER YÜK.	3 700	

Not : Yukarıda 690 kodlu hesapta görülen tutarlar aynı zamanda gelir tablosu bilgileridir. 690 ın borçlu tarafındaki tutarlar, gelir tablosunda eksi(-) değer, 690 ın alacaklı tarafındaki tutarlar gelir tablosunda artı(+) değer olarak yer alacaktır. 690 ın alacak kalamı vermesi durumunda, belli oranda devlete vergi ayrılır.(691,370) Bu kardan bir miktar şirkete pay bırakılır (540), kalan ortaklara kar payı olarak (331) dağıtılır.

8.6. YABANCI KAYNAKLARDA DÖNEM AYRIMI

Uzun vadeli yabancı kaynakların ödeme süresi bir yılın altına düştüğü zaman 4.. lı hesap borçlanarak kapanır, 3.. lı hesap alacaklanır: 3 lü hesabın bilanço pasifinde görülmesinden sonraki izleyen yıl (bu borç ödenecek olduğundan) bu tutar görülmeyecektir.

-----/-----		
421 BORÇ SENETLERİ	XX	
321 BORÇ SENETLERİ		XX
-----/-----		
400 BANKA KREDİLERİ	XX	
300 BANKA KREDİLERİ		XX
-----/-----		
780 FİNANSMAN GİDERLERİ	XX	
300 BANKA KREDİLERİ		XX
-----/-----		
405 ÇIKARILMIŞ TAHVİLLER	XX	
304 TAHVİL ANAPARA BORÇ VE FAİZL.	XX	
-----/-----		
780 FİNANSMAN GİDERLERİ	XX	
381 GİDER TAHAKKUKLARI		XX
-----/-----		
381 GİDER TAHAKKUKLARI	XX	
100 KASA		XX
-----/-----		
Tahvil borcunu ödediğimiz zaman		
-----/-----		
304 TAHVİL ANA PARA BORÇ VE FAİZL.	XX	
100 KASA		XX
-----/-----		
BİLANÇO		

400 BANKA KREDİLERİ H.
405 ÇIKARILMIŞ TAHVİLLER
421 BORÇ SENETLERİ HS.

Soru : Bu örneği geliştiriniz, izleyen yıl kısa vadeye dönüşüm işlemlerini yapınız.

8.7. ÖRNEKLER :

ÖRNEK 1:

690	193	950
40 000 70 000	5 000	10 000

TİCARİ . KAR	30 000
K.K.E.G.	<u>10 000</u>
Mali Kar:	40 000

Kurumlar Vergisi = 40 000 x % 20 = 8 000

-----/-----	
690 DÖNEM KAR VE ZARARI	30 000
691 D. K Ö Y.Y.	8 000
692 D. NET KARI	22 000
-----/-----	
371 D. KAR. ÖD.Y.Y.	5 000
193 P. ÖD. VERGİ VE FON	5 000

-----/-----
691 D.K Ö Y.Y. 8 000
370 D. KAR Ö. Y.Y. 8 000
-----/-----

692 D.NET KARI 22 000
590 D. NET KARI 22 000
-----/-----

BİLANÇO

-----/-----
37- 3 000
370- 8 000
(-) 371 (5 000)
-----/-----

950-KKEG 10 000 951-KKEDG K. 10 000

ERTESİ YIL

-----/-----
370 D. KARI VERGİ VE DİĞ. YAS.YÜK 8 000
371 DÖN. KAR. PEŞ. ÖDEN.VER.DİĞİYÜK. 5 000
360 ÖDENECEK VERGİ FON. 3 000
-----/-----

951 KAN.KAB.ED.GİD.KAR 10.000
950 KAN. KAB.ED.GİD 10.000
-----/-----

ÖRNEK 2 :

690 193 950
-----/-----
120 000 | 200 0000 40 000 | 10 000
-----/-----

Tic Kar = 80 000
K.K.E.G. = 10 000
Mali Kar 90 000

Kurumlar Vergisi =90 000 x % 20=18 000

-----/-----
690 DÖNEM KAR VE ZARARI 80 000
691 D.K.Ö.Y.Y 18 000
692 D. NET KARI 62 000
-----/-----

691 D.K Ö. Y.Y. 18 000
370 D. K P.Ö Y.Y. 18 000
-----/-----

692 D. NET KARI 62 000
590 D. NET KARI 62 000
-----/-----

Ertesi Yıl

-----/-----
951 KANUNEN KAB. ED.GİD.KARŞ. 10 000
-----/-----

950 KANUNEN KAB EDLM.GİD	10 000	
-----/-----		
371 P.ÖDEN VERGİ VE YAS.YÜK.	18 000	
193 PEŞİN ÖDENEN VER. FON	18 000	
-----/-----		
295 PEŞİN ÖDEN VERGİLER VE F	22 000	
193 PEŞ. ÖDEN VER FON	22 000	
-----/-----		
*Fazla ödenen verginin geri alımı:		
-----/-----		
100 KASA	22 000	
193 PEŞ.ÖD.VERGİ VE FON	22 000	
-----/-----		
*Veya diğer vergi borçlarına mahsup edilir:		
-----/-----		
360 ÖDENECEK VERGİ VE FON	22 000	
193 PEŞ.ÖD.VERGİ	22 000	
-----/-----		

8.6. KIDEM TAZMİNATI KARŞILIKLARI

Kıdem tazminatı, işçinin çeşitli sebeplerle işyerinden ayrılırken işveren tarafından iş kanunu gereğince işçiye vermiş olduğu bir tazminat şeklidir. Kendi isteğiyle işten ayrılan işçi kıdem tazminatına hak kazanamaz. Kıdem tazminatı brüt ücret üzerinden hesaplanır. Yalnızca damga vergisi kesintisi yapılır.

Kıdem tazminatı hesaplanırken işçiye çalıştığı her bir tam yıl için, giydirilmiş brüt ücretinin otuz günlük tutarı ödenir. Bir yıldan arta kalan süreler için aynı ücret üzerinden oranlama yapılmak suretiyle tazminat tutarı hesaplanır. Giydirilmiş brüt ücretten kastımız işçiye verilen ikramiye, prim, yakacak yardımı vb. **paralarıdır**.

Bir yıl içerisinde 365 gün çalışmaya karşılık 30 günlük giydirilmiş brüt ücret kadar tazminat ödeniyor ise çalışılan X gün için; $(365/30) * X$ gün formülüyle bulunacak gün sayısı baz alınarak tazminat ödemesi yapılmalıdır.

472 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI
372 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI

-----/-----		
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	100	
760 PAZARLAMA GİDERİ	150	
730 GENEL ÜRETİM GİDERİ	300	
472 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI		550
-----/-----		
472 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI	100	
372 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI		100
-----/-----		
372 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI	100	
360 ÖDENEN VERGİ VE FONLAR		4
100 KASA		96
-----/-----		
Potansiyel tazminat	550	
Ödenen tazminat	<u>100</u>	
KKEG.	450	

Kar 1 000
KKEG 450
Vergi matrahı 1 450 x 0.25 = 362.5 vergi

690 DÖNEM KAR VE ZARARI

2 000	3 000
-------	-------

ÖRNEK :

- İmalat birimi için 300 TL Kıdem Tazminat karşılığı hesaplayalım.
- Pazarlama birimi için 200 TL Kıdem Tazminatı karşılığı ödendi
- Yönetim birimi için 250 TL Kıdem tazminatı karşılığı ödendi.
- Yıl içinde işten ayrılanlar olduğu için 150TL Kıdem tazminatı ödendi.

690 DÖNEM KAR VE ZARARI

2 000	3 600
-------	-------

-----/-----		
730 GENEL ÜRETİM GİDERİ	300	
760 PAZARLAMA GİDERİ	200	
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	250	
472 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI		750
-----/-----		
472 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI	150	
372 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI		150
-----/-----		
372 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI	150	
360 ÖDENEN VERGİ VE FONLAR		6
100 KASA		144
-----/-----		

Kar (1 600) + KKEG (600) = Vergi Matrahı 2 200 x 0.25 = 550 vergi

PROBLEM:

Genel Yönetim giderleri 5 000, Satışlar 50 000, Smm 30 000, trafik cezası 2 000, vergiden muaf gelir 3 000, Gelecek aylara ait giderler 1 000, peşin ödenen vergiler 700. **İstenen:** 690 kodlu hesapta yerine yerleştiriniz, kar zararını belirleyiniz, yasal yükümlülükleri hesaplayınız, muhasebeleştiriniz, bilançoda gösteriniz.

DOKUZUNCU BÖLÜM

9.1.ÖZKAYNAK HESAPLARI

A) ÖDENMİŞ SERMAYE

- 500 SERMAYE
- 501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE
- 502 SERMAYE DÜZELTME OLUMLU FARKLARI
- 503 SERMAYE DÜZELTME OLUMSUZ FARKLARI

B) SERMAYE YEDEKLERİ

- 520 HİSSE SENETLERİ İHRAÇ PRİMLERİ
- 521 HİSSE SENETLERİ İPTAL KARLARI
- 522 MDV YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞLARI
- 523 İŞTİRAKLERDEN YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞLARI
- 524 MALİYET BEDELİ ARTIŞLARI FONU
- 529 DİĞER SERMAYE YEDEKLERİ

C) KAR YEDEKLERİ

- 540 YASAL YEDEKLER
- 542 OLAĞANÜSTÜ YEDEKLER
- 548 DİĞER KAR YEDEKLERİ
- 549 ÖZEL FONLAR

6. GEÇMİŞ YILLAR KARLARI VE ZARARLARI

- 570 GEÇMİŞ YILLAR KARLARI
- 580 GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI (-)

E) DÖNEM NET KARI (ZARARI)

590 DÖNEM NET KARI : İşletmenin faaliyet dönemine ilişkin vergi sonrası net kar tutarının izlendiği hesaptır. Sonuç hesaplarında yer alan 692 kodlu hesap borçlandırılırken, bu hesaba alacak kaydedilir.

591 DÖNEM NET ZARARI (-) : İşletmenin faaliyet dönemine ilişkin net zarar tutarının izlendiği hesaptır. Sonuç hesaplarında yer alan 692 kodlu hesap alacaklı kaydedilirken, bu hesap borçlu kaydedilir. Bu hesap, bilanço pasifinde eksi değer olarak yer alırken, öz kaynakları azaltıcı fonksiyon icra eder.

9.2. GELİR TABLOSU HESAPLARI

60 BRÜT SATIŞLAR

600. YURTIÇİ SATIŞLAR : Yurt içindeki gerçek ve tüzel kişilere satılan mallar ve hizmetler bu hesabın alacağında izlenir.

601 YURTDIŞI SATIŞLAR : Yurt dışına satılan mal ve hizmetler bu hesabın alacağında izlenir.

602 DİĞER GELİRLER: İhracatı teşvik, hükümeti politikaları nedeniyle oluşan sübvansiyonlar, (mali yardımlar) vergi iadeler, satış tarihindeki vade farkları, fiyat istikrar destekleme primleri vb. izlendiği hesaptır.

61 SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)

610 SATIŞTAN İADELER (-) : Daha önce satılmış olan mallardan iade edilen kısımlarının izlendiği hesaptır. Borçlu kaydedilir.

611 SATIŞ İSKONTOLARI (-) : Satışla ilgili faturaların düzenlenip, satışın gerçekleşmesinden sonra yapılan her türlü indirim/iskontolar bu hesapta izlenir. Borçlu tarafa kaydedilir.

612DİĞER İNDİRİMLER (-)

NET SATIŞLAR

612 SATIŞLARIN MALİYETİ (-)

620 SATILAN MAMULLER MALİYETİ (-) : Kullanılan mamüllerin maliyet tutarı 152 kodlu hesaba alacak kaydedilirken, bu hesaba borç kaydedilir.

621 SATILAN TİCARİ MALLAR MALİYETİ (-) : Herhangi bir değişikliğe uğramadan satılmak amacıyla alınan ticari mallar alacaklı kaydedilirken, bu hesaba borç yazılır.

622 SATILAN HİZMET MALİYETİ (-) : Üretilen hizmetlerle ilgili yapılan giderlerin izlendiği hesaptır. 741 kodlu hesap (Ya da 799 kodlu hesap) alacaklı yazılırken, bu hesap borçlu yazılır.

623 DİĞER SATIŞLARIN MALİYETİ (-) : İşletmenin esas faaliyet konusu ile ilgili diğer satış gelirlerinin elde edilmesi için yapılan giderlerin izlendiği hesaptır. Hesaplanan satışların maliyeti bu hesabın borcuna kaydedilir.

BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI

63 FAALİYET GİDERLERİ (-)

630 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ (-) : Üretim maliyetini düşürmek, satışları artırmak, yeni üretim biçimleri ve teknolojilerini işletmede uygulamak amacıyla yapılan harcamalar 750 kodlu hesapta izlenmektedir. Bu hesap 751 kodla yansıtılırken, 630 kodlu hesap borçlandırılır.

631 PAZARLAMA, SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ (-) : Mal ve hizmetlerin pazarlanması, satışı ve dağıtımını ile ilgili olarak yapılan tüm harcamalar(madde, malzeme, işçilik, amortismanlar vb.) 760 kodlu hesapta izlenmektedir. Yansıtma aşamasında 761 kodlu hesap alacaklandırılırken, bu hesap borçlu kaydedilir.

632 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ (-) : İşletmenin yönetim fonksiyonu ile ilişkili olup, üretim ve satış maliyeti ile ilgili olmayan harcamalar 770 kodlu hesapta izlenmektedir. Bu hesap 771 kodla yansıtılırken, 632 kodlu hesap borçlandırılır.

FAALİYET KARI VEYA ZARARI

64 DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR

640 İŞTİRAKLERDEN TEMETTÜ GELİRLERİ : İşletmelerin iştiraklerden (242 hesap, 110,111,112 hesaplar aktifleştirilmiş olup, bilançoda görülmektedir) elde ettikleri temettü gelirlerinin (kar paylarının) izlendiği hesaptır. Bu gelir gerçekleştiğinde alacaklı yazılır.

641 BAĞLI ORTAKLIKLARDAN TEMETTÜ GELİRLERİ : İşletmenin bağlı ortaklıklarından elde ettikleri temettü (Kar payı)gelirlerinin izlendiği hesaptır. Alacaklı kaydedilir.

642 FAİZ GELİRLERİ : Her türlü kısa ve uzun vadeli yatırımlardan sağlanan faiz gelirleri bu hesabın alacağına yazılır.

643 KOMİSYON GELİRLERİ : Tahakkuk eden (gerçekleşen) komisyon gelirleri bu hesapta izlenir. Alacaklı kaydedilir.

644 KONUSU KALMAYAN KARŞILIKLAR : Aktifle ilgili olarak ayrılan karşılıklardan iptal edilen tutarlar bu hesabın alacaklı tarafında izlenir.

645 MENKUL KIYMET SATIŞ KARLARI : Menkul kıymetin maliyet değeri ile satış bedeli arasındaki olumlu fark satış karıdır. Bu hesabın alacaklı tarafına kaydedilir.

646 KAMBİYO KARLARI : Kambiyo karlarının izlendiği hesaptır. Kambiyo işlemlerinden doğan karlar bu hesabın alacağına kaydedilir.

647 REESKONT FAİZ GELİRLERİ : Borç senetlerinin dönem sonu yapılan reeskont işlemlerinden oluşan faiz geliri ile, alacak senetlerinin izleyen dönem reeskont iptalinde oluşan faiz geliri bu hesapta izlenir.

648 ENFLASYON DÜZELTMESİ KARLARI

649 FALİYETLE İLGİLİ DİĞER GELİR VE KARLAR : Yukarıdaki hesaplar kapsamına girmeyen diğer olağan faaliyetlerden sağlanan gelir ve karların izlendiği hesaptır.

65 DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)

653 KOMİSYON GİDERLERİ (-) : İşletmenin diğer olağan faaliyetleri ile ilgili olup, acenta, temsilci vb. işletmelere ödediği komisyon giderlerinin izlendiği hesaptır.

654 KARŞILIK GİDERLERİ (-): Aktifle ilgili olarak ayrılan karşılık giderlerinin izlendiği hesaptır.

655 MENKUL KIYMET SATIŞ ZARARLARI : Menkul kıymetlerin satılması aşamasında satış değeri ile maliyet değeri arasında oluşan olumsuz fark bu hesaba borç yazılır.

656 KAMBİYO ZARARLARI: : Kambiyo zararlarının izlendiği hesaptır. Borçlanma ile ilgili kur farkları bu hesapla ilişkilendirilmez, finansman giderlerinde izlenir.

657 REESKONT FAİZ GİDERLERİ: Alacak senetlerinin dönem sonu reeskont hesaplanmasında oluşan faiz giderleri ile, borç senetleri reeskontunun izleyen dönem iptalinde oluşan faiz gideri bu hesapta izlenir.

658 ENFLASYON DÜZELTMESİ ZARARLARI

659 DİĞER GİDER VE ZARARLAR (-) : Yukarıdaki hesaplar kapsamına girmeyen diğer olağan faaliyetlerle gider ve zararların izlendiği hesaptır.

66 FİNANSMAN GİDERLERİ (-)

660 KISA VADELİ BORÇLANMA GİDERLERİ (-): Bir yıla kadar olan vadeli borçlanmalarla ilgili olarak yüklenilen ve varlıkların maliyetine eklenmeyen faiz vb. diğer giderlerin izlendiği hesaptır.

661 UZUN VADELİ BORÇLANMA GİDERLERİ (-) : Bir yılı aşan vadeli borçlanmalarla ilgili faiz vb. giderlerin izlendiği hesaptır.

OLAĞAN KAR VEYA ZARAR

67 OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR

671 ÖNCEKİ DÖNEM GELİR VE KARLARI : Cari dönemden önceki dönemlere ait olan ve bu dönemlerin mali tablolarına hata ya da unutma nedenleriyle yansıtılmayan giderlerin gösterildiği hesap kalemidir.

679 DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR : : Yukarıdaki hesap kalemleri dışında kalan ve arızı bir karakter taşıyan (her zaman karşılaşılmayan) duran varlık satışlarından doğan karlar gibi gelir ve karların yer aldığı hesap kalemidir.

68 OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR

680 ÇALIŞMAYAN KISIM GİDER VE ZARARLARI (-) : Üretimle ilgili giderlerden çalışılmayan döneme ve çalışmayan kısımlara ait giderleri içerir.

681 ÖNCEKİ DÖNEM GİDER VE ZARARLARI (-) : Cari dönemden önceki döneme ait olan ve bu dönemlerin mali tablolarına hata ya da unutma nedeni ile yansıtılmayan veya sonradan ortaya çıkan tutarların gösterildiği hesaptır.

689 DİĞER OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-) : Yukarıda tanımlanan hesaplar kapsamı dışında kalan diğer olağan dışı gider ve zararlardan oluşur.

DÖNEM KARI VEYA ZARARI

69 DÖNEM KARI (ZARARI)

690 DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI : Dönem sonlarında sonuç hesaplarında yer alan gelir ve gider hesaplarının aktarıldığı hesaptır. Hesap alacak kalanı verirse işletme kar, borç kalanı verirse işletme zarar etmiştir.

691 DÖNEM KARI, VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜK KARŞILIKLARI (-): Dönem karından hesaplanan vergi ve diğer yasal yükümlülükler bu hesabın borcuna yazılara, 370 kodlu hesap alacaklandırılır.

692 DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI: Vergi sonrası bulunan net tutar 590 kodlu hesabın alacağına aktarılarak kapatılır.

697 YILLARA YAYGIN İNŞAAT ENFLASYON DÜZELTME HESABI

698 ENFLASYON DÜZELTME HESABI

DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI

9.3. MALİYET HESAPLARI

9.3.1. 7 A SEÇENEĞİNDE MALİYET HESAPLARI

70 MALİYET MUHASEBESİ BAĞLANTI HESAPLARI

700 MALİYET MUHASEBESİ BAĞLANTI HESABI

701 MALİYET MUHASEBESİ YANSITMA HESABI

71 DİREKT İLK MADDE VE MALZEME GİDERLERİ

710 DİREKT İLK MADDE VE MALZEME GİDERLERİ HESABI : Bu gider, esas üretim gider yerleri ile ilgili olup, mamulün bünyesine giren , mamulün temel ögesini oluşturan ve mamulün bünyesine doğrudan yüklenebilen maddelerin kullanımı fiili tutarlarla bu hesapta izlenir. Dönem içinde üretimde kullanılan bu direkt madde ve malzemeler 150 kodlu hesabın alacağı karşılığı, bu hesabın borcuna yazılır.

711 DİREKT İLK MADDE VE MALZEME GİDERLERİ YANSITMA HESABI

712

713

72 DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ

720 DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ HESABI : : Bu giderler esas üretim gider yerleri ile ilgili olup, belli bir mamül veya hizmetin üretim maliyetine doğrudan doğruya yüklenebilen işçilik giderlerini kapsar.

721 DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ YANSITMA HESABI

722

723

73 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ

730 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ HESABI: İşletmenin üretimi ve bu üretime bağlı hizmetler için yapılan direkt işçilik, direkt ilk madde ve malzeme dışında kalan giderlerin izlendiği hesaptır..

731 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ YANSITMA HESABI

732

733

734

74 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ

740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ HESABI : Hizmet işletmelerinde üretilen hizmetler için yapılan giderlerin fiili tutarları bu hesabın borcuna kaydedilir. Dönem sonunda bu hesap, 741 kodlu hesapla kapatılır.

740 HİZMET ÜRETİM GİDERLERİ YANSITMA HESABI

741

75 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ

750 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ HESABI. Üretime devam olunan mamullerin maliyetlerini düşürmek, satışlarını artırmak, bulunan yeni üretim tekniklerinin kullanılmakta olan yöntemlerini geliştirmek, üretimde kullanılan teçhizatı yenilemek, geliştirmek araştırmalar yapmak için yapılan giderlerin izlendiği hesaptır.

751 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ YANSITMA HESABI

752

76 PAZARLAMA, SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ

760 PAZARLAMA, SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ HESABI : Mamullerin stok ambarına verildiği ve hizmetin tamamlandığı andan itibaren bu mal ve hizmetlerin alıcılara teslimine kadar yapılan giderler bu hesabın borcuna yazılır.

760 PAZARLAMA, SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ YANSITMA HESABI

77 ENEL YÖNETİM GİDERLERİ

770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HESABI : Bir işletmenin yönetim fonksiyonları, işletme politikasının tayini, organizasyon ve kadro kuruluşu, büro hizmetleri, kamu ilişkileri, güvenlik, hukuk ilişkileri, personel işleri, muhasebe ve mali işler biriminin giderleri, bu hesaba borç kaydedilir.

771 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ YANSITMA HESABI

772

76 FİNANSMAN GİDERLERİ

780 FİNANSMAN GİDERLERİ HESABI : İşletme faaliyetlerinin aksamadan yürütülmesi amacıyla borçlanılan tutarlarla ilgili faiz, kur farkları komisyon vb. giderler bu hesaba borç kaydedilir.

781 FİNANSMAN GİDERLERİ YANSITMA HESABI

782

9.3.2.7 B SEÇENEĞİNDE MALİYET HESAPLARI

77 GİDER ÇEŞİTLERİ

790 İLK MADDE VE MALZEME GİDERLERİ

791 İŞÇİ ÜCRET VE GİDERLERİ

792 MEMUR ÜCRET VE GİDERLERİ

793 DIŞARIDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER

794 ÇEŞİTLİ GİDERLER

795 VERGİ, RESİM VE HARÇLAR

796 AMORTİSMAN VE TÜKENME PAYLARI

797 FİNANSMAN GİDERLERİ

798 GİDER ÇEŞİTLERİ YANSITMA HESABI

799 ÜRETİM MALİYET HESABI

9.3.3.. 7/A SEÇENEĞİNE GÖRE YANSITMALARIN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Muhasebe Sistemi Uygulama Tebliğine göre, 7/A seçeneğini kullanma zorunluluğu aktif toplamı veya net satış toplamına göre belirlenmektedir. Aktif toplamı veya net satış toplamı belirlenen tutarı aşan üretim ve hizmet işletmeleri 7/A seçeneğine göre maliyet hesaplarını kaydedeceklerdir. Aktif toplamı 1 325 000 .- TL, veya net satışlar toplamı 2 649 800.- TL. Yi aşanlar **2008** yılında maliyet hesaplarını 7/A seçeneğine göre kaydetmek zorundadırlar. 7/A seçeneği kullanımı için, **aktif toplamı** ve **net satış tutarından birinin** yukarıda belirtilen tutarları **aşması** yeterlidir.

710 DİREKT İLK MADDE MALZEME GİDERLERİ
720 DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ
730 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ
750 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ
760 PAZARLAMA SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ
780 FİNANSMAN GİDERLERİ

Yansıtma işlemlerinde aşağıdaki kalıp kullanılır:

a) Direkt mamul maliyeti ile ilgili olan 710, 720, ve 730 lu hesaplar yansıtılırken, 151 kodlu hesap borçlanır, 711,721,731 kodlu yansıtma hesapları alacaklanır:

-----/-----
151 YARI MAMÜLLER HESABI XX
 711 DİREKT İLK MADDE VE MALZEME YANSITMA HS. XX
 721 DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ YANSITMA HESABI XX
 731 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ YANSITMA HESABI XX
-----/-----

Daha sonra yansıtma hesapları borçlandırılarak, 710, 720 ve 730 kodlu hesaplar alacaklanır. Böylece 710,711,720,721,730 ve 731 kodlu hesaplar kapatılmış olur:

-----/-----
711..D.İLK MADDE VE MALZ. YANSIT. XX
721..DİREKT İŞÇİLİK YANSIT. XX
731..G.Ü.G.İDER YANSITMA XX
 710 D. İLK MADDE MALZEME XX
 720 D. İŞÇİLİK GİDERL. XX
 730 G. ÜRETİM GİDERL. YANSIT. XX
-----/-----

Yarı mamul, mamule dönüştüğünde 152 kodlu hesaba aktarılır:

-----/-----
152 MAMÜLLER HESABI XX
 151 YARI MAMÜLLER HESABI XX
-----/-----

Mamul satıldığında, 620 kodlu hesaba aktarılır:

-----/-----
620 SATILAN MAMÜL MALİYETLERİ XX
 152 MAMÜLLER HS. XX
-----/-----

b) 750 kodlu ar-ge giderleri yansıtılırken, 630 kodlu hesap borçlanacaktır:

-----/-----
630 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ XX
 751 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİD. YANSIT. XX
-----/-----

751 AR GE YANSITMA HS.	XX	
750 AR GE GİDERLERİ		XX

-----/-----

c) 760,770,780 kodlu hesaplar yansıtılırken, sırasıyla 631,632 ve 660 kodlu hesaplar borçlandırılarak 761,771,781 kodlu hesaplar alacaklandırılır:

630 PAZARLAMA SATIŞ VE DAĞITIM GİD.	XX	
631 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	XX	
660 KISA VADELİ BORÇLANMA GİDERLERİ	XX	
761 PAZARLAMA SATIŞ VE D. G.YANSITMA		XX
771 G.YÖNETİM G.D. YANSIT.		XX
781 FİNANSMAN GİD. YANSITMA		XX

-----/-----

761 PAZARLAMA SATIŞ VE D. G.YANS.	XX	
771 G.YÖNETİM G.D. YANSIT.	XX	
781 FİNANSMAN GİD. YANSITMA	XX	
760 PAZARLAMA SATIŞ VE DAĞITIM GİD.		XX
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ		XX
780 FİNANSMAN GİD.		XX

-----/-----

ÖRNEK:

600 Yİ SATIŞLAR	621 SATILAN TM MALİY	770 GY GİDERLERİ
-----	-----	-----
10 000.-	8 000.-	1 000.-

İstenenler: Yansıtma ilemini yapınız, 690 a devrediniz. 690 ı ilgili bilanço hesabına devrediniz. Gelir tablosunu düzenleyiniz.

600 Yurt İçi Sat.	750	760	770
-----	-----	-----	-----
420 000	40 000	10 000	30 000
710	720	730	780
-----	-----	-----	-----
50 000	40 000	120 000	10 000
610	193		
-----	-----		
20 000	15 000		

İMALAT YANSITMALARI

a) İmalat yansıtması

151 YARI MAMULLER	50 000	
711 İLK MADDE VE MALZEME		50 000

-----/-----			
151 YARI MAMULLER	40 000		
721 DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ YANSITMA HES.	40 000		
-----/-----			
151 YARI MAMULLER	120 000		
731 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ YANSITMA HESABI		120 000	
-----/-----			
b) İmalatın tamamlanması			
-----/-----			
152 MAMULLER	210 000		
151 YARI MAMULLER		210 000	
-----/-----			
620 SATILAN MAMULLER MALİYETİ	210 000		
152 MAMULLER		210 000	
-----/-----			
c) Yansıtılmaların kapatılması			
-----/-----			
711 İLK MADDE VE MALZEME	50 000		
710 DİREKT İLK MADDE VE MALZEME GİDERLERİ		50 000	
-----/-----			
721 DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ YANSITMA HESABI	40 000		
720 DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ		40 000	
-----/-----			
731 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ YANSITMA HESABI	120 000		
620 SATILAN MAMULLER MALİYETİ		120 000	
-----/-----			

FAALİYET GİDERLERİ YANSITMALARI

750 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ

-			
-----/-----			
630 AR-GE GİDERLERİ	40 000		
751 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ YANSITMASI		40 000	
-----/-----			
751 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ YANSITMASI	40 000		
750 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ	40 000		
-----/-----			

760 PAZARLAMA VE SATIŞ GİDERLERİ

-----/-----			
631 PAZARLAMA SATIŞ GİDERLERİ	10 000		
761 PAZARLAMA SATIŞ GİDERLERİ YANSITMASI		10 000	
-----/-----			
761 PAZARLAMA SATIŞ GİDERLERİ YANSITMASI	10 000		
760 PAZARLAMA VE SATIŞ GİDERLERİ		10 000	
-----/-----			

770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ

-----/-----			
632 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ		30 000	

771 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ YANSITMA HESABI	30 000	
-----/-----		
771 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ YANSITMA HESABI	30 000	
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	30 000	
-----/-----		

780 FİNANSMAN GİDERLERİ

660 KISA VADELİ BORÇLANMA GİDERLERİ	10 000	
781 FİNANSMAN GİDERLERİ YANSITMA HESABI		10 000
-----/-----		
781 FİNANSMAN GİDERLERİ YANSITMA HESABI	10 000	
780 FİNANSMAN GİDERLERİ		10 000
-----/-----		
690 DÖNEM KARI VEYA ZARARI	320 000	
610 SATIŞ İADELERİ	20 000	
620 SATILAN MAMULLER MALİYETİ	210 000	
630 AR-GE GİDERLERİ		40 000
631 PAZARLAMA SATIŞ GİDERLERİ		10 000
632 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	30 000	
660 KISA VADELİ BORÇLANMA GİDERLERİ	10 000	
-----/-----		
600 YURT İÇİ SATIŞLAR	100 000	
690 DÖNEM KARI VEYA ZARARI		100 000
-----/-----		
-----/-----		
690 DÖNEM KARI VEYA ZARARI	100 000	
691 DÖN.KARI VE D.Y.YÜK.	30 000	
692 D.NET. KARI VEYA ZARARI	70 000	
-----/-----		
691 DÖN.KARI VE D.Y.YÜK.	30 000	
370 DÖN. K. VE D.Y.Y.KAR.		30 000
-----/-----		
692 D.NET. KARI VEYA ZARARI	70 000	
590 DÖNEM NET KARI		70 000
-----/-----		
371 D.K.P.Ö.V.VE D.YÜK.	15 000	
193 PEŞ ÖD.VERGİ		15 000
-----/-----		

GELİR TABLOSU

60 BRÜT SATIŞLAR		
600 YURT İÇİ SATIŞLAR	420 000	
611 SATIŞ İNDİRİMİ		
(-)610 SATIŞ İADE	(20 000)	
NET SATIŞLAR	400 000	
62 SATIŞ MALİYETİ		
(-) SATILAN MAMÜLLERİN MALİYETİ	(210 000)	
BRÜT KAR	190 000	
63 FAALİYET GİDERLERİ		
(-)630 ARAŞTIRMA GELİŞTİRME GİDERİ	(40 000)	

(-)631 PAZARLAMA GİDERİ	(30 000)
(-)632 GENEL YÖNETİM GİDERİ	(10 000)
<u>FAATLİYET KARI</u>	110 000
66 FİNANSMAN GİDERİ	
(-) 660 KISA VADELİ BORÇLANMA GİDERİ	(10 000)
<u>OLAĞAN KAR VEYA ZARAR</u>	100 000
69DÖNEM NET KARI(ZARARI)	
(-)691-DÖNEM KARI VERG.VE D.Y.Y	(30 000)
692DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI	70 000

9.3.4 7/B SEÇENEĞİNE GÖRE YANSITMALAR

791 10 100 Norm Ücret 20 000 20 000	791 10 120 SSK isveren 10 000 10 000	792 60 200 Memur Ücretl. 15 000 15 000	792 70 200 Norm. Ücret 10 000 10 000
793 10 300 Elekt.Gid 5 000 5 000 4 000	793 10 321 Makine Bak 4 000 3 000	793 70 300 Elekt.Gid. 3 000 30 000	790 10 001 ilk mad. kullanımı 30 000
600 200 000 200 000	611 10 000 10 000	798	666
İmalatçı bir işletme;			
-----/-----			
620.....		XX	
799.....		XX	
-----/-----			
631 PAZARLAMA GİDERİ		XX	
798 GİDER ÇEŞİTLERİ YANSITMASI		XX	
-----/-----			
632 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ		XX	
798 GİDER ÇEŞİTLERİ YANSITMASI		XX	
-----/-----			
660 KISA VADELİ BORÇLANMA GİD.	XX		
798 GİDER ÇEŞİTLERİ YANSITMASI		XX	
-----/-----			
620 SATILAN MAMULLER MALİYETİ	XX		
799 ÜRETİM MALİYETİ		XX	
-----/-----			
632 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ		690 DÖNEM KAR VE ZAR	
150 000		400 000	160 000
200 000		125 000	
250 000		130 000	
20 000		700 000	
80 000			

791 İŞÇİ ÜCRET VE GİDERLERİ (İmalat)

151 YARI MAMULLER	200 000	
799 ÜRETİM MALİYETİ		200 000

-----/-----		
152 MAMULLER	200 000	
151 YARI MAMULLER		200 000
-----/-----		
620 SATILAN MAMULLER MALİYETİ	200 000	
152 MAMULLER		200 000
-----/-----		
799 ÜRETİM MALİYETİ	200 000	
791 İŞÇİ ÜCRET VE GİDERLERİ		200 000

790 İLK MAD VE MALZ GİD ve 793 DIŞARDAN SAĞ F VE HİZM (İmalat)

-----/-----		
151 YARI MAMULLER	200 000	
799 ÜRETİM MALİYETİ		200 000
-----/-----		
152 MAMULLER	200 000	
151 YARI MAMULLER		200 000
-----/-----		
620 SATILAN MAMULLER MALİYETİ	200 000	
152 MAMULLER		200 000
-----/-----		
799 ÜRETİM MALİYETİ	200 000	
790 İLK MADDE VE MALZEME GİDERLERİ		100 000
793 DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZM.		100000
-----/-----		
631 PAZARLAMA SATIŞ GİDERLERİ	130 000	
Dışarıdan sağlanan faydalar	50 000	
Çeşitli giderler	60 000	
Amortisman giderleri	20 000	
798 GİDER ÇEŞİTLERİ YANSITMASI		130 000
-----/-----		
798 GİDER ÇEŞİTLERİ YANSITMASI	130 000	
793 DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZM.		50 000
794 ÇEŞİTLİ GİDERLER		60 000
796 AMORTİSMAN GİDERLERİ		20 000

797 FİNANSMAN GİDERLERİ

-----/-----		
660 KISA VADELİ BORÇLANMA GİDERLERİ	125 000	
798 GİDER ÇEŞİTLERİ YANSITMASI		125 000
-----/-----		
798 GİDER ÇEŞİTLERİ YANSITMASI	125 000	
797 FİNANSMAN GİDERLERİ		125 000

Diğerleri

-----/-----		
632 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	700 000	
Personel gelirleri	150 000	
Dışarıdan sağlanan faydalar	200 000	
Çeşitli giderler	250 000	
Vergi harç gelirleri	20 000	
Amortisman	80 000	

798 GİDER ÇEŞİTLERİ YANSITMASI	700 000
-----/-----	
798 GİDER ÇEŞİTLERİ YANSITMASI	700 000
792 MEMUR ÜCRET VE GİDERLERİ	150 000
793 DIŞARDAN SAĞLA. FAYDA VE HİZMET.	200 000
794 ÇEŞİTLİ GİDERLER	250 000
795 VERGİ RESİM VE HARÇLAR	20 000
796 AMORTİSMAN GİDERLERİ	80 000
-----/-----	
600 YURT İÇİ SATIŞLARI	1 600
690 DÖNEM KAR VE ZARARI	1 600
-----/-----	
690 DÖNEM KAR VE ZARARI	1 355 000
620 SATILAN MAMULLER MALİYETİ	400 000
660 KISA VADELİ BORÇLANMA GİDERLERİ	125 000
631 PAZARLAMA SATIŞ GİDERLERİ	130 000
632 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	700 000
-----/-----	

ONUNCU BÖLÜM

10. ERTESİ YIL İŞLEMLERİ

a) 31.12.20,, kapanış yevmiyesini yazalım.

b)

31.12.20x1 Tarihli Bilanço			
121 Alacak Sen.	XX	321 Borç Sen.	X
.././20x2 Vade		.././20x2 Vade	
122 Alc.Sen.Rees.(-)	(X)	322 Borç S.Rees.(-)	(X)
129 Şüp.Tic.A.Karş(-)	(X)	421 Borç Sen.	X
221 Alacak Sen.	XX	.././20x3 Vade	
.././20x3 Vade		590 Dön.Net Karı	X

c) açılış yevmiye kaydını yapalım.

d) diğerlerini yapalım.

a) Senetli alacaklar tahsil edilerek alacak senetleri reeskont hesabı kapatılır.

-----/-----		
122 ALAC.SEN.REES.HS.	XX	
647 REES. FAİZ GEL.		XX
-----/-----		

b) Yine senetli borçlar ödenerek, reeskont hesabı kapatılır.

-----/-----		
657 REES.FAİZ GİD.	XX	
322 BORÇ SEN. REES.GİD.		XX
-----/-----		

d) Şüpheli alacak tahsil edilerek, karşılık hesabı kapatılır.

-----/-----		
129 ŞÜPH.TİC.ALC.KARŞ.HS.	XX	
644 KONUSU KALM. KARŞ.HES.		XX
-----/-----		

-----/-----
e) Ertesi yıl kısa vadeli borçlar ödenir:

-----/-----
300 BANKA KREDİLERİ XX
320 SATICILAR HS. XX
321 BORÇ SENETLERİ HS. XX
100 KASA HS. XX
(102 BANKA HS.)
-----/-----

f) Pasifte görülen yasal yükümlülükler, ters yazılarak kapatılır, fark 360 olarak alacaklı tarafa yazılır.:

-----/-----
370 D. KARI ÖDENECEK YASAL YÜKÜML. XX
371 DÖNEM KARI PEŞİN ÖDEN. YASAL Y. XX
360 ÖDENECEK VERGİLER XX
-----/-----

g) İlgili yılın dönem net kârı ertesi yıl geçmiş yıl kârları hesabına atılarak kapatılır.

-----/-----
590 DÖNEM NET KARI XX
570 GEÇMİŞ YIL KARI XX
-----/-----
570 GEÇMİŞ YIL KARI XX
331 ORTAKLARA BORÇLAR XX
-----/-----
331 ORTAKLARA BORÇLAR XX
100 KASA XX
-----/-----

Şirketlerde; Şirketler kar ettiğine, elde edilen bu kar üçe pay edilir. Birinci pay (370/360 kodlu hesaplar alacaklı) devlete % 20 olarak ayrılır, ikinci pay (540 alacaklı) şirkete karın % 5 i olarak ayrılır, üçüncü pay da (331 alacaklı) kalan tutardır ve ortaklara dağıtılır. :

-----/-----
590 DÖNEM NET KARI XX
570 GEÇMİŞ YIL KARI XX
-----/-----
570 GEÇMİŞ YIL KARI XX
540 YASAL YEDEKLER X
331 ORTAKLARA BORÇLAR X
-----/-----

İşletme **zarar** ettiğinde aşağıdaki gibi muhasebeleştirilir: İşletmenin zararı ortaktan tahsil edilir.

591 DÖNEM NET ZARARI

1 000

-----/-----
580 GEÇMİŞ YIL ZARARI 1 000
591 DÖNEM NET ZARARI 1 000

-----/-----
131 ORTAKLARDAN ALACAK 1 000
580 DÖNEM NET ZARARI 1 000
-----/-----

ONBİRİNCİ BÖLÜM

11.1. GEÇİCİ MİZANDAN KESİN MİZANA GEÇİŞ

Yukarıda birinci bölümde incelediğimiz işletmeler dönem sonunda 31.12 itibariyle iki mizan düzenlerler. Birincisi geçici mizan, ikincisi ise kesin mizandır. Kesin imzayı incelediğimizde aktif hesapların borç kalanı verdiği, pasif hesapların ise alacak kalanı verdiği görülecektir. Diğer 6..'lı ve 7..'li hesaplar yansıtılarak kapatıldığından bilançoda görülmeyecektir.

ÖRNEK :

<u>Kesin Mizan</u>		<u>Borç Kalan</u>	<u>Alacak Kalan</u>
100 KASA	100 000.-	96 000.-	4 000.-
102 BANKALAR H.	80 000.-	74 000.-	6 000.-
153 T. MALLAR HS.	250 000.-	200 000.-	50 000.-
321 B.SENETLERİ	40 000.-	45 000.-	5 000.-
500 SERMAYE HS.		65 000.-	65 000.-
591 DÖNEM NET ZARARI	10 000.-		10 000.-
600 YURT İÇİ SATIŞLAR	100 000.-	100 000.-	
621 SATILAN T. MAL MALİYET	90 000.-	90 000.-	
632 G. YÖNETİM GİDER.	30 000.-	30 000.-	
642 FAİZ GELİRLERİ	10 000.-	10 000.-	
770 G.YÖNETİM GİD.	30 000.-	30 000.-	
771 G. YÖNETİM G. YANSITM.	30 000.-	30 000.-	

Yukarıda görüldüğü gibi 6.. 'lı ve 7.. 'li hesaplar kapatılmakta (B=A), yani kalan vermemektedir. Bu hesapların diğer adı, **başarı hesaplarıdır**. Başka bir anlatımla belirtecek olursak, işletmenin kar ya da zarar ettiği bu hesaplardan anlaşılacaktır. 1.. ve 2..' li hesaplar borç kalanı verir ve bilançonun sol tarafında (aktif) yer alır, 3., 4., ve 5.. 'li hesaplar alacak kalanı verir ve bilançonun sağ (pasif) tarafında yer alırlar.

11.2.KAPANIŞ YEVMİYESİNİN YAZILMASI

Aktif hesaplar alacaklı tarafa, pasif hesaplar borçlu tarafa yazılır. Böylece tüm hesapların kalan vermemesi sağlanır.

-----/-----		
	100 KASA HS.	4 000
	102 BANKALAR HS.	6 000
	153 TİCARİ MALLAR HS.	50 000
	591 DÖNEM NET ZARAR	10 000
321 BORÇ SENETLERİ HS.		5 000
500 SERMAYE HS.		65 000
-----/-----		

11.3. BİLANÇO DÜZENLENMESİ

1 DÖNEN VARLIKLAR		3. KISA VADELİ YABAN.K.	
10 HAZIR DEĞERLER		32 TİCARİ BORÇLAR	
100 KASA	4 000.-		
102 BANKALAR	6 000.-	321 BORÇ. SNT.	5 000.-
15 STOKLAR		5. ÖZKAYNAKLAR	
153 TİC. MALLAR	50 000.-	50. ÖDENMİŞ SERMAYE	
		500 SERMAYE	65 000.-
		59. DÖNEM NET KZ	
		591 DÖNEM NET ZARAR	
			(10 000.-)
	-----		-----
	60 000		60 000
	=====		=====

11.4. GELİR TABLOSU

Ayrıntılı Gelir tablosunda yer alan kalemler aşağıdaki gibidir:

653BRÜT SATIŞLAR		100 000.-
1. YURTIÇİ SATIŞLAR	100 000.-	
2- YURTDIŞI SATIŞLAR		
3- DİĞER GELİRLER		
654SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)		
a. SATIŞTAN İADELER (-)		
b. SATIŞ İSKONTOLARI (-)		
c. DİĞER İNDİRİMLER (-)		
NET SATIŞLAR		
655SATIŞLARIN MALİYETİ (-)		(90 000.-)
a. SATILAN MAMULLER MALİYETİ (-)		
b. SATILAN TİCARİ MALLAR MALİYETİ (-)	90 000.-	
c. SATILAN HİZMET MALİYETİ (-)		
d. DİĞER SATIŞLARIN MALİYETİ (-)		
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI	10 000	
D-FAALİYET GİDERLERİ (-)	(30 000.-)	
e. ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ (-)		
f. PAZARLAMA, SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ (-)		
g. GENEL YÖNETİM GİDERLERİ (-)	(30 000.-)	
FAALİYET KARI VEYA ZARARI	(20 000.-)	
E- DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR	10 000	
656İŞTİRAKLERDEN TEMETTÜ GELİRLERİ		
657BAĞLI ORTAKLIKLARDAN TEMETTÜ GELİRLERİ		
658FAİZ GELİRLERİ	10 000.-	
659KOMİSYON GELİRLERİ		
660KONUSU KALMAYAN KARŞILIKLAR		
661MENKUL KIYMET SATIŞ KARLARI		
662KAMBIYO KARLARI		

663	REESKONT FAİZ GELİRLERİ	
664	ENFLASYON DÜZELTMESİ KARLARI	
665	FAALİYETLE İLGİLİ DİĞER GELİR VE KARLAR	
F-	DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	
666	REESKONT FAİZ GİDERLERİ (-)	
667	KOMİSYON GİDERLERİ (-)	
668	KARŞILIK GİDERLERİ (-)	
669	MENKUL KIYMET SATIŞ ZARARLARI	
670	KAMBIYO ZARARLARI	
671	ENFLASYON DÜZELTMESİ ZARARLARI	
672	DİĞER GİDER VE ZARARLAR (-)	
G-	FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	
1-	KISA VADELİ BORÇLANMA GİDERLERİ (-)	
2-	UZUN VADELİ BORÇLANMA GİDERLERİ (-)	
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR		(10 000.-)
H-	OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR	
1-	ÖNCEKİ DÖNEM GELİR VE KARLARI	
2-	DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR	
I-	OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR	
1-	ÇALIŞMAYAN KISIM GİDER VE ZARARLARI (-)	
2-	ÖNCEKİ DÖNEM GİDER VE ZARARLARI (-)	
3-	DİĞER OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)	
DÖNEM KARI VEYA ZARARI		(10 000.-)
	DÖNEM KARI VEYA ZARARI	
İ-	DÖNEM KARI, VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜK KARŞILIKLARI (-)	
	DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI	
DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI		

Önemli ayrıntı: Yevmiye maddesinde borçlandırılan 6.. 'lı hesaplar gelir tablosunda “-“ değer olarak yer alır, yevmiye maddesinde alacaklı tarafta yer alan 6.. 'lı hesaplar “+” olarak yer alır.. 690 ı kapatmak için , kar edildi ise 590 alacaklanır, zarar edildi ise 591 borçlanır.

Artı değer 6.. lı hesaplar borçlandırılarak kapatılır ve 690 kodlu kar zarar hesabına devredilir. Eksi değer 6.. lı hesaplar, alacaklandırılarak kapatılır, 690 a devredilir. 690 ı kapatırken, kar edildi ise 590 alacaklanır, zarar edildi ise 591 kodlu hesap borçlandırılır. 591 in borçlanması durumunda özkaynaklar azalır, 590 ın alacaklanması durumunda öz kaynaklar artar.

Yukarıdaki örneği diğer bir formatta tekrar açıklayalım:

690 DÖNEM KAR ZARAR HESABI

SMM	90 000.-	SATIŞLAR	100 000.-
G.YÖN. GİDER	30 000.-	FAİZ GELİRLERİ	10 000.-
	-----		-----
	120 000.-		110 000.-

690 KODLU HESABIN KAPANMASI GEREKTİĞİNDEN:

-----/-----		
692 DÖNEM NET KAR ZARAR	10 000.-	
690 DÖNEM KAR ZARAR		10 000.-
-----/-----		
591 DÖNEM NET ZARAR	10 000.-	
692 DÖNEM NET KAR ZARAR		10 000.-
-----/-----		

Aşağıdaki boşlukları doldurunuz:

Brüt satışlardan satış iadeleri ve satış iskontoları indirildiğinde net bulunur.

Net satışlardan, indirildiğinde Kar bulunur.

Brüt kardan faaliyet giderleri indirildiğinde Bulunur.

ÖDEV: Bu dönem görmüş olduğunuz 6.. lı hesapları gelir tablosuna yerleştirerek faaliyet karı ve net karı bulunuz. (Tutarları istediğiniz gibi yazabilirsiniz)

Aşağıdaki bilgilere göre Gelir tablosu Düzenleyiniz:

Satışlar 40 000, Satıştan İadeler 1 000, Satılan Ticari Mal Maliyeti 34 000,

Genel Yönetim Giderleri 2 000.

Monografi Çözümünde Aşamalar

- 1- Muhasebe içi envanter ile ilgili soruların yevmiye kaydı yapılır.
- 2- KDV mahsup edilir.
- 3- 7 'li hesaplar yansıtılır.
- 4- 6'lı hesaplar 690 'a devredilir. 690 kodlu hesap alacak kalanı verdiğiğinde işletme kar etmiştir. Bu durumda 690 kodlu hesap borçlanarak kapatılır ve 590 kodlu hesap alacaklanır. 590 ın alacaklanması aynı zamanda öz kaynakların artması anlamına gelir. 690 kodlu hesap borç kalanı verdiğiğinde 591 kodlu hesaba aktarılarak kapatılır.
- 5- Yevmiye maddesindeki tutarlar defteri kebirde aktarılarak kesin mizan çıkartılır. Yevmiyede borçlu olan hesaplar kebirde borçlu, alacaklı olan hesaplar kebirde alacaklı tarafa yazılır. Yevmiyeler defter-i kebirde geçirildikten sonra tikleme yapılarak kontrol edilir. Yevmiyenin genel toplamı mizanın genel toplamıdır.
- 6- Kapanış yevmiyesi yazılır. Tüm hesapların B=A olduğu görülür.
- 7- Kesin mizandan sonra Bilanço ve Gelir Tablosu Düzenlenir.

ONİKİNCİ BÖLÜM

Monografi Çözümünde Aşamalar

1. Muhasebe içi envanter ile ilgili soruların yevmiye kaydı yapılır.
2. KDV mahsup edilir.
3. 7 'li hesaplar yansıtılır.
4. 6'lı hesaplar 690 'a devredilir. 690 kodlu hesap alacak kalanı verdiği işletme kar etmiştir. Bu durumda 690 kodlu hesap borçlanarak kapatılır ve 590 kodlu hesap alacaklanır. 590 ın alacaklanması aynı zamanda öz kaynakların artması anlamına gelir. 690 kodlu hesap borç kalanı verdiği 591 kodlu hesaba aktarılarak kapatılır.
5. Yevmiye maddesindeki tutarlar defteri kebire aktarılarak kesin mizan çıkartılır. Yevmiyede borçlu olan hesaplar kebirde borçlu, alacaklı olan hesaplar kebirde alacaklı tarafa yazılır. Yevmiyeler defter-i kebirde geçirildikten sonra tikleme yapılarak kontrol edilir. Yevmiyenin genel toplamı mizanın genel toplamıdır.
6. Kapanış yevmiesi yazılır. Tüm hesapların B=A olduğu görülür.
7. Kesin mizandan sonra Bilanço ve Gelir Tablosu Düzenlenir.

12.1. MONOGRAFİ I (7 A Seçeneği , Şahıs firmasıdır)

... İşletmesine ait 31.12.200.. Tarihli Geçici Mizan

100 KASA HS	300,000	250,000
110 HİSSE SEN.	100,000	-
121 ALACAK SEN.	330,000	200,000
153 TİCARİ MALLAR	2,400,000	-
254 TAŞITLAR	500,000	-
257 BİRİKMİŞ AMORT.	-	200,000
320 SATICILAR	100,000	300,000
500 SERMAYE	-	2,000,000
600 YURT İÇİ SAT.	-	1,600,000
770 GENEL YÖN. GİD.	820,000	-
	<u>4,550,000</u>	<u>4,550,000</u>
	=====	=====

* Dönem sonu kasa sayımı yapılmış, kasada 40,000 olduğu anlaşılmıştır. Farkın nedeni henüz belirlenememiştir.

101-----/-----		
197 SAY.TES.NOK.	10,000	
01-Kasa Noksanı		
100-KASA		10,000
-----/-----		

* Hisse senedi değeri 80,000 TL. olduğu belirlenmiştir.

102-----/-----		
654 KARŞILIK GİD	20,000	
119.M.K. DEĞ.DÜŞ.		20,000

103-----/-----
 950 K.KABUL EDİLMİYEN GİD. 20 000
 951 K.K. EDİLMİYEN G.KARŞILIKL. 20 000
 -----/-----

* Dönem sonu mal mevcudu 1,400,000 TL'dir. S.M.M.'ni bulunuz.

D.Başı mal +Girişler= Satılan Malın Maliyeti+D.Sonu Mal
 2 400 000 = S. M. M + 1 400 000
 S.M.M. = 1,000,000 TL.

104-----/-----
 621 SAT.MAL.MALİYETİ 1,000,000
 153 TİCRARİ MALLAR 1,000,000
 -----/-----

*Taşıtl için normal usul %20 amortisman hesaplanmıştır. (Yönetim Gideri)

105-----/-----
 770 GENEL YÖNETİM GİD. 100,000
 257 BİRİKMİŞ AMORT. 100,000
 (500,000x0,20)
 -----/-----

*Yansıtma işlemleri ve Kapanış işlemleri ,

106-----/-----
 632 GENEL YÖNETİM GİD 920,000
 771 GENEL YÖNETİM GİD. YAN 920,000

107-----/-----
 771 GENEL YÖNETİM GİD. YAN 920,000
 770 GENEL YÖNETİM GİD 920,000

108-----/-----
 600 YURT İÇİ SATIŞLAR 1,600,000
 690 DÖNEM K/Z 1,600,000

109-----/-----
 690 DÖNEM K/Z 1,940,000
 654 KARŞ.GİDERLERİ 20,000
 632 GENEL YÖN.GİD. 920,000
 621 SAT.MAL.MALİYETİ 1 000,000

110-----/-----
 591 DÖNEM NET ZARARI 340,000
 690 DÖNEM K/Z 340,000
 -----/-----

Yevmiyeler genel toplamı 11 420 000 11 420 000
 =====

KESİN MİZAN

<u>HESAP ADI</u>	<u>BORÇ</u>	<u>ALACAK</u>	<u>BORÇ BAKİYESİ</u>	<u>ALACAK BAKİYE</u>
100 KASA	300 000	260 000	40 000	-
110 HİS SEN.	100 000	-	100 000	-
121 AL. SEN.	330 000	200.000	130 000	-
153 TİC.MAL.	2 400 000	1 000 000	1 400 000	-
254 TAŞITLAR	500 000	-	500 000	-
257 B.AMORT	-	300 000	-	300 000
320 SATICIL.	100 000	300 000	-	200 000
500 SERMAYE	-	2 000 000	-	2 000 000

600 Y.İÇ.SAT.1	600 000	1600 000	-	-
770 G.Y.GİD.	920 000	920 000	-	-
197 S.T.NOK.	10 000	-	10 000	-
654 KAR.GİD.	20 000	20 000	-	-
119 MK.D.DÜŞ	-	20 000	-	20 000
950 K.K.E.GİD.	20 000	-	20 000	-
951 K.K.E.G.KA	-	20 000	-	20 000
591 D.NET ZAR	340 000	-	340 000	-
632 G.Y.GİD.	920 000	920 000	-	-
771 G.Y.G.KAR.	920 000	920 000	-	-
690 DÖN.K/Z	1 940 000	1 940 000	-	-
621 S.M.M	1 000 000	1000 000	-	-

TOPLAM:11 420 000 11 420 000 2 640 000 2 640 000

Kapanış yevmiyesi :

119 M.K. DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞIL.	20 000
257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	300 000
320 SATICILAR	200 000
500 SERMAYE	2 000 000
951 K.K.EDİLMİ. Gİ. KARŞIL.	20 000
100 KASA	40 000
110 HİSSE SENETLERİ	100 000
121 ALACAK SNT.	130 000
153 TİCARİ MALLAR	1 400 000
254 TAŞITLAR	500 000
197 SAYIM TESELLÜM N.	10 000
950 K.K. EDİLMİYEN GİDL.	20 000

Yukarıdaki yevmiye kaydı ile tüm hesapların borçlu ve alacaklı tarafları eşitlenmiş oldu. (Tüm hesaplar kapatıldı.)

Not: Yukarıdaki kesin mizana göre bilanço ve gelir tablosunu düzenleyiniz.

12.2. MONOGRAFİ 2 :

(Şahıs firmasıdır, kar ettiği takdirde yasal yükümlülük ayrılmaz)

31.12.20x1. tarihli Geçici Mizan

100 KASA HS	1.100.000	900.000
102 BANKALAR HS	100.000	90.000
110 HİSSE SENT	10.000	-
153 TİC. MAL	1.000.000	-
180 GEL AYL. AİT GİD	7.000	-
190 DEVREDEN KDV	140.000	110.000
191 İND KDV	140.000	90.000
254 TAŞITLAR	50.000	-
255 DEMİRBAŞ	20.000	-

257 BİR AMORT	–	10.000
262 KUR GİD	5.000	–
320 SATICILAR	185.000	640.000
360 ÖD VER FON	15.000	45.000
391 HES KDV	60.000	120.000
500 SERMAYE	–	100.000
600 Y İÇİ SAT	–	967.000
760 PAZ GİD	10.000	
770 GEN YÖNT	230.000	
	<u>3.072.000</u>	<u>3.072.000</u>

- 1) Bankalar lehimize 3.000 faiz tahakkuk ettirdi. Bu tutarın 300 TL si stopajdır.
- 2) Hisse senedi değeri 8.000 TL ye düşmüştür.
- 3) Dönem sonu stok 400.000 TL dir.
- 4) Kuruluş gideri için %20 amortisman hesaplandı.(Yönetim Gideri)
- 5) Taşıtlar ve Demirbaşlar için %10 amortisman hesaplandı.(Yönetim Gideri)
- 6) Gelecek aylara ilişkin giderler dönem içinde tüketildi. (Gidere dönüştü) Yönetim gideridir.

İstenenler:

- 1- Soruları cevaplayınız.
- 2- KDV Mahsubunu yapınız.
- 3- Yansıtmaları yapınız.
- 4- 690'a devir yapınız.
- 5- Defteri kebiri yazıp, Kesin mizanı çıkarınız.
- 6- Kapanış yevmiyelerini yapınız
- 7- Bilanço, Gelir Tablosunu düzenleyiniz.
- 8- Dönem sonu envanter işlemlerini yapınız.

101-----/-----		
102 BANKALAR HS	2700	
193 PEŞ ÖD VER FON	300	
642 FAİZ GELİRLERİ		3000
102-----/-----		
654 KARŞILIK GİD	2000	
119 MENK KİY DEĞ.DÜŞ KARŞIL		2000
103-----/-----		
950 K.K. EDİLMİ. GİD.	2000	
951 K.K. EDİLMİ. GİD. KARŞIL.		2000
104 -----/-----		
621 S.M.M	600 000	
153 TİC MALLAR		600 000
105 -----/-----		
770 GEN YÖNETİM GİD	1 000	
Kuruluş gideri amortismanı		
268 BİR AMORTİSMAN		1000
106-----/-----		
770 GEN YÖNETİM GİD	7 000	
Taşıtl. amorti.		
Demirbaş amorti.		
257 BİR AMORTİ		7 000
107 -----/-----		
770 G.YÖNETİM GİDERLERİ	7 000	
180 GELECEK AYL. AİT. GİD.		7 000
112 -----/-----		
600 YURT İÇİ SATIŞLARI	967 000	
642 FAİZ GELİRLERİ	3 000	
690 DÖNEM KAR ZARARI		970 000
113 -----/-----		
690 DÖNEM K\Z	857 000	

	621 S.M.M	600 000	
	654 KARŞ GİD	2 000	
	631 PAZ GİD	10 000	
	632 GEN YNT GİD	245 000	
114-----/-----			
	690 DÖNEM K/Z	113 000	
	692 DÖNEM NET KAR/ZARAR		113 000
115-----/-----			
	590 DÖNEM NET KAR		113 000
	692 DÖNEM K/Z	113000	
116-----/-----			
	391 HES KDV	60 000	
	190 DEVR KDV	20 000	
	191 İND KDV		50 000
	190 DEVR KDV		30 000
-----/-----			
YANSITMALAR			
108-----/-----			
	632 GEN YÖNT GİD	245 000	
	771 GEN YNT GİD YANS		245 000
109-----/-----			
	771 GENYÖNT GİD YANS	245 000	
	770 GEN YNT GİD YAN		245 000
110-----/-----			
	761 PAZ GİD YANS	10 000	
	760 PAZ GİD		10 000
-----/-----			
Ödev: Yukarıdaki monografide değişiklikler yaparak siz de çözebilirsiniz. (Denemeye değer!..)			
111-----/-----			
	631 PAZARLAMA GİDERLERİ	10 000	
	761 PAZ GİD YAN.		10 000
-----/-----			

KESİN MİZAN

<u>HESAP ADI</u>	<u>BORC</u>	<u>ALACAK</u>
100 KASA	1100000	900000
102 BANKA	102700	900000
110 HİSSE SEN	10000 -	
153 TİC MAL	1000000	600000
180 GELAYAİT GİD	7000	7000
190 DEVREDENKDV	160000	140000
191 İND KDV	140000	140000
254 TAŞITLAR	5000	-
255 DEMİŞBAŞLAR	20000	-
257 BİR AMORTİS	-	17000
262 KUR ve ÖRG GİD	5000	-
320 SATICILAR	185000	640000
360 ÖD VERGİ ve FON	15000	45000
391 HES KDV	120000	120000
500 SERMAYE	-	1000000
600 YİS	967000	967000
760 PAZR DAĞ GİD	1 0000	10000

770 GYG	245000	245000
193 PEŞ ÖD VERGİ	300	-
642 FAİZ GİD	3000	3000
654 KAR.GİD	2000	2000
119 MEN KIY DEĞ DÜŞ	-	2000
950	2000	-
951	-	2000
621 S.M.M	600000	600000
268 BİRK AMORT	-	1000
631 PAZ SAT DAĞ GİD	10000	10000
632 G.Y.G	245000	245000
690 DÖNEM K/Z	970000	970000
692 DÖNEM NET K/Z	113000	113000
590 DÖNEM NET KARI	-	113000
761 PAZ SAT DAĞ GİD	10000	10000
771 GEN YÖN GİD YANS	245000	245000
	-----	-----
	6337000	6337000

12.3. MONOGRAFİ 3:

GEÇİCİ MİZAN

100 KASA	265 000	215 000
121 ALACAK SEN.	80 000	60 000
153 TİCARİ MALLAR	415 000	-
193 PEŞ.ÖDENEN VER.	5 000	-
254 TAŞITLAR	200 000	-
257 BİR.AMORTİSMAN-		40 000
321 BORÇ SENETLERİ	300 000	400 000
131 ORT. ALACAKLAR	143 000	-
500 SERMAYE	-	200 000
600 YURT İÇİ SAT.	-	500 000
770 GEN. YÖN.GİD.	5000	-
780 FİNANS. GİD.	2000	-
	-----	-----
	1 415 000	1 415 000
	=====	=====

153 TİCARİ MAL envanter bilgileri

D.BAŞI: 10 AD.x 10 000 =100 000	
ALIŞ : 20 AD.x 12 000 = 240 000	
ALIŞ :5 AD. x 15 000 = 75 000	

35 AD.	415 000

DÖNEM SONU MAL=10 ADET
FİFO YÖNTEMİ

- 1-SMM Hesaplayınız.
- 2-YASAL YÜK.KARŞILIGI HESAPLAYINIZ KDV %30
- 3-TAŞIT İÇİN %20 NORMAL USUL AMORTİSMAN HESAPLAYINIZ.

4-ALACAK SENETİ TARİHİ : 20.02 200X

REESKONT FAİZ ORANI : %50

BORÇ ÖDEME TARİHİ : 10.02.200X

İSKONTO ORANI : %50

NOT: Senetli alacağın 1 000 TL.' si KDV dir.

HESAP ÖZETİ

D.BAŞI	100 000	SATIŞLAR	500 000
ALIŞLAR	315 000	D.SONU	135 000
BRÜT KAR	220 000		
	<u>635 000</u>		<u>635 000</u>

$$5 \text{ AD.x } 15 \text{ 000} = 75 \text{ 000}$$

$$5 \text{ AD x } 12 \text{ 000} = 60 \text{ 000}$$

$$\text{-----}$$
$$135 \text{ 000}$$

$$\text{D.BAŞI MAL} + \text{ALIŞLAR} = \text{SMM} + \text{D. SONU MAL}$$

$$100 \text{ 000} + 315 \text{ 000} = \text{SMM} + \text{D SONU}$$

$$415 \text{ 000} - 135 \text{ 000} = 280 \text{ 000 SMM}$$

$$\text{SATIŞLAR} - \text{SMM} = \text{BRÜT KAR}$$

$$500 \text{ 000} - 280 \text{ 000} = 220 \text{ 000 BRÜT KAR}$$

$$\text{SMM} = \text{D. BAŞI} + \text{ALIŞLAR} = \text{SATIŞLAR} - \text{D SONU MAL.}$$

$$\text{SMM} = 100 \text{ 000} + 315 \text{ 000} = \text{SMM} - 135 \text{ 000}$$

$$\text{SMM} = 415 \text{ 000} - 135 \text{ 000} = 280 \text{ 000}$$

$$\text{-----/-----}$$
$$621 \text{ SMM} \quad 280 \text{ 000}$$
$$153 \text{ TİC.MALLAR} \quad 280 \text{ 000}$$

$$\text{-----/-----}$$
$$770 \text{ GEN.YÖN.GİD.} \quad 40 \text{ 000}$$
$$257 \text{ BİR.AMORTİSMAN} \quad 40 \text{ 000}$$

Reeskont Hesaplamaları

Alacak senetleri için :

$$20 \text{ 000} - 1000 \text{ TL (KDV)} = 19 \text{ 000}$$

$$19 \text{ 000} - 19 \text{ 000} \times 360$$

$$\text{-----}$$
$$360 + (\%50 \times 50)$$

$$= 19 \text{ 000} - 17 \text{ 767} = 1 \text{ 233 TL.}$$

Borç senetleri için :

$$100 \text{ 000} * 360$$

$$100 \text{ 000} \text{-----}$$

$$360 + (\%50 \times 40)$$

$$= 100 \text{ 000} - 94 \text{ 737}$$

$$= 5 \text{ 263}$$

-----/-----	
657 REESKONT FAİZ GİD	1 233
122 ALAC.SEN REES.	1 233
-----/-----	
322 BORÇ SENT.REESK.	5 263
647 REES.FAİZ GEL.	5 263
-----/-----	
371 D.K. PEŞ.ÖD.YAS YÜK	5000
103 PEŞİN ÖD.VERGİ.	5000
-----/-----	
632 GENEL YÖN.GİD.	45 000
660 K.VAD.BORÇ.GİD.	2 000
771 GEN YÖN GİD YANS	45 000
781 FİNANS.GİD YANS.	2 000
-----/-----	
771 G. YÖN GİD YANS.	45 000
781 FİNANS.GİD.YANS.	2 000
770 GENEL YÖNET GİD.	45 000
780 FİNANS. GİDERİ	2 000
-----/-----	
690 DÖN.K/Z 328 233	
621 SMM	280 000
657 REESK.FAİZ GİD.	1 233
632 GEN YÖN GİD.	45 000
660 K.VAD.BORÇ GİD	2000
-----/-----	
600 YURT İCİ SAT	500 000
647 REESK.FAİZ GEL.	1 233
690 DÖN K/Z	505 263
-----/-----	
690 DÖN K/Z	117 030
691 DÖN.K YAS YÜK.	5
01 K.V =53 109	
692 DÖN.NET KAR	1
-----/-----	
691 DÖN.KAR.YAS.YÜK.	58 420
370 DÖN.K.YAS. YÜK. KAR.	58 420
-----/-----	
692 DÖN.NET KAR	118 610
590 DÖN.NET KAR.	118 610
-----/-----	

<u>MİZAN</u>				
HESAP ADI	BORÇ	ALACAK	B.BAKİYESİ	A.BAKİYESİ
100 KASA	265 000	215 000	50 000	-
121 ALC.SEN	80 000	60 000	20 000	-

122 ALC.S.REES	-	1 233	-	1 233
131 ORT BORÇ		143 000	-	143000
153 TİC MAL	415 000	280 000	135 000	-
254 TAŞITLAR	200 000	-	200 000	-
257 BİR AMOR	-	80 000	-	80 000
320 SATICILAR	300 000	400 000	-	100 000
370 D.K.Y.Y.KAR	-	58 420	-	58 420
371 D.K.P.ÖD.Y.Y.	5000	-	5 000	-
500 SERMAYE	-	200 000	-	200 000
590 DÖN.NET KARI	-	118 610	-	118 610
322 BORÇ SEN.REES.	5 263	-	5 263	-
	1 413 263	1 413 263	558 263	558 263

12.4. MONOGRAFİ 4: 7A' ya göre TİCARET İşletmesi

MİZAN CETCELİ				31.12.20..	
KD	HESAP ADI	BORÇ	ALACAK	BORÇ BAKİYE	ALACAK BAKİYE
100	KASA	940.600	9.900	930.700	
120	ALICILAR	180.000	120.000	60.000	
153	TİCARİ MAMÜLLER	950.000		950.000	
191	İNDİRİLECEK KDV	125.000	92.000	33.000	
253	TESİS MAK. CİHAZ	160.000		160.000	
255	DEMİRBAŞLAR	80.000		80.000	
257	BİR.AMORTİSMANL.		64.000		64.000
264	ÖZEL MALİYETLER	40.000		40.000	
268	BİR.AMORTİSMANL.		800		800
320	SATICILAR	25.700	450.000		424.300
360	ÖD.VER.FONLAR	5.000	12.500		7.500
361	ÖD.SOS.GÜV.KES.	6.400	10.800		4.400
391	HES. KDV	113.400	131.400		18.000
500	SERMAYE		500.000		500.000
600	YURT İÇİ SATIŞLAR		1.339.200		1.339.200
770	GENEL YÖN. GİD.	80.000		80.000	
780	FİNANSMAN GİD.	24.500		24.500	
	TOPLAM	2.730.600	2.730.600	2.358.200	2.358.200

DÖNEM SONU
İŞLEMLERİ

1. 40.000.000 TL'lık müşteri alacağının tahsili şüpheli hale gelmiştir. %40 karşılık ayrılması kararlaştırılmıştır.

2. Dönem sonu stoklarının maliyet tutarları 350.000.000 TL olarak hesaplanmıştır

3. KDV mahsubu yapılmıştır.

4. Makine ve demirbaşlar % 40 oranında yeniden değerlemeye tabi tutulmuştur.

5. Makinalar üzerinden %20, demirbaşlar ve özel maliyet bedeli üzerinden %10 amortisman ayrılmıştır.

6. Gider hesaplarının gelir tablosu hesaplarına devirleri yansıtma hesapları kullanılarak yapılmıştır.

7. Gelir tablosu(gelir ve gider) hesapları dönem kar ve zararı hesabına devredilerek kapatılmıştır.

8. Dönem karı üzerinden hesaplanan vergi % 40 'dır.

İstenen : Dönem sonu işlemlerini kaydedip, kesin mizan, bilanço ve gelir tablosunu düzenleyiniz.

ÇÖZÜM :

YEVMIYE KAYITLARI				
Gmenv				
	GEÇİCİ MİZAN TOPL.		2.730.600	2.730.600
	31.12.20..			
1.	128 ŞÜPHELİ ALAC. 120 ALICILAR		40.000	40.000
	31.12.20..			
2.	654 KARŞILIK GİD. 129 ŞÜPHELİ ALAC.KARŞ.		16.000	16.000
	31.12.20..			
3.	621 SATIŞLARIN MAL. 153 TİCARİ MALLAR		600.000	600.000
	31.12.20..			
4.	391 HES. KDV. 190 DEVR. KDV 191 İND. KDV		18.000 15.000	33.000
	31.12.20..			
5.	253 MAK.TES.CİHAZ 255 DEMİRBAŞLAR 257 BİRİKMİŞ AMORT 522 MDV YEN.DEĞ. ART.		64.000 32.000	25.600 70.400
	31.12.20..			
6.	770 GEN. YÖN. GİD. 770.01 Makina 770.02 Demirbaş 770.03 Özel Mal. 257 BİRİKMİŞ AMOR. 257.01 Makine 257.02 Demirbaş 268 BİRİKMİŞ AMORT. 268.01 Özel Mal	44.800 11.200 4.000	60.000	56.000 4.000
	31.12.20..			
7.	632 GENEL YÖN. GİD. 771 GENEL YÖN. GİD.H. 771.01 771.02	124.800 11.200	140.000	140.000

	771.03	4.000		
	31.12.20..			
8.	660 KISA VAD. BORÇL.GİD.		24.500	
	781 FİNANSMAN GİD. Y. H.			24.500
	31.12.20..			
9.	771 GEN. YÖN. GİD. Y.H.		140.000	
	781 FİNANSMAN GİD. Y. H		24.500	
	770 GEN. YÖN. GİD			140.000
	780 FİNANSMAN GİD.			24.500
	31.12.20..			
10.	690 DÖNEM KAR ZAR HES.		780.500	
	621 SATIŞLARIN MAL.			600.000
	632 GEN. YÖN. GİD			140.000
	654 KARŞ. GİD.			16.000
	660 KISA VAD. BORÇL.GİD.			24.500
	31.12.20..			
11.	600 YURT İÇİ SAT.		1.339.200	
	690 DÖNEM KAR ZAR HES			1.339.200
	31.12.20..			
12.	691 DÖN. KARI VER. VE DİĞ. YAS. YÜK. KARŞ.		139.675	
	370 DÖN. KARI VER. VE DİĞ. YAS. YÜK. KARŞ.			139.675
	31.12.20..			
13.	690 DÖNEM KAR ZAR HES		558.700	
	691 DÖN. KARI VER. VE DİĞ. YAS. YÜK. KARŞ.			139.675
	692 DÖN. NET KARI			419.025
	31.12.20..			
14.	692 DÖN. NET KARI		419.025	
	590 DÖN. NET KARI			419.025
	31.12.20..			
	TOPLAM		7.141.700	7.141.700
<u>DEFTERİ KEBİR KAYITLARI</u>				
	100 KASA		257 BİR.AMORTİSMANLAR	
	940.600	9.900	-	64.000
				25.600
				<u>56.000</u>

				145.600
	120 ALICILAR		264 ÖZEL MALİYETLER	
	180.000	120.000	40.000	-
		40.000		
		160.000		
	153 TİCARİ MAMÜLLER		268 BİR.AMORTİSMANLAR	
	950.000	-	-	800
		600.000		4.000
				4.800
	191 İNDİRİLECEK KDV		320 SATICILAR	
	125.000	92.000	25.700	450.000
		33.000		
		125.000		
	253 TESİS MAK. CİHAZ		360 ÖD.VER.FONLAR	
	160.000	-	5.000	12.500
	64.000			
	224.000			
	255 DEMİRBAŞLAR		361 ÖD.SOS.GÜV.KES.	
	80.000	-	6.400	10.800
	32.000			
	112.000			
	391 HES. KDV		500 SERMAYE	
	113.400	131.400	-	500.000
	18.000			
	131.400			
	600 YURT İÇİ SATIŞLAR		770 GENEL YÖN. GİD.	
	1.339.200	1.339.200	80.000	-
			60.000	140.000
			140.000	
	780 FİNANSMAN GİD.		632 GENEL YÖN. GİD.	
	24.500	-	140.000	140.000
		24.500		
	128 ŞÜPHELİ ALAC.		660 KISA VAD. BORÇL.GİD.	
	40.000		24.500	24.500
	654 KARŞILIK GİD.		781 FİNANSMAN GİD. Y. H.	
	16.000	16.000	24.500	24.500
	129 ŞÜPHELİ ALAC.KARŞ.		771 GEN. YÖN. GİD. Y.H.	
		16.000	140.000	140.000

632	GENEL YÖN. GİD.	140.000	140.000		
654	KARŞ. GİD.	16.000	16.000		
660	KISA VAD. BORÇL.GİD.	24.500	24.500		
690	DÖNEM KAR ZAR. HES	1.339.200	1.339.200		
691	DÖN. KARI VER.YYK.	139.675	139.675		
692	DÖN. NET KARI	419.025	419.025		
770	GENEL YÖN. GİD.	140.000	140.000	--	
771	GEN. YÖN. GİD. Y.H.	140.000	140.000		
780	FİNANSMAN GİD.	24.500	24.500		
781	FİNANSMAN GİD. Y. H.	24.500	24.500		
	TOPLAM	7.141.700	7.141.700	1.731.700	1.731.700
	GELİR TABLOSU				
	BRÜT SATIŞLAR			1.339.200	
600	YURT İÇİ SATIŞLAR		1.339.200		
	NET SATIŞLAR			1.339.200	
	SATIŞLARIN MALİYETİ			600.000	
621	SATILAN TİC MALLAR MALİYETİ		600.000		
	BRÜT SATIŞ KARI			739.200	
	FAALİYET GİDERLERİ			140.000	
632	GENEL YÖNETİM GİD.		140.000		
	FAALİYET KARI VEYA ZARARI			599.200	
	D. FAALİYETLERDEN OLAĞAN GEL VE KARL.				
	D. FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZAR.			16.000	
654	KARŞILIK GİD.		16.000		
	OLAĞAN KAR VEYA ZAR.			583.200	
	FİNANSMAN GİD.			24.500	
660	KISA VADELİ BORÇLANMA GİD.		24.500		
	OLAĞAN KAR VEYA ZAR.				
690	DÖNEM KARI VE ZAR.			558.700	
691	DÖNEM KARI VERGİ VE YASAL YÜK. KARŞ.			139.675	
692	DÖNEM NET KARI VE ZARARI			419.025	

361	ÖD.SOS.GÜV.KES.		4.400		
370	DÖNEM KARI VER.VE DİĞ.YAS.Y.		139.675		
500	SERMAYE		500.000		
522	MDV YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞ		70.400		
590	DÖNEM NET KARI		419.025		
		100	KASA		930.700
		120	ALICILAR		20.000
		128	ŞÜPHELİ ALACAKL.		40.000
		190	DEVİR. KDV		15.000
		153	TİCARİ MAL		350.000
		253	TESİS MAK. CİHAZ		224.000
		255	DEMİRBAŞ		112.000
		264	ÖZEL MALİYETLER		40.000
	Bilanço Hesaplarının Kapanış Kaydı				

12.5. MONOGRAFİ 5: HG Ticaret İşletmesi 01.12.2008 tarihinde aşağıdaki varlık ve kaynaklarla kuruluyor.

100 Kasa Hesabı.....	60.000
102 Bankalar Hesabı.....	100.000
121 Alacak Senetleri Hesabı.....	20.000
255 Demirbaşlar Hesabı.....	60.000
300 Banka Kredileri Hesabı.....	80.000
421 Borç Senetleri Hessabı.....	70.000

HG Ticaret İşletmesi Aralık ayındaki dönem içi işlemleri aşağıdaki gibidir.

- 05.12.2008 tarihinde 15.000 TL tutarındaki malı peşin olarak almıştır. KDV % 18 hariç.
- 09.12.2008 tarihinde banka hesabındaki parasından 30.000 TL para çekiyor.
- 11.12.2008 tarihinde işletmede kullanılmak üzere 500 TL tutarında kırtasiye malzemesini peşin alıyor. KDV % 8 hariç
- 15.12.2008 tarihinde 20.000 TL tutarındaki malı satıyor. KDV % 18 hariç. İşletme kdv tutarını peşin alıyor, kalanı için çek alıyor.
- 18.12.2008 tarihinde banka kredisinin 4.000 TL tutarındaki taksidini ve 600 TL faizini peşin ödüyor.
- 20.12.2008 tarihinde elinde bulunan alacak senetlerinin yarısını peşin tahsil ediyor.
- 22.12.2008 tarihinde 10.000 TL tutarındaki malı alıyor. KDV % 18 hariç. Kdv sini ve yarı fiyatını peşin ödüyor, kalanı banka hesabından ödüyor.
- 28.12.2008 tarihinde 5.000 TL tutarındaki malı çek olarak satıyor. KDV % 18 hariç.

HG Ticaret İşletmesinin dönem sonu envanter işlemleri aşağıdaki gibidir.

- Demirbaşlar için amortisman oranı %20 olarak belirlenmiştir.
- Yapılan envanter sonucunda işletmenin dönem sonu mal mevcudu 6.000 TL olarak belirlenmiştir.
- İşletmenin bankadaki parasına 4.000 TL faiz yatırıldığı anlaşılmıştır.

İstenenler: HG Ticaret İşletmesinin;

- 1-Açılış bilançosunu düzenleyiniz
- 2-Yevmiye kayıtlarını yapınız
- 3-Büyük defter kayıtları yapınız

- 4-Aylık mizanını düzenleyiniz
- 5-Dönem sonu envanter işlemlerini yapınız
- 6-Gelir tablosunu düzenleyiniz
- 7-Gelir-gider hesaplarının kapatılmasını yapınız
- 8-Kesin mizanını düzenleyiniz
- 9-Dönem sonu bilançosunu düzenleyiniz
- 10-Bilanço hesaplarının kapatılmasını yapınız
- 11-Yeni muhasebe dönemi hesaplarının açılmasını yapınız

12.6. MONOGRAFİ 6:

Y Ticaret İşletmesi, 2 Ocak 2006 tarihinde 10 000 nakit sermaye ile işe başlamış ve dönem içerisinde aşağıdaki işlemleri yapmıştır.

- 1- B Bankasında 7 000 tl bir mevduat hesabı açmıştır.
- 2- İşletme, 5 000 TL'sına bir bina satın almıştır. Bina bedelinin: 2 000 TL'sı peşin, 2000 TL'sı keşide edilen bir bonuyla geriye kalanı ile KDV'si borçlanılarak karşılanmıştır.
- 3- İşletme, 700.TL-'lık demirbaşı kredili olarak satın almıştır.
- 4- İşletme, peşin bedelle 18 TL'lık kırtasiye satın almıştır.(Bir gider hesabında muhasebeleştirilmiştir.)
- 5- İşletme, yarısı ile KDV'si keşide edilen bir çek karşılığında ve yarısı da kredili olmak üzere 4 000 TL'lık mal satın almıştır.
- 6- İşletme, 30 TL'lık 2 yıllık sigorta gideri ödemiştir. (Bir bilanço hesabında muhasebeleştirilmiştir.)
- 7- İşletme, 3.200.-TL'lık malı 1.200.-TL'sı peşin, 1.000.tl'sı senetle ve geriye kalanı da kredili satmıştır. Kdv hariç %18.
- 8- İşletme, satın aldığı maldan kusurlu olduğu saptanan 500.- TL'lık malı satıcı işletmeye iade etmiştir.
- 9- İşletme, 150.TL'lık iskontoda bulunduğunu alıcı işletmeye bir dekontla bildirmiştir.
- 10- Ödenecek personel ücretleri ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

Brüt Ücretler	1700.- TL
SSK İşveren Payı	340 TL
SSK İşveren işsizlik payı.....	34 TL.
SSK İşçi Payı	200.- TL
SSK işçi işveren payı.....	17 TL.
Gelir Vergisi Stopajı	222,45.- TL
Damga Vergisi	10,02.- TL
- 11-KDV Mahsup kaydı yapılmıştır.
- 12-Verilen çekler bankadaki hesaptan tahsil edilmiştir.

İşletme dönem sonunda aşağıdaki envanter işlemlerini yapmıştır.

- 1- Kasa mevcudunun 2 047,86.- TL'sı ve mal mevcudunun 1.700.-TL'sı olduğu saptanmıştır.
- 2- Binalar ve demirbaşlara ilişkin yıllık amortisman giderleri sırası ile 150.-TL'sı ve 50.- TL'sıdır.
- 3- Kırtasiye giderlerinin 10.-TL'lık kısmı ile sigorta giderlerinin 7.5 TL'lık kısmı bu döneme aittir. Ayrıca, gelecek yıllara ait sigorta giderlerinin yarısı gelecek dönemi ilgilendirmektedir.
- 4- Diğer çeşitli borçların 805 TL'lık kısmı ödenmiştir. Bu işlemin muhasebeleştirilmediği saptanmıştır.

İSTENENLER : Y Ticaret İşletmesinin;

- 1- Dönemiçi işlemlerine ilişkin muhasebe kayıtlarını yapınız.
- 2- Dönemsonu (envanter) işlemlerine ilişkin Günlük Defter Kayıtlarını (geçici mizanın düzenlendiği varsayımı esas alınmaktadır) yapınız.

NOT: 1- Y.Ticaret İşletmesi, mal hareketlerini aralıklı sayım (envanter) yöntemine göre izlemektedir.

2-Ticaret İşletmesi, maliyet ve giderleri 7/A seçeneğine göre muhasebeleştirilmektedir.

12.7. MONOGRAFİ 7:

100 KASA HS.	840.000	640.000
102 BANKA	700.000	190.000
110 HİSSE SENT.	500.000	300.000
120 ALICILAR	650.000	240.000
121 ALAC. SNTL.	400.000	250.000
153 TİC.MAL	735.000	15.000
191 İND.KDV	120.000	80.000
193 P.ÖD.VERGİ	70.000	—
255 DEMİRBAŞ	500.000	—
257 BİR.AMORT.	—	200.000
321 B.SNTLÇ.	150.000	600.000
391 HES.KDV.	80.000	140.000
500 SERMAYE	—	2.000.000
600Y.İÇİ SAT.	—	400.000
794 ÇEŞİT GİD.	310.000	—
	<u>5.055.000</u>	<u>5.055.000</u>
	=====	=====

****Bu işletme şahıs firmasıdır, yasal yükümlülük ayrılmayacaktır.**

1.Dönem sonunda kasa sayımı yapılmış sayımda kasada 220.000 TL. olduğu belirlenmiştir. Bu farkın kayıtlara geçmeyen bir faiz gelirinden kaynaklandığı anlaşılmıştır. (Peşin Öd. Vergi İhmal edilmiştir.)

2. Mal sayımında 40.000 TL. tutarındaki malın değerinin düştüğü tespit edilmiştir. Bu malın emsal bedelinin 30.000 TL. olduğu saptanmıştır.

3. Dönem sonu ticari mal mevcudu 445.000 TL. dır. Sayım sonucu anlaşıldı.

4. İşletmenin elinde bulunan alacak senetleri bugünkü iskontolu peşin değeri 130.000 TL. dır.

5. İşletmenin elinde bulunan Borç Sen. Bugünkü iskontolu peşin değeri 420.000 TL dır.

6. Amortisman normal usul oranı % 20 dir. Demirbaş için. (Yönetim Gideri)

NOT: Bu işletme şahıs firmasıdır, yasal yükümlülük ayrılmayacaktır.

TEKDÜZEN HESAP PLANI

1. DÖNEN VARLIKLAR

10 HAZIR DEĞERLER

- 100 KASA
- 101 ALINAN ÇEKLER
- 102 BANKALAR
- 103 VERİLEN ÇEKLER ve ÖDEME EMİRLERİ (-)
- 108 DİĞER HAZIR DEĞERLER

11 MENKUL KIYMETLER

- 110 HİSSE SENETLERİ
- 111 ÖZEL KESİM TAHVİL, SENET ve BONOLAR
- 112 KAMU KESİMİ TAHVİL, SENET ve BONOLAR
- 118 DİĞER MENKUL KIYMETLER
- 119 MENKUL KIYMETLER DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)

12 TİCARİ ALACAKLAR

- 120 ALICILAR
- 121 ALACAK SENETLERİ
- 122 ALACAK SENETLERİ REESKONTU (-)
- 126 VERİLEN DEPOZİTO ve TEMİNATLAR
- 127 DİĞER TİCARİ ALACAKLAR
- 128 ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR
- 129 ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR KARŞILIĞI (-)

13 DİĞER ALACAKLAR

- 131 ORTAKLARDAN ALACAKLAR
- 132 İŞTİRAKLERDEN ALACAKLAR
- 133 BAĞLI ORTAKLIKLARDAN ALACAKLAR
- 135 PERSONELDEN ALACAKLAR
- 136 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR
- 137 DİĞER ALACAK SENETLERİ REESKONTU (-)
- 138 ŞÜPHELİ DİĞER ALACAKLAR
- 139 ŞÜPHELİ DİĞER ALACAKLAR KARŞILIĞI (-)

15 STOKLAR

- 150 İLK MADDE ve MALZEME
- 151 YARI MAMULLER- ÜRETİM

- 152 MAMULLER
- 153 TİCARİ MALLAR
- 157 DİĞER STOKLAR
- 158 STOK DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)
- 159 VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI
- 17 YILLARA YAYGIN İNŞAAT ve ONARIM MALİYETLERİ
- 170 – 178 YILLARA YAYGIN İNŞAAT ve ONARIM MALİYETLERİ
- 179 TAŞERONLARA VERİLEN AVANSLAR
- 18 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER ve GELİR TAHAKKUKLARI
- 180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER
- 181 GELİR TAHAKKUKLARI
- 19 DİĞER DÖNEN VARLIKLAR
- 190 DEVREDEN KDV
- 191 İNDİRİLECEK KDV
- 192 DİĞER KDV
- 193 PEŞİN ÖDENEN VERGİLER ve FONLAR
- 195 İŞ AVANSLARI
- 196 PERSONEL AVANSLARI
- 197 SAYIM ve TESELLÜM NOKSANLARI
- 198 DİĞER ÇEŞİTLİ DÖNEN VARLIKLAR
- 199 DİĞER DÖNEN VARLIKLAR KARŞILIĞI (-)

DURAN VARLIKLAR

- 22 TİCARİ ALACAKLAR
- 220 ALICILAR
- 221 ALACAK SENETLERİ
- 222 ALACAK SENETLERİ REESKONTU (-)
- 226 VERİLEN DEPOZİTO ve TEMİNATLAR
- 229 ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR KARŞILIĞI (-)
- 23 DİĞER ALACAKLAR
- 231 ORTAKLARDAN ALACAKLAR
- 232 İŞTİRAKLERDEN ALACAKLAR
- 233 BAĞLI ORTAKLIKLARDAN ALACAKLAR
- 235 PERSONELDEN ALACAKLAR
- 236 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR
- 237 DİĞER ALACAK SENETLERİ REESKONTU (-)
- 239 ŞÜPHELİ DİĞER ALACAKLAR KARŞILIĞI (-)
- 24 MALİ DURAN VARLIKLAR
- 240 BAĞLI MENKUL KIYMETLER
- 241 BAĞLI MENKUL KIYMETLER DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)
- 242 İŞTİRAKLER
- 243 İŞTİRAKLERE SERMAYE TAAHHÜTLERİ (-)
- 244 İŞTİRAKLER SERMAYE PAYLARI DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)
- 245 BAĞLI ORTAKLIKLAR
- 246 BAĞLI ORTAKLIKLARA SERMAYE TAAHHÜTLERİ (-)
- 247 BAĞLI ORTAKLIKLAR SERMAYE PAYLARI DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)
- 248 DİĞER MALİ DURAN VARLIKLAR
- 249 DİĞER MALİ DURAN VARLIKLAR KARŞILIĞI (-)
- 25 MADDİ DURAN VARLIKLAR
- 250 ARAZİ ve ARSALAR
- 251 YER ALTI ve YER ÜSTÜ DÜZENLERİ
- 252 BİNALAR
- 253 TESİS, MAKİNE ve CİHAZLAR
- 254 TAŞITLAR

- 255 DEMİRBAŞLAR
- 256 DİĞER MADDİ DURAN VARLIKLAR
- 257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)
- 258 YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR
- 259 VERİLEN AVANSLAR
- 26 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR
 - 260 HAKLAR
 - 261 ŞEREFİYE
 - 262 KURULUŞ ve ÖRGÜTLENME GİDERLERİ
 - 263 ARAŞTIRMA ve GELİŞTİRME GİDERLERİ
 - 264 ÖZEL MALİYETLER
 - 267 DİĞER MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR
 - 268 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)
 - 269 VERİLEN AVANSLAR
- 27 ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIKLAR
 - 271 ARAMA GİDERLERİ
 - 272 HAZIRLIK ve GELİŞTİRME GİDERLERİ
 - 277 DİĞER ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIKLAR
 - 278 BİRİKMİŞ TÜKENME PAYLARI (-)
 - 279 VERİLEN AVANSLAR
- 28 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER
 - 280 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER
 - 281 GELİR TAHAKKUKLARI
- 29 DİĞER DURAN VARLIKLAR
 - 291 GELECEK YILLARDA İNDİRİLECEK KDV
 - 292 DİĞER KDV
 - 293 GELECEK YILLAR İHTİYACI STOKLAR
 - 294 ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR ve MADDİ DURAN VARLIKLAR
 - 295 PEŞİN ÖDENEN VERGİLER ve FONLAR
 - 297 DİĞER ÇEŞİTLİ DURAN VARLIKLAR
 - 298 STOK DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)
 - 299 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)

3 KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

- 30 MALİ BORÇLAR
 - 300 BANKA KREDİLERİ
 - 303 UZUN VADELİ KREDİLERİ, ANAPARA TAKSİTLERİ ve FAİZLERİ
 - 304 TAHVİL, ANAPARA, BORÇ TAKSİT ve FAİZLERİ
 - 305 ÇIKARILMIŞ BONOLAR ve SENETLER
 - 306 ÇIKARILMIŞ DİĞER MENKUL KIYMETLER
 - 308 MENKUL KIYMETLER İHRAÇ FARKI (-)
 - 309 DİĞER MALİ BORÇLAR
- 32 TİCARİ BORÇLAR
 - 320 SATICILAR
 - 321 BORÇ SENETLERİ
 - 322 BORÇ SENETLERİ REESKONTU (-)
 - 326 ALINAN DEPOZİTO ve TEMİNATLAR
 - 329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR
- 33 DİĞER BORÇLAR
 - 331 ORTAKLARA BORÇLAR
 - 332 İŞTİRAKLERE BORÇLAR
 - 333 BAĞLI ORTAKLIKLARA BORÇLAR
 - 335 PERSONELE BORÇLAR

- 336 DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR
- 337 DİĞER BORÇ SENETLERİ REESKONTU (-)
- 34 ALINAN AVANSLAR
 - 340 ALINAN SİPARİŞ AVANSLAR
 - 349 ALINAN DİĞER AVANSLAR
- 35 YILLARA YAYGIN İNŞAAT ve ONARIM HAKEDİŞLERİ
 - 350-358 YILLARA YAYGIN İNŞAAT ve ONARIM HAKEDİŞLERİ BEDELLERİ
- 36 ÖDENECEK VERGİ ve DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER
 - 360 ÖDENECEK VERGİ ve FONLAR
 - 361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK
 - 368 VADESİ GEÇMİŞ ERTELENMİŞ veya TAKSİTLENDİRİLMİŞ VERGİ ve DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER
 - 369 ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER
- 37 BORÇ ve GİDER KARŞILIKLARI
 - 370 DÖNEM KARI VERGİ ve DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜK KARŞILIKLARI
 - 371 DÖNEM KARININ PEŞİN ÖDENEN VERGİ ve DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLERİ (-)
 - 372 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI
 - 373 MALİYET GİDERLERİ KARŞILIĞI
 - 379 DİĞER BORÇ ve GİDER KARŞILIKLARI
- 38 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER ve GİDER TAHAKKUKLARI
 - 380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER
 - 381 GİDER TAHAKKUKLARI
- 39 DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR
 - 391 HESAPLANAN KDV
 - 392 DİĞER KDV
 - 393 MERKEZ ve ŞUBELER CARİ HESABI
 - 397 SAYIM ve TESELLÜM FAZLALARI
 - 399 DİĞER ÇEŞİTLİ YABANCI KAYNAKLAR

4 UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

- 40 MALİ BORÇLAR
 - 400 BANKA KREDİLERİ
 - 405 ÇIKARILMIŞ TAHVİLLER
 - 407 ÇIKARILMIŞ DİĞER MENKUL KIYMETLER
 - 408 MENKUL KIYMETLER İHRAÇ FARKLARI (-)
 - 409 DİĞER MALİ BORÇLAR
- 42 TİCARİ BORÇLAR
 - 420 SATICILAR
 - 421 BORÇ SENETLERİ
 - 422 BORÇ SENETLERİ REESKONTU (-)
 - 426 ALINAN DEPOZİTO ve TEMİNATLAR
 - 429 DİĞER TİCARİ BORÇLAR
- 43 DİĞER BORÇLAR
 - 431 ORTAKLARA BORÇLAR
 - 432 İŞTİRAKLERE BORÇLAR
 - 433 BAĞLI ORTAKLIKLARA BORÇLAR
 - 436 DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR
 - 437 DİĞER BORÇ SENETLERİ REESKONTU (-)
 - 438 KAMUYA OLAN ERTELENMİŞ veya TAKSİTLENDİRİLMİŞ BORÇLAR
- 44 ALINAN AVANSLAR
 - 440 ALINAN SİPARİŞ AVANSLAR
 - 449 ALANAN DİĞER AVANSLAR
- 47 BORÇ ve GİDER KARŞILIKLARI

- 472 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI
- 479 DİĞER BORÇ ve GİDER KARŞILIKLARI
- 48 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER ve GİDER TAHAKKUKLARI
- 480 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER
- 481 GİDER TAHAKKUKLARI
- 49 DİĞER UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR
- 492 GELECEK YILLARA ERTELENEN veya TERKİN EDİLECEK KDV
- 493 TESİSE KATILMA PAYI
- 499 DİĞER ÇEŞİTLİ UZUN VADELİ YABANMCI KAYNAKLAR

5 ÖZ SERMAYE

- 50 ÖDENMEMİŞ SERMAYE
 - 500 SERMAYE
 - 501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE (-)
- 52 SERMAYE YEDEKLERİ
 - 520 HİSSE SENETLERİ İHRAÇ PRİMLERİ
 - 521 HİSSE SENEDİ İPTAL KARLARI
 - 522 M.D.V. YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞLARI
 - 523 İŞTİRAKLER YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞLARI
 - 524 MALİYET ARTIŞLARI FONU
 - 529 DİĞER SERMAYE YEDEKLERİ
- 54 KAR YEDEKLERİ
 - 540 YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER
 - 541 STATÜ YEDEKLERİ
 - 542 OLAĞANÜSTÜ YEDEKLER
 - 548 DİĞER KAR YEDEKLERİ
 - 549 ÖZEL FONLAR
- 57 GEÇMİŞ YILLAR KARLARI
 - 570 GEÇMİŞ YILLAR KARLARI
- 58 GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI
 - 580 GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI
- 59 DÖNEM NET KARI (ZARARI)
 - 590 DÖNEM NET KARI
 - 591 DÖNEM NET ZARARI (-)

6 GELİR TABLOSU HESAPLARI

- 60 BRÜT SATIŞLAR
 - 600 YURTİÇİ SATIŞLAR
 - 601 YURTDIŞI SATIŞLAR
 - 602 DİĞER GELİRLER
- 61 SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)
 - 610 SATIŞTAN İADELER (-)
 - 611 SATIŞ İSKONTOLARI (-)
 - 612 DİĞER İNDİRİMLER (-)
- 62 SATIŞLARIN MALİYETİ (-)
 - 620 SATILAN MAMULLER MALİYETİ (-)
 - 621 SATILAN TİCARİ MALLAR MALİYETİ (-)
 - 622 SATILAN HİZMET MALİYETİ
 - 623 DİĞER SATIŞLARIN MALİYETİ (-)
- 63 FAALİYET GİDERLERİ (-)
 - 630 ARAŞTIRMA ve GELİŞTİRME GİDERLERİ (-)
 - 631 PAZARLAMA, SATIŞ ve DAĞITIM GİDERLERİ (-)
 - 632 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ (-)

- 64 DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR ve KARLAR
 - 640 İŞTİRAKLERDEN TEMETTÜ GELİRLERİ
 - 641 BAĞLI ORTAKLIKLARDAN TEMETTÜ GELİRLERİ
 - 642 FAİZ GELİRLERİ
 - 643 KOMİSYON GELİRLERİ
 - 644 KONUSU KALMAYAN KARŞILIKLARI
 - 645 MENKUL KIYMET SATIŞ KARLARI
 - 646 KAMBİYO KARLARI
 - 647 REESKONT FAİZ GELİRLERİ
 - 649 DİĞER OLAĞAN GELİR ve KARLAR
- 65 DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER ve ZARARLAR (-)
 - 653 KOMİSYON GİDERLER (-)
 - 654 KARŞILIK GİDERLERİ (-)
 - 655 MENKUL KIYMET SATIŞ ZARARLARI (-)
 - 656 KAMBİYO ZARARLARI (-)
 - 657 REESKONT FAİZ GİDERLERİ
 - 659 DİĞER OLAĞAN GİDER ve ZARARLAR(-)
- 66 FİNANSMAN GİDERLERİ (-)
 - 660 KISA VADELİ BORÇLANMA GİDERLERİ
 - 661 UZUN VADELİ BORÇLANMA GİDERLERİ
- 67 OLANDIŞI GİDER ve KARLAR (-)
 - 671 ÖNCEKİ DÖNEM GELİR ve KARLAR
 - 679 DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR ve KARLAR
- 68 OLAĞANDIŞI GİDER ve ZARARLAR (-)
 - 680 ÇALIŞMAYAN KISIM GİDER ve ZARARLARI
 - 681 ÖNCEKİ DÖNEM GİDER ve ZARARLARI
 - 689 DİĞER OLAĞANDIŞI GİDER ve ZARARLAR
- 69 DÖNEM NET KAR veya ZARARI
 - 690 DÖNEM KARI veya ZARARI
 - 691 DÖNEM KARI VERGİ ve DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜK KARŞILIKLARI
 - 692 DÖNEM NET KARI veya ZARARI

7 MALİYET HESAPLARI (7/A Seçeneği)

- 710 DİREKT İLK MADDE ve MALZEME GİDERLERİ
- 711. DİREKT İLK MADDE VE MALZEME YANSITMA HESABI
- 720 DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ
- 721 DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ YANSITMA HESABI
- 730 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ
- 731 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ YANSITMA HESABI
- 740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ
- 741 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ YANSITMA
- 750 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ
- 751 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ YANSITMA HESABI
- 760 PAZARLAMA SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ
- 761 PAZARLAMA SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ
- 770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ
- 771 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ YANSITMA HESABI
- 780 FİNANSMAN GİDERLERİ
- 781 FİNANSMAN GİDERLERİ YANSITMA HESABI

7 MALİYET HESAPLARI (7/B SEÇENEĞİ)

- 790 İLK MADDE VE MALZEME GİDERLERİ

791 İŐŐİ ÜCRET VE GİDERLERİ
792 MEMUR ÜCRET VE GİDERLERİ
793 DIŞARIDAN SAĞLANAN FAYDE VE HİZMETLER
794 ÇEŞİTLİ GİDERLER
795 VERĐİ, RESİM VE HARÇLAR
796 AMORTİSMAN VE TÜKENME PAYLARI
797 FİNANSMAN GİDERLERİ
798 GİDER ÇEŞİTLERİ YANSITMA HESABI
799 ÜRETİM MALİYETİ HESABI

